

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr

Acest roman a fost digitizat în cadrul proiectului **ASTRA Data Mining. Muzeul Digital al Romanului Românesc din Secolul al XIX-lea**, inițiat de Revista Transilvania, organizat de Complexul Național Muzeal ASTRA și co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național (AFCN).

Sugestie de citare a arhivei:
Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Daiana Gârdan, Emanuel Modoc, David Morariu, Teodora Susarenco, Radu Vancu, Dragoș Varga. *Muzeul Digital al Romanului Românesc: secolul al XIX-lea*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2019.
http://revistatransilvania.ro/mdrr

This novel was digitized for the project **ASTRA Data Mining. Muzeul Digital al Romanului Românesc din Secolul al XIX-lea**, initiated by Revista Transilvania, organized by ASTRA National Museum Complex and co-financed by The National Cultural Fund Administration (AFCN).

Citation suggestion:
Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Daiana Gârdan, Emanuel Modoc, David Morariu, Teodora Susarenco, Radu Vancu, Dragoș Varga. *The Digital Museum of the Romanian Novel: The 19th Century*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2019.
http://revistatransilvania.ro/mdrr

MUZEUL ASTRA
COMPLEXUL NAȚIONAL MUZEAL ASTRA

CONSILIUL JUDEȚEAN SIBIU

PROIECT CO-FINANȚAT DE:
Administrația Fondului Cultural Național

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Biblioteca istorică-poporală română.

3.

CORBEA

ISTORIE ORIGINALĂ

DE

TH. M. STOENESCU.

ILUSTRATĂ CU 7 GRAVURI.

EDITURA
Librăriei CIURCU, Braşov.
1893.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

CORBEA.

I.

Era o frumósă dimineață de primă-vară. — Sórele arunca razele-ĭ aurĭĭ și bine-făcĕtóre asupra satuluĭ Gruenĭ. — Bĕtrâna Voĭchița, eșise în bătătură să dea grăunțe pasĕrilor și în cele maĭ fragete desmierdărĭ îșĭ hrănea bobocĭĭ și puișorĭĭ.

Ochiĭ bĕtrâneĭ eraŭ obosiți. — Părea că nu dormise toată nóptea. — După ce termină de hrănit pasĕrile, sĕ așeză pe prispă și cu nerăbdare 'șĭ arunca din când în când privirile spre drumul cel mare. — Aștepta pe cineva. — Cine putea să fie însă ființa așteptată. — Urmarea ne va desluși. — De o cam dată vom spune numaĭ, că, după o lungă așteptare, bĕtrâna întră în casă, îșĭ îmbrăcă o scurteicuță și porni spre biserică.

— Mĕ duc să întâlnesc pe moș popa, murmură ea, lucrul nu'mĭ pare curat.

Peste un moment dispăru. În urma eĭ ușa sĕ întredeschise și un cap omenesc apăru, care urmări cu privirile pe bĕtrâna Voĭchița; — și când sĕ asigură că ea nu maĭ putea vedea nimic în urmă, acel om misterios sĕ arătă în întregul sĕŭ.

— A plecat, ḑise el altor treĭ figurĭ hidoase, să fugim.

Era ceva îngrozitor a vedea patru gligani, vĕrtoși și urîți, armați din cap și până în picióre, a-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

păr ând pe o biată uşcioară de casă ţărănească, care de altminteri avea înfăţişarea unei case cinstite. — Aceşti sbiri, îmbrăcaţi turceşte, negreşit că nu puteau fi locatari, împreună cu Voichiţa, despre care vom vorbi mai târdiu, pentru a o cunoaşte mai de aproape.

— Ei, Ifraim, dise cel mai chipos dintre sbiri, ideea mea este să nu plecăm. — Cată să aflăm tóte ascunzătorile, ca la nópte să ne şi punem planul în lucrare.

— Aşa e? Are dreptate Iancu, dise un altul; el este cel mai vechiu supus al stăpânului nostru şi trebue să fi avut multe întreprinderi de soiul acesta.

— Tocmai ceea ce mĕ gândeam şi eu.

— Dar de ne-o dibui Corbea ascunzătoarea?

— Ce mai vorbă. — De unde să-i dea lui în gând că este cineva în pod? Ş'apoi el e unul şi noi suntem patru, el va fi dedesubt şi noi deasupra.

— Dar bine să nu-i găsim calul?... întrebă cu nelinişte cel care sĕ chema Ifraim.

— Tocmai ceea ce mĕ miră şi pe mine. — Aĝi diminéţă a plecat fără cal; — apostoliceşte.... şi cu tóte astea în grajd nu e nimic.

— Nu sĕ póte!... Trebue să ne fi înşelat noi. — Nu putem să ne reîntórcem la stăpânul nostru fără *Corbu*.

— Ce mai cal! bre!... Halal să-i fie!... Calul poartă numele de *Corbu* şi stăpânul de *Corbea*. Unul ca celălalt. — Doi lei, doi smei!...

— Amêndoi însă, nu fac nici cât un papuc de-al stăpânului nostru. — Ori cât de puternic ar fi Corbea, Chesat Efendi, la un singur cuvênt l-ar arunca de gât grelele lanţuri ale închisórei.

— Şi de ce nu-i face odată pe spinare, să nu aibă a sĕ mai teme de el? dise Ignat.

— Să vedeţi, urmă Ifraim, Corbea este iubit de toţi locuitorii şi de tóte satele de prin prejur. —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

Dacă 'l-ar arunca la închisoare, țăraniĭ s'ar nemultumi și ar da naștere la rĕscoală. — Planul luĭ Chesat Efendi, de-al omorî pe ascuns și de a'ĭ lua calul, este mult maĭ lesnicios. — Iată dar că noĭ nu îndeplinim de cât tocmaĭ planurile sale. — Dar să ne cam pitim după aicĭ, am putea fi zăriți de cine-va.

— Ascultați, zise Ianacu, doĭ să ne ascundem în podul grajduluĭ; când Corbea va veni, negreșit că va duce calul în grajd, atuncĭ năvală asupra luĭ și calul va fi al nostru. Dacă din întêmplare va veni fără de cal, apoĭ ceĭlalțĭ doĭ, care ne vom ascunde în podul caseĭ, îl vom pândi până va adormi și atuncĭ cu iataganul asupra luĭ îl vom sili să ne spue unde este calul. Până atuncĭ să ne ascundem.

Și ceĭ patru sbirĭ sĕ despărțiră în două: doĭ din eĭ apucară spre grajd; iar ceĭlalțĭ doĭ reîntorcêndu-sĕ în casă sĕ urcară în pod.

Iată ceea ce sĕ petrecea în locuința luĭ Corbea când el lipsea de acasă, și când muma luĭ, Voĭchița, sĕ duse la moș popa să-ĭ citească o molitvă.

Cine e Corbea și ce mare însemnătate avea el și calul sĕŭ vom vedea maĭ la vele.

Să trecem acum asupra uneĭ noĭ povestirĭ, care ne va da tóte deslușirile asupra celor spuse până acum.

Mocilenĭĭ aŭ fost odinioară o frumoasă mănăstire. — Pe timpul luĭ Corbea însă, devenise o tristă pușcărie. — In mijlocul curțeĭ, cum întri sĕ ridica biserica, construcțiune splendidă în interior, oare cum împunătóre în exterior. — Din nefericire, picturile care-ĭ ornéză fațada, privite de aprópe, sunt de un ridicol care te face să surîzĭ. — Nicăerĭ casele chinezeștĭ, fulgerile și trăsnetele stacojiĭ, sfințiĭ și dracĭĭ cu coadă saŭ fără coadă, nu aŭ fost răspândiți cu maĭ multă profusiune. — Caprițiul decoratoreluĭ a mers până a desemna pe pereți un soare cu picióre de om.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Tinda bisericeĭ este susținută de vre-o ḑece columne de granit artistic săpate. În năuntru sunt vre-o patru columne tot de granit, colosale și sculptate peste tot. Aceste columne ar face admirațiunea celor maĭ dificilĭ. — Pardoseala tindeĭ și a interiorului bisericeĭ este de lespeḑĭ de marmoră albă.

Afară de biserică maĭ este un paraclis foarte frumos. — Incolo nimic, nimic, de cât ziduri văruite.

Celulele deținuților sunt luminate prin câte o singură feréstră de temniță, foarte apropiată de tavan. Ușile sunt de lemn masiv și în partea lor superioară, aŭ câte o mică ferestrue, spre a permite sentineleĭ să sĕ uite înăuntru. Mobilierul este în general compus dintr'un pat de lemn și dintr'o mescioară. — Alt ce-va nimic. — Pareții arăta pretutindenĭ o umeḑélă în tótă puterea cuvêntuluĭ. În timpul ḑileĭ, arestații, care nu sunt puși la secret, aŭ libertatea să sĕ preumble prin curtea puşcărieĭ.

Prima nópte ce petrecĭ la Măcilenĭ este furióză. — Idea că te afli sub acelaș acoperemênt cu ucigași și rĕŭ-făcĕtoriĭ, îți face o impresiune din cele maĭ rele. — Încuiatul zăvoarelor, strigătul: cine-ĭ acolo? al santinelelor sunt asemenea de natură a'ți mări neliniștea.

Ceea ce îți produce efectul cel maĭ teribil este că la ora când zorile de seară încep să bată, auzĭ un câine urlând în curtea puşcărieĭ, într'un mod îngrozitor.

Un bĕtrân temnicer, foarte familiar cu cei închiși, printre altele, iată ceea ce 'ți maĭ povestește:

Acum 289 de anĭ într'un mic orășel de munte al căruĭ nume nu'l știm cu siguranță, căcĭ astăzĭ nu maĭ există, sĕ celebra în biserica principală, căsătoria uneĭ tinere copile de vre-o șeasespreḑece anĭ. — Mireasa era de-o frumsețe rară, ochiĭ albaștri, aveaŭ delicata nuanță a viorelelor, talia eĭ era subțire și

Muzeul Digital al Romanului Românesc
rev.staritransilvania.ro/mdr

flexibilă; părul ei era de un blond atât de auriŭ în cât nu sĕ putea alege de rîul de beteală, care-ĭ cădea graţios pe umeriĭ sĕĭ rotunzĭ şi albĭ. Ea purta o roche de atlas alb, coperit de o tunică de dantelă şi ridicată în partea stângă, unde era prinsă în roche printr'un gingaş buchet de miozotis; acéstă floare atât de delicată, care pare că şopteşte amanţilor: nu mĕ uita!....

Toaleta Mireseĭ era simplă, dar elegantă şi lipsită de orĭ-ce ecsageraţiune provincială.

Să vedem acum care este fericitul soţ?.. Dacă am judeca privind numaĭ pe mirésă, negreşit că am presupune un tînăr tot atât de simpatic, şi ast-fel această pereche, ar fi cea maĭ potrivită şi nunta cea maĭ frumósă. Din nefericire nu este ast-fel.

Acela care dă mâna mireseĭ, nu este nicĭ tînăr, nicĭ frumos. — Capul sĕŭ este pleşuv, ochiĭ în fundul capuluĭ, obrajiĭ rotunzĭ şi roşcovanĭ, nasul căḑut pe buze şi în fine proeminenţa burteĭ sale lăsa cu mult înapoĭ piciórele, care sunt scurte şi cam sucite.

Numele sĕŭ este Ianache Varicos, fost băcan şi apoĭ proprietar mare. — După nume sĕ vede cât de colo că e grec şi e prea adevĕrat. Secretul înavuţireĭ sale nu e greŭ de ghîcit. — A venit din ţara grecească sărac lipit, atât de sărac chiar, în cât nu avea parale nicĭ să'şi cumpere o doniţă spre a putea să vénză braga. În cele din urmă căştigă în ţara Românească multe parale, căcĭ prin şiretlicurĭ deveni bragagiŭ; apoĭ plăcintar, simigiŭ, cârciumar, băcan, cămătar şi în cele din urmă mare proprietar.

Acésta este întréga carieră ce percursese nobilul mire, cu succesul obicĭnuit tuturor maslinagiilor din ţara grecească, care când vin la noĭ n'aŭ după ce bea apă şi peste un an îĭ veḑĭ în trăsurĭ că te stropesc cu noroiŭ, ba câte o dată te şi bat; şi la isprăvicie tot a lor este dreptatea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

Întrebarea este acuma, cum de a consimțit frumósa copilă ce are alături, ca să devie soția cuconului Ianache, ḑicem cuconului, căcĭ acum Ianache vênḑętorul de bragă, plăcintar, simigiŭ etc., e cuconit de toată lumea.

Părinții Marióreĭ, căcĭ ast-fel sĕ numește mireasa grecului, D-nul și D-na Arhondărescu, eraŭ plinĭ de imaginațiune.

— Trebue să fiĭ fericită, a ḑis boer Arhondărescu, care era și pitar, că ie cere cuconu Ianache, care are venit pe an 5000 de galbenĭ, când tu n'aĭ nicĭ o zestre.

— Ia'l fata mameĭ, ĭĭ ḑise cucóna Arghira, să te vaḑă maica în trăsură

— Nu'l iaŭ, a ḑis fata, pentru că iubesc pe Corbea și am jurat ca să'l iaŭ pe el...

— Ba o să eĭ pe Ianache

— Ba n'o să'l iaŭ.

— O să'l eĭ, a răcnit tatăl sĕŭ, boerul și pitarul Arhondărescu.

A trecut însă o lună, două, treĭ, și Marióra rezista mereŭ.

Boerul, imaginĕ atunci să jóce o comedie, care reușĭ.

Corbea era țăran, român, avea avere frumușică și maĭ cu seamă pe *Corbu,* un cal negru, care răpise inimile tuturor fetelor.

Corbea era frumos, de acea frumsețe bărbătească, care sĕ găsește numaĭ la popórele din gintea latină, și avea un tip adevĕrat românesc, căci era adevĕrat român, după cum îl arată și numele. — Era brun, două sprâncene negre și arcate îĭ umbrea ochiĭ, carĭ eraŭ plinĭ de foc; pĕrul sĕŭ era lung, mlădios și naturalmente buclat; 'nalt de statură, fruntea largă, mânile micĭ și piciórele musculóse.

Muzeul Digital al Românului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

Caracterul sĕŭ era dulce şi tot de o dată rĕsboinic la trebuinţă.

Dacă Marióra îl iubea, Corbea în schimb o adora.

Acestea dise, să revenim la boerul Arhondărescu şi la stratagema ce imaginase în înţelegere cu Ianache Varicos şi cu Chesat Efendi cel mai avut din acele ţărĭ ale locului şi tot de odată şi cel mai cu influenţă lângă marele Vizir din Constantinopol.

Într'o seară Chesat Efendi, sĕ afla la Arhondărescu. — Cucóna Arghira şi Marióra sĕ aflaŭ de faţă.

— Să aducă dulceaţă şi cafea, strigă boer Arhondărescu, bătând din palme, după cum era obiceiul pe atunci, pentru a chema pe robĭ saŭ chiar pe servitorĭ liberĭ.

Un servitor întră.

— Dulceaţă şi cafele dise boerul Arhondărescu din noŭ.

— Indată cucóne!

Dar feciorul nu eşi.

— Ce staĭ aicĭ, dobitocule, strigă pitarul. — Nu m'aĭ auzit?...

— Ba am auzit cucóne, dar vream să vĕ spun că a sosit o veste.

— Ce veste, întrebară cu grabă ceĭ aĭ caseĭ?...

— A murit viteazul Corbea.

— Corbea a murit!... strigă Marióra, scoţând un ţipăt sfâşietor şi căduu jos fără cunoştinţă.

Apa, oţetul de trandafir, inundară într'un moment pe biata copilă, care după un lung leşin, reveni în fine la viaţă.

Comedia era jucată.

Corbea nu murise. Servitorul era plătit.

Chesat Efendi. îşi netezi barba şi cugetă:

— Ah! Dac'aşĭ pune odată mâna pe calul acestuĭ svênturatic şi de aşĭ putea să'l curăţ după fata pământului!

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Boeru Arhondărescu rămase deplin mulțămit de această comedie și peste vre-o trei luni cununia Marióreĭ cu Ianache sĕ celebră după cum am vĕḑut la începutul acesteĭ narațiunĭ; — căcĭ Marióra, care fusese mult timp bolnavă și care avea presimțirea că va muri în curênd, ne maĭ avênd ce iubi, nu sĕ maĭ opuse la voința părinților sĕĭ, nutrind chiar secreta speranță că acéstă căsătorie grăbită, prin noile suferințe, 'ĭ va aduce mórtea eĭ.

E adevĕrat că o vedem la începutul narațiuneĭ atât de frumósă cu beteala de mireasă pe cap, dar în acelașĭ timp e și atât de palidă, în cât asistenții nu'ĭ daŭ un an de viață. Suferința 'ĭ-a mărit grațiile care o împodobesc, în loc de a'ĭ le distruge.

Acésta e în rânduiala natureĭ. — Florile mor, dar veștejindu-sĕ, ele îmbălsămesc aerul cu dulcele lor parfume și ornează câmpiile cu dalbele lor frumseți.

II.

Era în luna luĭ Maĭ. Aerul era dulce și parfumat: pasĕrile cântaŭ prin dafinĭ și prin boschete. — Nu departe de orășelul din munți diligența, care venea din Tîrgoviște, cobóra o repede coasta, încărcată de călĕtorĭ. — Printre persónele care ocupaŭ fundul diligenței, sĕ afla și un tînĕr, a cărui nobilă figură, brună, sĕ distingea dintre celelalte. — Acest tînĕr avea ca la 22 de anĭ.

— Maĭ avem mult până să ajungem? întrebă el pe unul din vecinii sĕĭ.

— Vre-o douĕ ceasurĭ, așa cred, respunse întrebatul.

Și după acest respuns, tînărul, care părea fórte nerăbdător, sĕ cufundă într'o adâncă reverie.

Era *Curbea*.

Muzeul Digital al Românilor Românești
revistatransilvania.ro/mdr

El venea să petreacă lângă idolul sĕŭ, Marióra, câte-va ḑile ce găsise maĭ libere.

El era fericit și în acel moment visa póte o fericire și maĭ mare, căsătoria sa cu Marióra îĭ părea asigurată.

— Părinții eĭ 'mĭ-o vor da de sigur, cugetă el, Marióra va fi a mea! E adevĕrat că nu sunt de neam mare; dar sunt avut și cu nume românesc; ș'apoĭ Marióra e sĕracă.

Ast-fel cugeta Corbea. — Aspirațiuniile sale ar fi fost împlinite póte, dacă n'ar fi avut de-a face cu un om ca Arhondărescu și dacă n'ar fi avut de dușman pe Chesat Efendi care-ĭ numĕra ḑilele.

Intre acestea umbrele serei acoperiseră câmpiile, dar diligența era la pórta orașuluĭ.

Peste un sfert de ceas ea sosi în curtea poștei.

Aci Corbea fu întĕmpinat de un prieten al sĕŭ, și care aflase de venirea luĭ.

După ce sĕ îmbrățișară prietinește, Corbea băgă de seamă că prietinul sĕŭ este îmbrăcat în haine de sĕrbătóre.

— Dar asta ce maĭ e?... Ḑise Corbea rîḑênd. Nu sunt nicĭ pitar, nicĭ visternic să mĕ primeștĭ în ast-fel de mod.

— Póte veĭ deveni cu vremea, ḑise pe acelaș glas prietinul sĕŭ. — Dar de-o cam dată aceste [illegible] te nu te privesc; la nouă ceasurĭ mĕ duc la o nuntă, unde sunt poftit.

— O nuntă!...

— A! bine ḑicĭ, că n'aĭ cum știĭ!... ș'apoĭ cum era să afli. — La Gruenĭ nu prea vin noutățile, maĭ cu sémă cele casnice....

— Dar ce nuntă?... întrerupse Corbea.

— A luĭ Ianache Varicos!...

— Negreșit că a luat vre-o vĕḑuvă avută, dar bĕtrână și urîtă tot ca el?

Muzeul Digital al Românilor Românești
revistatransilvania.ro/mdr

— Te înşelĭ!. . . Mireasa luĭ Ianache este cu totul din potrivă . . . ea e săracă.

— Ce fel, Ianache să ia o fată săracă? . . .

— Intocmaĭ, Enache cămătarul a găsit de cuviinţă că a luat destulă camătă asupra banilor şi s'a decis pentru cât-va să sĕ ocupe şi de frumseţe . . .

— Atunci mireasa luĭ Enache este frumósă şi tînără?

— Şi una şi alta.

— Dar numele eĭ? . . .

— Mărioara Arhondărescu.

La aceste cuvinte Corbea îngălbeni şi începù să şovăiască. El sĕ răzĕmă de părete ca un om beat.

— Ce aĭ? strigă prietenul sĕŭ. Eştĭ maĭ galbĕn ca un mort!

— Nu e nimic!... articulă Corbea cu slăbiciune. cătând să sĕ conţină. Nu e nimic!... repetă el: — o ameţeală, o osteneală a drumuluĭ.

Să lăsăm acum pentru un moment pe nefericitul Corbea şi să ne transportăm în casa D-luĭ Arhondărescu.

Curtea era plină de trăsurĭ. Ferestrele vĕrsaŭ torente de lumină şi muzica cânta ariĭ de veseliă în întrarea caseĭ.

În salon balul începuse a sĕ anima deja.

Invitaţiĭ soseaŭ cu grămada. — Fără a ne opri să perdem un timp preţios, descriind lucsul fastuos dar lipsit de bun gust al Doamnelor din acest oraş, să trecem la mirésă, frumósa Marioară retrasă într'un unghiŭ al salonuluĭ, ea şedea palidă şi tristă pe o canapea. Albaştriĭ sĕĭ ochĭ înotaŭ în lacrimĭ. — Iluziunile ce perduse, speranţele ce sĕ stinseră în virginalul eĭ sîn, o turmentaŭ în acest moment maĭ mult ca în tot-d'auna.

— Acéstă serbare, cugeta ea, o destinasem în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

gândul meŭ luĭ Corbea, și Corbea nu maĭ este! Beteala nunțială care 'mĭ încinge fruntea, acum vre-o patru lunĭ încă mĕ vedeam în reveriile mele, punênd'o pentru Corbea. Și astăzĭ el nu maĭ e!... Pentru un altul am pus beteala nunțială... — Pentru un altul!...

Și o imensă disperare sĕ întipări în figura copileĭ; sprîncenele eĭ sĕ contractaŭ de durere, inima eĭ svăcnea și ochiĭ 'ĭ sĕ umpleaŭ de lacrĕmĭ ce putea abia să-ĭ oprească. — Dênsul sĕ învêrtea fantastic prin salon și muzica cânta... cânta... ca și cum ar fi vrut să insulte durerea Marioareĭ.

Mirele Ianache Varichos, umbla din grupă în grupă, adresând la fie-care câte un cuvênt, bine dichisat și ținêndu-și gâtul țepăn ca un adevĕrat mojic speriat.

Din timp în timp, el sĕ apropia de Marioara, adresându-ĭ complimente pe care sĕ silea să le facă dulcĕ și alese, dar care în realitate nu eraŭ de cât niște banalităț vulgare și ordinare ca omul ce le adresă.

Orele 10 sunară.

Balul era în tótă splendórea sa. — Ianache sĕ apropie din noŭ de Marioara, ĭĭ prezintă brațul și trecu cu dênsa în camera atenantă, transformată în bufet.

— Eștĭ frumósă, Domnișoară, și dac'aĭ ști cât te iubesc!...

Marioara înfiorată începù să tremure.

Ianache îșĭ esplică îndată acéstă emoțiune în favórea sa și atrăgênd'o cătră o canapea, ce sĕ afla lângă o feréstră de-asupra grădineĭ, o sili să șeză și continuă de a'ĭ adresa cuvinte, care maĭ de care maĭ nesăbuite.

Feréstra era deschisă. — Un arbore care era

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

în dreptul aceleĭ ferestre, scóse de odată un lung freamăt, ca și cum ar fi suflat vêntul cu putere.

Dar afară atmosfera era liniștită și nicĭ cel maĭ mic zefir nu adia.

Ianache vorbea mereŭ și Marioara continuă de a ține tăcerea.

Grecul însă atribui acéstă tăcere naturală, timidităței uneĭ tinere copile, și luând curaj voi să-ĭ înconjóre talia cu brațul.

Marioara dete un țipăt, dar același freamăt care sĕ maĭ auḑise încă, sĕ produse din noŭ, și aprópe în același moment, un om sări de pe fereastră în casă și cu un revolver ce ținea în mână, făcu foc asupra luĭ Ianache!

Acesta căḑu.

— Corbeo!... strigă Marioara și căḑu jos fără cunoștință.

III.

La sunetul ce produse detunarea revolveruluĭ lumea din salonul vecin alergă spăimêntată.

Tabloul ce o aștepta aci, era înfiorător: Ianache zăcea pe scânduri în mijlocul camereĭ și cu cămașa sângerată; Marioara leșinată pe o canapea și Corbea palid, lângă dênsa, palid, cu sprâncenile crunte, aștepta evenimentele cu sânge rece.

Învalmășala fu mare. Câte-va doamne, leșinară. — Cuconul și cucoana Arhondărescu, creḑênd că Mărioara e mórtă scóseră țipete îngrozitoare.

Într'un moment salonul nunțeĭ, atât de animat, atât de vesel cu puțin înainte, sĕ deșertă și reîntră în tăcere.

Vestea despre cele întêmplate sĕ răspândi cu repeḑiciunea fulgeruluĭ, și maĭ mulțĭ medicĭ dimpreună cu polițaiul sosiră îndată.

Muzeul Digital al Românului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

CHESAT EFENDI.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaarhivelor.ro/mdr

Dar, Ianache era mort.

Marioara după câte-va ore își reluă simțirile, iar Corbea, nefericitul voinic fu arestat.

Cetitorii își aduc aminte, fără îndoială, posițiunea în care îl părăsiserăm.

Corbea, dacă nu ne înșelăm, părăsise pe acel prietin, care eșise să'l întâmpine în curtea poștei și care 'i dedese fatala noutate, într'o stare de surescitațiune morală nedescrisă. — El luase cu pași repedi drumul locuinței Marioarei, întrase pe ascuns în grădiniță asupra căreia da fereastra camerei în care vădurăm petrecându-se drama ce am espus, și se urcase în arborele în care se afla lângă acea fereastră.

Motorul care 'l împinsese de a'și alege tocmai acea fereastră, este că el o văduse deschisă și că tot-d'auna observând arborele din dreptul ei, cugetase, cu drept cuvênt, că acela era punctul cel mai favorabil pentru a putea observa cele ce se petrec înăuntru.

Intențiunea lui era de a vedea încă odată pe Marioara, fără ca să fie însă vădut de dênsa, și de a se sinucide în urmă.

Sórtea voise însă ca Ianache să 'și conducă mireasa în acea cameră și să se așede cu dênsa pe canapeaoa de la fereastra în cestiune, spre a'i vorbi de amor.

La acéstă vedere Predilă tremură. De mai multe ori puse mâna pe revolverul ce avea la sine din călătorie, de mai multe ori pusese mâna pe acel revolver, spre a ucide pe grec, însă se abținuse.

Dacă Ianache, nu 'și-ar fi permis să mesóre cu brațul sĕŭ profanator talia frumósei copile, póte că lucrurile s'ar fi schimbat și ar fi luat cu totul o altă față.

Muzeul Digital al Românului Românesc
rev.statransilvania.ro/mdr

Dar Ianache, fără să știe, îșĭ răpi și această ultimă scăpare.

La acea vedere Corbea îșĭ perdu mintea și sări în odae de pe arborele asupra căruia sĕ afla.

De aci înainte cunóștem ceea ce s'a întêmplat.

Să revenim la Marióra.

Când ea 'și veni în fire și deschise ochiĭ, vĕḑu în jurul sĕŭ pe părintele și mama sa.

— O! ce vis urît am avut, ḑise ea cu o voce stinsă.

Apoĭ după o lungă pauză, ideile fămurindu-sĕ strigă:

— Dar nu!... Nu a fost vis!.. Am vĕḑut pe Corbea... cum vĕz... Corbea!... Glonțul... Ianache!...

Și articulând aceste cuvinte căzu iar în slăbiciune.

A doua zi fiind maĭ bine, părinții sĕĭ, fură siliți să-ĭ descopere tot.

Eĭ îĭ mărturisiră hidósa comedie ce jucaseră în privința morței luĭ Corbea, spre a o decide să priimească de soț pe Ianache. — Ce pedépsă!...

Fură siliți să sĕ umiléscă din 'naintea propriuluĭ lor copil!

Când Marióra află că Corbea trăește, uită tóte suferințele ce îndurase: îșĭ îmbrățișă părinții și înarmându-sĕ cu o energie rară secsuluĭ slab, în loc de a sĕ dezola, sĕ dete speranței, avênd ferma convincțiune că o aștéptă un viitor fericit și că Corbea nu va fi condamnat.

Peste câte-va ḑile, obținu permisiunea de a'l vedea.

— Corbea!... esclamă ea la prima întrevedere, și căzu pe sînul frumosuluĭ voinic.

— Te iubesc, murmură el ștergându'șĭ ochiĭ care 'ĭ sĕ umpleaŭ de lacrămĭ.

Muzeul Digital al Românului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

In tot cursul prevenţiuneĭ nu fu ḍi, de la căpătarea voeĭ de a'l vedea, fără ca Marióra să nu vie să'l vaḍă.

Eĭ eraŭ fericiţi!

Dar veţĭ ḍice:

— Acésta este o fericire?...

— Da, voiŭ respunde eŭ. — Eraŭ fericiţi pentru că speraŭ şi puteaŭ să 'şĭ destăinuească tînĕra lor iubire.

A spera, este o fericire atât de dulce!.... Dar Corbea şi Marióra nu speraŭ numaĭ, eĭ sĕ iubeaŭ.

Amorul şi speranţa nu constituesc óre fericirea cea maĭ deplină ce póte să esiste?

— Aşa este, îmĭ veţĭ rĕspunde, dar amorul şi speranţa nu formézĕ de cât o fericire relativă.

Aveţĭ dreptate!.... Dar spuneţĭ vĕ rog, dacă sĕ póte cum-va să esiste în lume fericirea absolută.

Corbea şi Marióra eraŭ dar fericiţi.

IV.

Zioa necinsteĭ sĕ apropia. — Corbea trebuea să fie judecat, şi póte spânzurat. — Tótă lumea ar fi fost de sigur în favórea luĭ Corbea, dacă Chesat Efendi şi toţĭ linguşitoriĭ luĭ n'ar fi căutat tóte mijlócele să 'l condamne la mórte.

Să-ĭ fi auzit, aĭ fi creḍut că Ianache fusese un sfânt, un om muncitor şi plin de virtute, care 'şĭ câştigase averea în modul cel maĭ onorabil, cel maĭ conştiincios, care făcea onóre oraşuluĭ şi cele-l'alte.

Intrebaţĭ însă vĕḍuvile şi orfaniĭ jefuiţi prin camătele sale.

Lumea ştia fără îndoială, ce preţ să pună pe acele elogiurĭ, dar lumea uită relele ce i le-a făcut un om când acel om nu maĭ este.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

In fine, în zioa de 18 Octombre, avu loc judecata luĭ Corbea.

Presența Marióreĭ îĭ întărea puterile.

El sĕ declară vinovat; regretă faptul comis! desluși cum că intențiunea sa nu era de a ucide pe Ianache, ci de a sĕ sinucide, după ce va fi vĕdut pe Marióra.

Era să fie achitat, dar judecătoriĭ plătiți de baniĭ și influența luĭ Chesat Efendi, îl condamnară la două-decĭ de anĭ închisóre.

Marióra palidă, dar tare, sĕ apropie de Corbea. — Curagiŭ, îĭ șopti ea. Nimic nu e încă pierdut.

Intr'adevĕr, scăparea luĭ atêrna numaĭ de un fir de ață.

Tăiat și acest fir, sĕcurea era să cază asupra condamnatuluĭ și să 'l lovească cu tótă cruḍimea. — Acest ultim fir era recurgerea la Divan.

Sĕ va stinge óre și această ultimă scântee de speranță, saŭ va deveni un focar?

Cine póte ști!...

V.

Peste cât-va timp de la închiderea luĭ Corbea sĕ pusese în lucrare jalba către Divan.

Marióra era óre-cum abătută, neștiind ce sfârșit va avea această jalbă.

Tristă și uimită, ea sta retrasă în camera sa și la fie-care dată ce sĕ deschidea ușa, tresărea că luase înțelegere cu tatăl sĕŭ să o vestească de sfârșitul aceleĭ jalbe.

De odată cucóna Arhondărescu întră veselă în casa fiiceĭ sale și'ĭ ḍise:

— A scăpat! A scăpat!... căcĭ acuma consimțeaŭ cu toțiĭ la căsătoria eĭ cu Corbea.

Marióra, la cuvintele mameĭ sale, păli de bucurie și lăsându-sĕ să cadă în genunchĭ:

Muzeul Digital al Românului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

— Dumnedeul meŭ!... îți mulțumesc!... șoptì dênsa plinã de-o sacrã emoțiune.

Marióra duse numaĭ de cât iubitului sĕŭ fericita veste.

Inainte însã de a sĕ pronunța achitarea, Corbea fusese adus la Mocilenĭ, unde fusese închis.

Marióra venea fórte des cu muma sa sã 'l vazã.

Intr'o zi un mic câine favorit, sĕ luã dupã trãsura stãpâneĭ sale, care sĕ ducea sã facã luĭ Corbea vizita obicinuitã, și nu voi în nicĭ un chip sã sĕ maĭ întórcã acasã.

Marióra opri trãsura și 'l luã cu dênsa. Dar când fu sã plece de la Bisericanĭ înapoĭ, câinele începu sã chelãlãiascã în jurul luĭ Corbea, ca și cum ar fi voit sã rĕmâe cu dênsul și ca și cum 'ĭ-ar fi cerut ajutor.

Aceastã rugãciune a câineluĭ fu înțeleasã de Marióra și ea dise luĭ Corbea:

— Imĭ pare cã micul meŭ cățeluș voește sã rĕmâe cu tine.

— Atât maĭ bine, rĕspunse acesta; eŭ voiŭ îngriji de dênsul și mĕ voiŭ desfãta cu jocurile luĭ.

— Oprește-l atuncĭ!... zise Marióra, și sĕ depãrtã. Micul *Leŭ*, cã așa sĕ numea cățelul, arãtã o mare iubire pentru Corbea și în curênd acesta îl luã în atâta afecțiune, în cât nu sĕ putea despãrți un moment de dênsul.

VI.

În zioa în care Corbea obținuse grația de la Divan, și când Marióra alergase la închisórea luĭ ca sã'ĭ dea de veste, iatã ce sĕ întêmplã:

Chesat Efendi, care vĕdu cã Corbea va fi achitat și cã viața luĭ va fi în pericol și afarã de acestea nu va putea dobêndi calul acestuĭ voinic, îșĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

deschise punga în drépta și în stânga, până ce în fine reuși a face ca Corbea să fie dat în mâna luĭ după achitare și să sĕ ḑică că a fugit din închisóre.

Sĕrmana Marióra! Fericirea 'ĭ surîse așa de tare, în cât nenorocirea deveni ultimul eĭ sfârșit.

Ea plecase, cum știm, împreună cu muma sa să-ĭ vestească frumósa și fericita noutate, că Divanul îl ertase.

Cât de mare îĭ fu încremenirea, când i sĕ spuse de păzitoriĭ închisoriĭ, că Corbea a sfărâmat zăbrelele ferestrelor și a fugit.

— Tocmaĭ când îl scăpasem!... cugetă Marióra.

— Totul e în zadar, îĭ spuse temnicerul; dacă nu fugea.... póte; dar acum când îl vor prinde va fi din noŭ închis, ba póte spânzurat!...

— Dómne!.... Dómne!.... sĕ ruga sĕrmana Marióra!....

Dar Corbea nu maĭ era! El nu fugise însă, Chesat Efendi devenise stăpân pe viața luĭ.

Iată pentru ce câinele Leŭ, rĕmas în urma luĭ Corbea, urla în tóte zilele dimineața și seara.

VII.

Era nópte. Alexandru III Vodă, sta într'o sală încunjurat de curtezaniĭ sĕĭ ceĭ maĭ de aprópe. Acest om era în vêrsta dintre bĕtrânețe și maturitate; figura luĭ esprima pismă și răutate. In adevĕr, cercetând viața sa vedem trăsurĭ de acelea ce ne arată pe omul pismătăreț, bănuitor, cu suflet mic, fără conștiință, fără principiĭ nicĭ în viața privată nicĭ în viața politică: iubind tronul numaĭ pentru tron.

In acest moment un *Bulubașa* anunță că seimeniĭ aŭ adus pe Corbea.

— Să'l aducă aicĭ, ḑise Domnul.

După câteva minute, Corbea întră în mijlocul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

a mai mulți seimeni. El era îmbrăcat cu costumul său de țară, părul lung pe umeri, privirea pătrunzătóre și severă se lăsă asupra acestor ómeni ca un nor de fer.

Alexandru al III-lea nu putu să sufere și lăsă ochii în jos, apoi căutând putere în mânia sa, îi ḍise:

— Ai voit să fugi la turci să'ți vinzi țara. Pentru ce?.... Căci ți-am făcut multe bunuri póte! te-am scăpat de la închisóre.

— Ce dovedi ai că am voit să fac cele ce zici?... Nici una. Ast-fel ți-au spus toți acești ómeni ce te încunjóră, datoria lor de lingușitori este să mintă; dar datoria unui domn este să nu-i creadă. Tu trăești cu ei, și numai cu ei, și ei te înșală ca să te răcéscă de țară, îți spun că țara umblă să te piarză și tu crezi, și cu cât te depărtezi de țară, cu atât te apropii de ei. Dar pentru ce îți voiu mai zice, acestea? Ele nu pot să te schimbe. Imi zici că ai făcut mult bine pentru mine. Aceasta adevĕrat este; dar aceasta nu mĕ îndatoréză nimic la tăcere; când 'mi-ai făcut binele de care vorbești, eŭ 'l-am primit cu tocmeala de a mĕ lăsa în mânile acelui mizerabil de Chesat Efendi? Tu faci rĕŭ mie și țărei, pentru aceasta dar îți voiŭ....

— Și care este rĕul ce fac acestei țări și ție?

— Te sprijini pe turci și pe greci și nu mai ții socoteală de legile țărei; biruri mari ai pus pe țară, pe ómeni îi ucizi fără judecată, saŭ îi dai pradă veneticilor, bunióră cum m'ai dat pe mine.

— Dar pe cine mĕ voiŭ sprijini, dacă nu pe străini? Pe voi?... Iată cum rĕspundeți prin trădare. Nu țiŭ socoteală de legile țărei? Pun biruri grele?... Dar eŭ nu am cumpĕrat domnia cu legi, ci cu bani.

— Domnia cată să fie un lucru sfânt, iar nu negustorie.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

— Destul!... In loc să'mĭ căzĭ la picióre și să' mĭ cerĭ ertare, tu te împotrivești mie și mĕ mustri, țăran necioplit! Ce altă dovadă maĭ bună, că vreți să mĕ rĕsturnați? Dați'l la închisóre și voiŭ pune eŭ la cale ce are să sĕ facă cu dênsul.

— Aĭ puterea în mână, eștĭ stăpân pe lutul meŭ; nu însă și pe gândurile mele...

— Luați'l!... maĭ strigă Domnul.

Corbea surîse și eși cu sbiriĭ sĕĭ.

— Mâine să i sĕ tae capul înaintea poporuluĭ.

— Acest om are inima țăranilor pentru dênsul, Dómne nu ar fi maĭ bine să piară în ascuns?

— Nu Vistere!... Voiŭ să piară pe față, ca să sĕ cutremure toți ceĭ ce cugetă ca dênsul!

Lingușitoriĭ sĕ retraseră, și Vodă rĕmase singur. Guardieniĭ plecară la închisóre.

VII.

— L'aĭ cuminecat părinte? întrebă unul din eĭ întorcêndu-sĕ către preot. Gâdea așteaptă... cată să sfârșim odată.

— Preotul dete cuminecătura luĭ Corbea.

Acesta o sórbe și ḑice:

— Voința luĭ Dumneḑeŭ fie îndeplinită!...

— Acum vin'o după noĭ! zise cel d'âmtêiŭ gardian.

Corbea sĕ scólă și'l urmézĕ.

La ușa camereĭ pe din afară eraŭ înșiraț maĭ mulțĭ seimenĭ armați. Indată ce Corbea apăru, eĭ îl încunjurară, și el merse în mijlocul lor.

Indată ce eșiră ast-fel din curtea închisó... Corbea vĕḑu o mulțime de ómenĭ adunați în p... din vecinătate. Nu departe de zidurile închisóre... înălța un pat de scândurĭ de brad. Acolo era locul destinat pentru tăerea capuluĭ luĭ Corbea. Intr'unul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

din capetile acestuĭ pat ședea în picióre cu o sĕcure în mână gâdea, care maĭ din'nainte fusese huiduit de popor: împrejurul patuluĭ eraŭ soldaţĭ armaţi şi între pat şi zidul închisóreĭ sĕ vedeaŭ douĕ tunurĭ întórse cătră locul de tăiere; tunariĭ staŭ preparaţi să tragă.

Indată ce Corbea apăru tot poporul strigă:

— Corbea!... Corbea!... Să nu móră Corbea!... Să móră păgâniĭ!... Corbea să trăiască.

Osânditul sĕ urcă pe patul de tăiere. Acolo el îngenunchiă şi ceru să'şĭ facă cea din urmă rugăciune. Lucru ciudat! Când poporul vĕdu pe acest om rugându-sĕ, un sentiment neînţeles încinse sufletul sĕŭ. Tótă acéstă mulţime căzu în genunchĭ şi sĕ rugă în acelaşĭ timp pe când sĕ ruga Corbea!

Corbea sfârşi ruga şi îndreptându-sĕ cătră Gâde îĭ zise! — Vino!... Fă-ţĭ datoria!...

Gâdea îşĭ pregătĭ sĕcurea, făcênd tóte mişcările pentru tăere. Ferul sĕ ridică asupra capuluĭ luĭ Corbea. Mulţimea sĕ înfioră la vederea acesteĭ mişcărĭ grozave, fie-căruia i sĕ părea că sĕcurea era ridicată pe gâtul sĕŭ.

Gâdea era să lovéscă!...

Când din depărtare un glas de femee strigă din tóte puterile!

— Opriţi-vĕ!... Opriţi-vĕ!... Poruncă de la Vodă!

Şi gâdea încremeni cu sĕcurea ridicată.

Poporul rĕspunse prin miĭ de urărĭ!...

O fată tĕnără, îmbrăcată în negru, cu părul revĕrsat pe umerĭ, frumos şi negru ca durerile sufletelor nobile, despicând mulţimea, sĕ urcă pe patul de tăere şi sĕ aruncă în braţele luĭ Corbea.

Era Marióra....

— Cine eştĭ? răcni capul seimenilor.

— Iată cine sunt!... Şi Marióra îĭ întinse un

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

pergament cu porunca Domnului care revoca pedeapsa cu mórte.

Acésta óre, devenise o fericire pentru bietul Corbea?... Nu!... Scăpat de la mórte trebuia să fie aruncat din nou în închisóre.

Sĕrmana Marióra sĕ deprinsese cu această viață. Vĕzênd mórtea sigură a iubitului eĭ, merse la Domn, îĭ căḑu în genunchĭ, îșĭ smulse părul; în fine, acesta mișcat de frumsețea eĭ și nutrind óre care plăcerĭ neomenóse, pe care spera să și le îndeplinéscă maĭ târziŭ, făcu grațiarea luĭ Corbea; însă, numaĭ de la mórte, iar nu și de la închisóre; cu modul acesta el îșĭ asigurase douĕ căĭ: una de a ținea pe Marióra în tot-d'auna în apropiere, pe lângă închisórea iubitului eĭ, alta, că dându'ĭ ertarea el credea că va dobândi iubirea Marióreĭ, din causa generosităței ce arătase.

Cât despre Marióra ea primise de-o cam dată să'l scape de la mórte: iar cât despre închisóre era alt-ceva. — Eĭ sĕ puteaŭ vedea... sĕ puteaŭ iubi... iată tot.

Ast-fel dar Corbea fusese din noŭ închis.

Maĭ 'nainte însă vĕḑurăm că el fusese dat în mânile luĭ Chesat Efendi.

Să vedem cum scăpă el din mânile acestuĭ nelegiuit și cum ajunsese prisonierul luĭ Alexandru III.

Chesat Efendi, ceruse și dobândise prin banĭ, sórta viteazuluĭ Corbea. — El îl închise în pimnițele sale și acolo îl hrănea într'un mod fórte mizerabil. Bietul Corbea suferea cele maĭ nelegiuite torturĭ, ca să spue unde îșĭ ține calul. — Corbea nu voea să spue cu nicĭ un chip.

Intr'o zi el îșĭ prepară o armă dintr'o bucată de cerc ce sĕ afla prin acea subterană, și pe când venea păzitorul să'ĭ aducă merindele, el îl ucise cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

acea armă și strecurându-sĕ cu multă dibăcie fugi din teribila luĭ subterană.

Chesat Efendi aflând de fuga luĭ, puse să'l urmărească. — Cercetă pe ascuns la Boerul Arhondărescu, însă eĭ, după cum știm, îl țineaŭ că e fugit.

— Trebue să fie în Gruenĭ, în satul sĕŭ, cugetă veneticul. — A! Îl voiŭ prinde și amar va fi de dênsul.

Spre acest scop el trimise ceĭ patru sbirĭ, pe care 'ĭ-am vĕḑut la început în casa bĕtrâneĭ Voĭchița. — De și cam târḑiŭ dar am crezut de datorie a lămuri începutul acesteĭ istoriĭ.

IX.

Ne-aducem aminte, că ceĭ 4 sbirĭ, sĕ ascunseseră în ograda luĭ Corbea, — doĭ în podul coșaruluĭ, iar ceĭlalțĭ doĭ în podul caseĭ.

Peste vre-o douĕ ceasurĭ bĕtrâna Voĭchița sĕ reîntórse cu inima mulțumită, căcĭ moș popa ĭĭ citise molifta; — ea întră în casă și sĕ îndeletnici cu de-ale trebeĭ, fără să bănuească de tălharĭĭ ce eraŭ ascunșĭ în casa eĭ.

Cătră seară, sosi și Corbea, ostenit și gânditor.

— Bine te-am găsit măicuță, ḑise el Voĭchițeĭ.

— Bine aĭ venit sănătoșel, copilul meŭ, zise bĕtrâna cu bucurie. — Tótă ziua am fost neliniștită. — Unde-aĭ întârziat până acum. — Tu știĭ fórte bine că de când aĭ scăpat din mânile acelor nelegiuițĭ îmĭ făgăduiseșĭ să fiĭ cu minte și să nu te maĭ ducĭ prin oraș. — Ómenĭĭ din orașe sunt ca câinĭĭ...

Corbea era așa de preocupat cu gândurile sale, încât nicĭ nu rĕspundea la întrebările și la cuvintele Voĭchițeĭ.

— Știĭ destul de bine, urmă Voĭchița, că treburile ne merg fórte rĕŭ, vitele ne-a murit maĭ tóte, bucatele au rĕmas mare parte pe câmpurĭ.

Muzeul Digital al Românilor
revistatransilvania.ro/?dir

— Aĭ dreptate mamă, așa e, am suferit multe pagubĭ... maĭ cu seamă dumneata aĭ fost fórte nenorocită, dar nu e vina mea!... ș'apoĭ acum nu este asta care mĕ muncește....

— Cum?... Maĭ aĭ încă noĭ planurĭ? Lasă-te dragul meŭ de întreprinderile tale. — O să 'țĭ pierdĭ capul!...

— Nu pot mamă!... Destinul mĕ târește pe calea ce am apucat. O! cât aș da să scap de încurcătura în care mĕ găsesc!... Dar!... Marióra!... O! iată cea ce mĕ face și maĭ nenorocit.... Inbirea mea mĕ va pierde maĭ curând de cât întunerecul în care mĕ aruncaseră veneticiĭ.

— Iubirea ta!... Dacă o iubeștĭ și dacă te iubește și ea, luați-vĕ și trăițĭ împreună, ce vĕ pasă vouă de veneticĭ, ce vĕ pasă de cea-l'altă lume?....

— Așa e, dar din cauza lor nu pot scóte capul în lume; astădĭ maĭ mult de cât orĭ când. — Căcĭ, trebue să-țĭ mărturisesc, mizerabilul de Chesat Efendi, mĕ urmărește pretutindenĭ — de când am scăpat din închisórea luĭ, sbiriĭ luĭ mĕ caută în tot locul. — Orĭ unde nu gândesc cu eĭ mĕ întâlnesc. — Dar, din norocire, curajul și puterea mea îĭ trimite pe toțĭ pe cea-l'altă lume!.. Mĕ voiŭ lupta până ce voiŭ fi în stare; ... dar în cele din urmă, cine știe.

— Aide, dragul meŭ, nu maĭ te obosi cu astfel de nĕcazurĭ; — eĭ nu vor pătrunde și până aci. — In sat te iubesc toțĭ și nimenĭ nu va suferi să sĕ apropie dușmanĭĭ de casa nóstră.

— Așa e, daca ar trebui să staŭ numaĭ în sat.... Dar, nu înțelegĭ mamă, că trebue să vĕd pe Marióra, trebue s'o întâlnesc cât maĭ degrabă. — Dragostea eĭ mĕ usucă și mĕ face să nu staŭ la un loc... Trebue s'o vĕz, mamă, trebue s'o am lângă mine, s'o ascult vorbind... s'o iubesc și să mĕ iubească!...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Nenorocit copil!... murmură bătrâna. Sórtea ți-e în adevĕr cumplită. — Fără acéstă dragoste, tu aĭ putea fi fericit.

— Înțelegĭ dar, că trebue să fac tóte putinciósele să mĕ întâlnesc cu ea; să-ĭ spun tot ce mi s'a întêmplat; căcĭ ea trebue să sufere mult. S'apoĭ cine știe... dușmaniĭ meĭ o fi minținď'o; 'i-o fi spunênd că am murit saŭ cine maĭ știe ce.

— Așa dar vreĭ să plecĭ iar...

— Da, mamă, mâine voiŭ pleca din noŭ, și cred cel puțin să mĕ reîntorc fericit și cât sĕ va putea maĭ curênd.

— Fie voea Domnuluĭ! zise bătrâna, ștergându-și lacrămile.

— Acum mamă să ne culcăm; căcĭ mâine trebue să ne sculăm de diminéță.

Și Corbea luându-și nópte bună de la Voĭchița, întră în odaia sa, iar bătrâna, după ce închise bine pórta ogrăziĭ întră și ea în odaia de alăturĭ să sĕ odihnéscă.

Cătră mezul nopțeĭ, Corbea, nu adormise încă când auzi în pod óre-care mișcărĭ neobicĭnuite. — El sĕ sculă, îșĭ luă douĕ pistóle din cuiŭ și eși în sală. — În momentul însă de-a călca pragul odăeĭ, doĭ ómenĭ săriră ca fulgerul după ușa poduluĭ, și înainte de a prinde Corbea de veste să traga cu pistolul, sbiriĭ îĭ apucară mânile cu putere.

Corbea ne putênd să tragă cocoșul, sĕ sforța în brațele lor și lovind în tâmplă pe unul din eĭ cu ținva pistoluluĭ îl ameți și îl culcă la pămênt. Cel-alt sĕ luptă cu tóte puterile și isbuti d'abia a'ĭ înfige cuțitul în umĕr. — El țintise la inimă, dar Corbea printr'o repede mișcare sĕ sustrase de la o mórte sigură.

Voĭchița eșise și ea; dar sbiriĭ lovind'o cu piciorul o asvârliră în ușă producênd óre-care sgomot. —

Muzeul Național al Românilor de Pretutindeni
revistatransilvania.ro/mdr

Și când ea dete primul țipăt înăbușit, ceĭ-alțĭ sbirĭ, ascunșĭ în podul grajduluĭ, sĕ repeziră înăuntru și împreună cu cel-alt, rĕușiră a desarma pe Corbea și a lega pe biata Voĭchița, înmărmurită de gróză.

— Eștĭ al nostru, ucigașule semeț!... strigară ceĭ treĭ sbirĭ!...

Corbea scărșni din dinți și sĕ smuci din mânile lor. Dar în zadar! mânilĕ și picĭórele-ĭ eraŭ strâns legate.

— Acum să ne spuĭ unde 'ți-e calul?... Altfel te omorâm aicĭ... saŭ te sugrumăm de viŭ!...

— Omorâți-mĕ dacă vĕ stă în mână, dar calul nu veți afla unde e!...

— Bine!... ziseră sbirii; dacă nu voeștĭ a ne spune nouă, veĭ spune stăpânuluĭ nostru; el va ști să'ți scótă vorbele din gură, măcar cu cârligul.

— Și cine este stăpânul vostru, întrebă Corbea cu dispreț.

— Chesat Efendi!..

— Chesat Efendi?... A!.. nelegiuitul!... și-a regăsit prada!... Dar fiți siguri blestemaților, că nu eŭ voiŭ fi cel care va suferi din noŭ torturile luĭ, ci el va peri în ghiarele mele!...

— Vom vedea!... rânji Ifraim. In fața luĭ nu veĭ zice tot ast-fel!... Acum pe drum copiĭ! Pe bĕtrâna s'o vărâm așa legată cum sĕ află sub pat.

Și după ce puseră bine pe biata Voĭchița, doĭ luară pe Corbea, iar doĭ duceaŭ de supțioriĭ pe ameșitul sbir, care d'abia îșĭ putuse veni în simțire.

A doua ți de diminéță, eĭ sĕ aflaŭ în curtea luĭ Chesat Efendi, și când acesta sĕ sculă, sbirii îĭ înfățișară pe Corbea, legat cobză.

— Iată-te în fine, mișelule! răcni Chesat. De astă dată nu veĭ maĭ scăpa. Dacă'mĭ veĭ spune unde 'ți-e calul te voiŭ ține eu viață; iar de nu am să te taiŭ în bucățele.

Muzeul Digital al Românului Românesc

— Fă ce veĭ voi cu mine, că eŭ nu'ți voiŭ da calul meŭ. Nimenĭ nu ştie unde l'am ascuns. Decĭ poți să nădăjdueştĭ mult şi bine. Afară dacă te veĭ învoi cu mine la cea ce 'ți voiŭ cere.

— Să vedem, zise Chesat Efendi, netezindu-şĭ barba.

— Dacă te 'nvoeştĭ să'mĭ daĭ libertatea şi să nu mĕ maĭ superĭ nicĭ odată, să mĕ laşĭ în pace să iaŭ pe Marióra de nevastă şi să trăesc cu dênsa neturburat de sbiriĭ teĭ, atuncĭ îți făgăduesc să'ți vênd calul! nu însă să ți'l dăruesc.

— Nu sĕ póte! ḍise grecul turcit. Dacă 'ți voiŭ da libertatea tu te poți rescula cu de-aĭ tĕĭ în potriva mea şi să'mĭ eĭ calul şi póte şi viața.

— Odata ce'l veĭ cumpĕra, ḍise Corbea, ce drept maĭ pot avea asupra luĭ? Cât despre viața ta la ce'mĭ va folosi, când eŭ voiŭ fi liniştit şi neturburat de neomeniele tale?...

Chesat Efendi cugetă cât-va şi după ce luă o hotărîre, ḍise luĭ Corbea:

— Uite, te am în mânele mele; aş putea să fac din tine orĭ ce voiŭ vrea; dar fiind că zicĭ că sunt neomenos, voesc să'ți daŭ o dovadă că te înşelĭ. Cât îmĭ cerĭ pe calul tĕŭ?

— Nu'ți cer mult: douĕ miĭ de galbenĭ, cât pentru zestrea Marióreĭ.

— Douĕ miĭ de galbenĭ pentru un cal!.... Dar fie... face maĭ mult de cât atât...

Şi turcul şoptind unuĭ vĕtaf al sĕŭ, chel şi cu mustățile până 'n ureche; acesta sĕ depărtă şi peste câte-va momente reveni cu douĕ pungĭ pline cu aur.

— Iată, zise Chesat luĭ Corbea, iată'ți prețul caluluĭ; dar să te ții de cuvênt. Să nu facĭ un pas spre rĕsbunare, căcĭ nu veĭ avea nicĭ o putere!...

— Să mĕ ferească sfântul!... rĕspunse Corbea.

Muzeul Digital al Românului Românesc
new.statransilvan.a.ro/mdrr

— Acum ține banii și spune-ne unde este calul.

— Nu vĕ voiŭ spune, cât voiŭ fi în mânile vóstre. — Credeți că nu înțeleg șiretlicul? — Voiți să aflați unde este calul, și apoi să faceți cu mine tot ce veți vrea?... Nu!... Ș'apoi în locul unde e calul nimenĭ nu póte întra de cât eŭ; dacă voești, dă-mĭ câți-va ómenĭ de aĭ tĕĭ siguri, și când le voiŭ da calul, atunci să'mĭ dea și mie libertate.

— Bine, zise veneticul; dar ia séma să nu facĭ vre-o neghiobie că nu scapĭ de mânile mele.

— Fĭĭ pe pace, zise Corbea, cam în doĭ perĭ.

Cum sĕ înoptă Corbea porni însoțit de 6 ómenĭ aĭ luĭ Chesat, bine armați, și spre mezul nopțeĭ, ajunseră în Gruenĭ.

La marginea satuluĭ era o mică pădurice, care de și puțin întinsă, dar copaciĭ eraŭ bĕtrânĭ și scorburoși.

— Calul meŭ este în acéstă pădure, zise Corbea, să întrăm și 'l vom găsi în grajdul luĭ.

Intrară în pădure și sĕ opriră în fața unuĭ copac mare și scorburos. Corbea scóse o mică daltă ce o aveà în sînul sĕŭ și înfigênd'o în cója aceluĭ copac, ea sĕ deschise întocmaĭ ca o ușă.

Ceĭ șése păzitorĭ aĭ luĭ, sĕ priveaŭ unul pe altul plinĭ de mirare.

— Să întrăm în grajd, zise Corbea, și el apucă cel d'întêiŭ înainte, iar ceĭ șése îl urmară.

La rădăcina copaculuĭ, eĭ deteră peste o întrare cât póte încăpea un om, și unul câte unul urmară după Corbea. In fața lor sĕ deschise ca o subpământă, care ducea cam dĕpărtișor de la întrare.

Merseră ast-fel pe sub pământ, până ce deteră de o ușă de fer. Corbea împinse zăvorul și întrară cu toțiĭ într'un grajd zidit cu peatră, la ale căruĭ esle, *Corbu* era legat, nemâncat sĕrmanul de vre-o

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaramuri.ro

două ḑile, de când cu fuga luĭ Corbea din închisórea luĭ Chesat Efendi.

Cum simți sgomot, Corbu își ciuli urechile, își întórse capul și începu să sforăe.

Ceĭ șése ómenĭ împreună cu Corbea întraseră înăuntrul grajduluĭ, și pe când Corbea deslega calul, eĭ îl priveaŭ cu mirare; nu vĕḑuseră uicĭ o dată un cal maĭ frumos.

Lumina în acea subterană venea din două resuflătorĭ, practicate cu multă dibăcie, de stăpânul eĭ, și comunicând cu esteriorul.

Când Corbea deslegă calul și eși cu el spre ușă, ceĭ șease păzitorĭ voiră să'l urmeze; dar de-o dată Corbea trecu repede cu calul, și ușa de fer să închise în urmă-ĭ lăsând înăuntrul grajduluĭ pe ceĭ șease cu armele lor cu tot.

— Traiŭ bun, dragiĭ meĭ, le strigă Corbea de afară. Ce bine staŭ acum!... 2000 de galbenĭ în pungă și șease nelegiuiți îngropați de vii!... Ha! ha! ha!...

Și Corbea să depărtă cu calul sĕŭ, rîḑênd în hohot!

El nu eși prin scorbura copaculuĭ pe unde întrase, ci apucă pe o altă subterană în stânga și după un drum de un sfert de ceas, el eși departe, la pólele unuĭ deal, unde să deschidea ca o mică peșteră, dar în care nimenĭ nu întrase, neștiindu'ĭ secretul.

Când Corbea să vĕzu la câmp liber, o porni prin mijlocul nopțeĭ, și ajungênd la Gruenĭ, întră în ograda caseĭ.

Biata Voĭchița să sbuciumase în legăturile eĭ, maĭ tótă nóptea până aprópe de ziuă, când vecinii auḑind țipetele eĭ, alergară întru ajutor și o deslegară. Când ea le povesti tóte celĕ întêmplate, toți țeranii adunați în jurul eĭ scrâșneaŭ din dinți și turbaŭ de dorința de a rĕsbuna pe Corbea. In tot cursul aceleĭ ḑile, eĭ să pregătiră cu toțiĭ, bĕtrân și tînĕr, adunară

Muzeul Digital al Românului Românesc
www.statransilvaria.ro/mdr

și alte sate de prin prejur și sĕ hotărîră ca în dimineața ḑilei viitóre să pornéscă spre Divan să ceară dreptate, și de nu li sĕ va da, să treacă sub foc casele și averile nelegiuiților veneticĭ, carĭ prădaŭ țara.

Tocmaĭ în acea dimineață sosise și Corbea cu calul sĕŭ.

Voichița era prin bătătură. Când vĕḑu pe Corbea sănătos și nevătămat, ea îl strânse la peptul sĕŭ de mumă și ochiĭ i sĕ umplură de lacrămĭ.

— Eștĭ sănătósă mamă? o întrebă Corbea....

— Da, copilul meŭ!... Dar tu cum aĭ scăpat? Prin ce minune?

— Oare, când n'am știut eŭ să scap din mâinile nelegiuiților? Eĭ nu scap nicĭ odată de mine; dar eŭ în tot-d'a-una sunt scăpat pentru eĭ.

— Cată să știĭ un lucru. In sat este învălmășală mare. Când m'aŭ găsit româniĭ, erĭ diminéță, legată și bătută, și când le-am spus că pe tine te aŭ luat nelegiuiții de tîlharĭ aĭ luĭ Chesat Efendi, toți sĕ umplură de mânie; așa că toțĭ tineriĭ și uncheșiĭ din satul nostru și din satele vecine, sunt gata, să plece în dimineața asta la Divan să ceară dreptate.

— Bine mamă!... Frațiĭ meĭ de-același sânge aŭ simțit cuțitul la os. De și prea târdiŭ, dar tot e ce-va. Eŭ voiŭ merge cu eĭ și vom vedea ce sĕ va alege de capul dușmanilor meĭ, care urmăresc tóte întreprinderile mele!...

Nu sfârși vorba și țăraniĭ carĭ simțiră venirea luĭ Corbea sĕ îmbulziră cu sutele la ușa ogrăzeĭ.

— Eĭ, frate Corbea!... Eștĭ sănătos!.... Bine că scăpași.

— Dar ce ți s'a întêmplat măĭ vere? întrebaŭ alțiĭ.

— Da cum de aĭ scăpat?...

— Eĭ Românul știe să sĕ scuture de nelegiuiți!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
rev.staratransilvania.ro/mdr

Câte și mai câte nu vorbiaŭ bieții țărani, veseli, de-a vedea pe Corbea în mijlocul lor, sănătos și neatins de mâna dușmanilor, de cât mica rană de la umĕr, care nu-ĭ cauza nicĭ o supĕrare.

— Orĭ și cum fraților, dise un bĕtrân, să nu lăsăm vina nepedepsită. Să cerem dreptate, ca să nu ni sĕ întêmple și pe viitor ast-fel de neajunsurĭ.

— Așa! Așa!... repetară în cor toțĭ țăraniĭ.

— Și eŭ voiŭ fi în mijlocul vostru, strigă Corbea.

— Nicĭ nu încape vorba, diserĕ uniĭ.

— Tu eștĭ cel maĭ deștept, strigară alțiĭ.

— Știĭ și maĭ multă carte de cât noĭ toți, diserĕ toți flăcăiĭ.

— Să mergem dar!...

— Suntem gata.

— Chiar acum!...

— Da!... Da!... repetară cu toțiĭ.

— Pe drum!...

— Domnul să ne ajute!...

Și făcêndu-și cruce plecară cu toțiĭ, avênd în frunte pe Corbea, care sĕ simțea fericit de entusiasmul fraților sĕĭ de același neam.

Pe drum Corbea le dise:

— Maĭ întêiŭ de tóte să ne rĕsbunăm de Chesat Efendi și apoĭ să mergem la Divan, căcĭ păgânul auḑind de scularea nóstră, póte fugi.

— Aĭ dreptate, diserĕ tovarășiĭ luĭ.

— Să omorîm pe Chesat Efendi.

— Nu! dise Corbea, să'l legăm și să'l ducem înaintea Divanuluĭ.

— Și asta-ĭ bună!

— Să nu aṭâṭăm mânia Domnuluĭ, că ne-ar rĕsbunat singurĭ, dise uh bĕtrân, care părea că ar maĭ multă judecată.

— Toți sĕ oprirĕ la aceste cuvinte ale bĕtrânului.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

— Are dreptate, dise Corbea. Fiind-că am pornit pe-o ast-fel de cale, cată să aşteptăm la rĕsbunarea legiuită.

Şi ast-fel vorbind eĭ mergeaŭ, mergeaŭ într'una şi mânia lor creştea cu drumul.

Seara ajunseră în satul Rădeanca, unde poposiră până a doua ḑi dimineaţa. De aci eĭ maĭ ridicară ţăraniĭ nemulţumiţi şi porniră din noŭ.

Sgomotul ce făcură fu aşa de mare, în cât merse din sat în sat, din oraş în oraş, până ce ajunse şi la urechile Domnuluĭ. — Acesta însă nu ştia cauza resculăreĭ lor şi linguşitoriĭ împreună cu Chesat Efendi, care veni la curte înaintea resculaţilor, îĭ spuseră că ţăraniĭ vin să restórne pe Domn şi să'l dea pe mâinile turcilor, cu care s'aŭ legat pentru acest scop.

Alexandru III, cum auḑi acestea, trimise o putere armată, ca să nimicéscă întreprinderea ţăranilor şi să-ĭ aducă pe Corbea înaintea luĭ.

Armata îĭ întêmpină în cale, şi dupe ce respândi pe resculaţi prinse pe Corbea şi'l duse înaintea Divanuluĭ după cum vĕḑurăm maĭ îndărăt.

Ştim încă, că după ce Corbea fusese scăpat de la mórte, fusese aruncat în închisóre.

Marióra, căpătase voe de-a vedea pe Corbea în tóte ḑilele şi pentru acest scop ea sĕ mută în Capitală împreună cu mumă sa; căcĭ boerul Arhondărescu, în urma acestora, după o lungă suferinţă, că pricinuise nenorocirea ficeĭ sale, murise în cel maĭ scurt timp.

Într'una din ḑile Marióra sĕ hotărîse să céră cu orĭ ce preţ de la Alexandru Vodă graţiarea luĭ Corbea.

Spre acest scop ea ceru audienţă Domnuluĭ, care-ĭ fu ficsată pentru una din ḑilele viitóre. In ora şi ḑiua hotărîtă, Marióra apare înaintea Domnuluĭ.

Acesta însĕ nu o priimi în sala audienţelor obĭcinuite, ci într'un cabinet particular.

Muzeul Digital al Românului Românesc
revistatransilvania.ro/ro

Alexandru ședea resturnat pe un jeț cu un aer bine-voitor, când Marióra întră cu cea mai adêncă supunere, și sĕ prosternă în genunchĭ la piciórele luĭ.

— Scólà-te, frumósa mea copilà, locul tĕŭ nu e aci, ședĭ aci și spune-mĭ ce aĭ de spus; și el îĭ arătă un fotoliŭ ce era alăturĭ cu al luĭ.

— Mărite Dómne, începu Marióra cu un accent tremurător, este un timp fórte îndelungat, de când am dus'o din rĕŭ spre maĭ rĕŭ, este un timp fórte lung de când nu m'am mângaiat de cât cu lacrĕmĭ. Măria ta, care estĭ tatăl nenorociților, și care sprijinești pe ceĭ loviți de sórte, veĭ avea milă de nenorocirile nóstre, pentru a le pune capĕt. Corbea, logodnicul meŭ, a scăpat de la mórte prin mila Mărieĭ Tale. Iți datorim amênduoĭ viața și fericirea nóstră; nu e însă maĭ puțin adevĕrat că această fericire ce ne-aĭ dat este pe atât de durerósă pe cât și de timpurie. Un singur cuvênt al Mărieĭ Tale, ne póte împreuna și ne póte da o fericire adevĕrată. Zi acel cuvênt și vom fi căsătoriți; iar Măria Ta veĭ avea adênca nóstră recunoscință și bine-cuvêntare.

— Și acel cuvênt?...

— Este de a scăpa pe Corbea de la închisóre!...

— Imĭ cerĭ cam mult. Corbea a fost acuzat ca rĕsvrătitor, ca năzuitor la viața Domnuluĭ; și orĭ cât de tare ar fi voința mea, boerĭĭ țărei ar cărti numaĭ la ideea de a pune în libertate pe un asemenea vinovat.

— Dar poporul, Măria Ta, găsește fără cale închiderea luĭ Corbea.

— Eĭ, frumósa mea, poporul protege pe acești ómenĭ și le voește scăparea, numaĭ și numaĭ ca să aibă pricină de a cărti împotriva stăpânitoruluĭ lor; dar când acel stăpânitor are nedibăcia de a sĕ lua după vorbe pompóse și grațiază pe culpabil, tot acel popor cărtește și strigă în gura mare: Trădare!... Nerecunoștință!... Slăbiciune de caracter!...

Muzeul Digital al Romanului Românesc

— Măria Ta!... Fie-ți milă de noi. Iți stă în putere de a învinge tóte acele piedici.

— Nu înțeleg ce slăbiciuni órbe aŭ și acești muritori simpli!... Cum? vĕ consacrați cele mai frumóse ciasuri ale tinereței pentru a plânge și a iubi pe un om de nimic, care 'și trădeaza țara și Domnul lor. Ar trebui să vĕ desgustați la prima lor abatere din calea binelui. Stiŭ fórte bine că a ucis pe un proprietar însemnat, anume... nu'mi aduc aminte în sfârșit; a ucis șease credincioși ai supusului meŭ Chesat Efendi, a resculat țăranii asupra tronului și nu te-ai scârbit de un asemenea rĕsvrătitor și făcĕtor de rele?..

A! uite frumósa mea...

— Marióră...

— Bine dicĭ, uitasem. Vezĭ dar, frumósa mea Marióră, că sórta ta ar fi mai îndulcită, ba încă prea fericită dacă ai renunța la iubirea ta nedemnă. Aĭ putea sa fii fericită pentru tótă viața, — nu te poți îndoi de nimic, — și'apoi ce e mai plăcut, este de a fi privită de tótă lumea cu respect și cu supunere, de a avea la poruncă robi, podóbe, bani, în sfârșit tot ce póte face pe o femee fericită. Eĭ, ce zicĭ?...

— Nu te înțeleg, Măria Ta!...

— Te facĭ că nu înțelegĭ; cu tóte astea să'ți lămuresc mai bine. Zic, că dac'ai renunța la Corbea al tĕŭ și aĭ primi să devii iubita mea, atuncĭ, o! atuncĭ...

— Destul, Măria Ta!... Mĕ înfiorĭ...

— Nu cred să fiŭ așa de înfiorător.

— Dómne Sfinte, în ce abis m'am cufundat! cugetă sĕrmana Marióră, și ochiĭ i sĕ umplură de lacrămĭ.

— Când plângĭ eștĭ și mai frumósă!... A fi Domniță!... A avea sub pĭciorul sĕŭ tot ce póte dori patima omenească, a dice un cuvênt și totul să fie împlinit!...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

— Măria Ta!... Măria Ta!... sĕ ruga Marióra plângênd din adêncul inimeĭ sale!

— Te îndoeștĭ póte!... Eĭ bine copila mea, află că din ziua în care te-am vĕdut întêia óră, am prins pentru tine o slăbiciune neînțeleasă; de atuncĭ și până acum nu m'a urmărit de cât o idee, acea de a fi iubit de tine, acea de a te vedea lângă mine, frumósă și strălucitóre.

— Nimic din tóte acestea nu sĕ va întêmpla!... Oh!... de ce n'am murit alăturea cu tine, o scumpe Corbeo, martir al dragosteĭ nóstre órbe și nesocotite!... Vezĭ prea bine, Măria Ta, că acea ce vreĭ să facĭ nu e un fapt bun; cugetă la douĕ inimĭ sfâșiate, care aŭ fericirea așa de departe în cât abia cutézá a o privi. Aĭ putea să le facĭ mult bine; nu le da însă în locul binelui cel maĭ grozav rĕŭ, ce póte fi pe pământ.

— E prea târziŭ, ca să vĕ maĭ fac acel bine! Astăzĭ nu'l maĭ pot face! căcĭ el ar fi un rĕŭ mare pentru mine.

— Atuncĭ nu ne rĕmâne de cât să suferim până în capĕt destinul aspru ce ne pedepsește cine știe pentru ce. Noĭ vom rĕmânea cu durerile nóstre, iar Măria Ta îțĭ veĭ stinge dorința cu multe altele.

— Așa ar fi, dacă voința mea n'ar fi maĭ pre sus de cât a vóstră. Știĭ însă că eștĭ în puterea mea.

La aceste cuvinte amenințătóre, Marióra sĕ înfioră de grózá și căzu din noŭ în genunchĭ înaintea luĭ Alexandru:

— Ertare!... Ertare Măria Ta!... Noĭ nu'țĭ-am făcut nicĭ un rĕŭ!...

— Dar nu înțelegĭ nenorocito, că te iubesc, și că de nu veĭ ceda de bună voe iubireĭ mele, armele mele sunt maĭ puternice de cât ale tale?...

— O! știŭ!... știŭ fórte bine!... și Marióra 'șĭ acoperĭ fața cu mâinele.

Muzeul Digital al Românilor
revistatransilvania.ro/mdr

— Fii dar cu judecată și ascultă voințele mele. Veĭ fi fericită și mare.

— Nu pot!... Nu pot!...

— Veĭ putea dar fără voe'ți ființă încarnată de credință!... Și veĭ regreta amar sumeția cu care te împotrivești dorințelor mele!

De astă dată Marióra nu maĭ rĕspunse nimic; ea căduse fără simțire în locul unde ședuse în genunchĭ. Durerea și disperarea 'ĭ sdrobiseră inimă. Ochiĭ eĭ eraŭ scăldați de lacrămĭ și pieptu-ĭ bătea cu putere.

Alexandru Vodă, sĕ sculă din jețul sĕŭ și apropiindu-sĕ de biata copilă, ḑise:

— A leșinat porumbița!... O voiŭ face eŭ să mĕ iubească!... N'am fost nicĭ odată amăgit în speranțele mele!...

La un semn al luĭ, un om mustăcios apăru, și aprópe îndoit, făcênd temenele Domnuluĭ, sĕ apropiă de dênsul.

— Această copilă, în odaia noptilor! porunci Alexendru cu un ton hotărît.

Umilul servitor, o ridică în brațe și era gata să plece.

— Tu să te întorcĭ aicĭ, maĭ porunci Vodă.

— Bine, înălțate Dómne!

Și omul dispăru.

Neomenosul stăpânitor sĕ plimba cu pașĭ agitațĭ de colo până colo, când ființa supusă reapăru.

— Apropiete, Gruio!... Am să-ți vorbesc.

— Sunt supusul Înălțimeĭ Vóstre.

— O știŭ. De aceea am tótă încrederea în tine. Mâine în revĕrsatul zorilor, voiŭ ca acea copilă să fie dusă din palat, fără să vaḑă nimenĭ, la moșia mea misteriósă. M'aĭ înțeles?

— Înțeles, stăpâne!...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Acolo nu trebue s'o vază nimenĭ, nu trebue să vorbească cu nimenĭ afară de tine.

— Pentru câte zile, Măria Ta?

— Asta nu te privește. Atât aveam de zis de o cam dată.

— Numaĭ atât, stăpâne?...

— Negreșit!

— Dar cum să nu vază pe nimenĭ afară de mine adică eŭ... voiŭ fi...

— Eĭ, nu! dobitocule! N'am vrut să ḑic asta! Numaĭ tu s'o îngrijeștĭ, până voiŭ veni eŭ!...

— A! acum înțeleg!...

— Pleacă dar!...

— Iată, plec, plec!...

— Și ia seama!...

— Fiĭ sigur Înălțime!...

— Veĭ răspunde tu de dênsa!

— Cu tot ce am!...

— Și cu capul!...

— Dumneḑeŭ să mĕ ferească de o asemenea nenorocire!... Voiŭ îndeplini porunca cu sfințenie.

— Da! cu sfințenie drăcească!

— Aide, cară-te!

Și Gruia sĕ retrase făcênd temenele obicĭnuite. Alexandru rĕmase singur și cugetă:

— Iată-te în mâinele mele, copilă nesocotită! Ha!... Preferă în locul unuĭ domn pe un țărănaș puțin cam viteaz, dar vinovat și fără de putere în fața voinței mele. Vom vedea ce voiŭ face și cu tine!..

X.

Trecuseră 6 zile de la această întêmplare, și sĕrmana Marióra dusă departe într'un castel de țară, închisă în câte-va camere singuratice, nu vedea alt

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

om de cât pe hidosul Gruia, care era șchiop și spân, de o talie mică și cu vorbirea pițigăiată.

Ea plângea într'una, sĕ ruga luĭ Dumnedeŭ, dar tóte eraŭ în zadar, căcĭ eĭ nu o auzea.

A șésea dĭ sosi Alexandru Voda, și maĭ înflăcărat ca altă dată voi să facă pe Marióra a'l iubi în contra voinței eĭ.

— Ce am. îĭ dise el?... Sunt urît?... N'am tot ce 'mĭ trebue, nu sunt bun pentru tine?... N'am inimă?...

— Nu!... Un om care lovește într'o iubire curată și neperitóre, nu póte să aibă inimă!... Eștĭ maĭ crud de cât îșĭ închipuește poporul tĕŭ!... Eștĭ maĭ laș de cât te credeam.

— Aide, iubita mea, nu maĭ fiĭ așa de rĕutăcióșă. Vorbele tale sunt de prisos, trebue să te supuĭ mie, dacă vreĭ să dobândeștĭ o fericire adevĕrată și rangul ce ți-am pregătit.

— Ce'mĭ folosesc rangurile tale, când ele sunt nedemne și rușinóse, când ele îmĭ răpesc cea maĭ dulce fericire, aceea de a iubi pe sermanul Corbea, care zace în închisóre de atâta timp, numaĭ și numaĭ pentru mine!...

— Maĭ târziŭ, îl voiŭ erta!

— Când?...

— După ce mĕ veĭ iubi!...

— Nu te voiŭ iubi nicĭ odată.

— Atuncĭ...

— Atuncĭ nu va scăpa nicĭ odată, o știŭ; dar cel puțin voiŭ muri curată pentru dênsul, precum și el va muri martir pentru mine!...

— Te înșelĭ, căcĭ nimic din tóte acestea nu sĕ va întêmpla. Eștĭ în mâinele mele!... Și când tu veĭ fi cu totul a mea, el, scăpat, nu sĕ va maĭ uita la tine; din potrivă va fugi de tine, te va urî, când

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

va ști că aĭ fost a altuia înainte de a fi a luĭ. Nu'l voiŭ ucide, ca să'ți fac o remușcare vecinică; dar îl voiŭ erta, ca să te pótă urî, iar tu să poți să mĕ iubești. Acésta este voința mea și trebue să sĕ îndeplinéscă.

— Nicĭ odată!...

— Imbună-te de voe, copil neînduplecat; nu mĕ sili să fiŭ crud! Iată tot ce'ți cer!... Maĭ târziŭ te veĭ căi póte. Astădĭ aĭ tótă libertatea să voești. și eŭ să fiŭ la piciórele tale; din stăpân, voiŭ deveni sclavul tĕŭ; veĭ porunci și eŭ voiŭ asculta!...

— Hotărîrea mea este luată!... Resping din tot sufletul propunerile tale.

— Vom vedea, zise Alecsandru amenințător. Acum te las să te gândești. Diseară îmĭ veĭ da rĕspunsul tĕŭ.

Și Vodă eși cu pașĭ repezĭ, lăsând pe Marióra prada suferinței și a disperăreĭ.

Biata copilă plânse tótă ziua; și când sĕ înseră, ea încă plângea cu capul răzîmat de un jeț, ochiĭ eĭ eraŭ umezĭ: dar acéstă suferință, acéstă melancolie o făcea și maĭ frumósă și maĭ încântătóre.

Alexandru sĕ apropie de dênsa și luându-o de mijloc îĭ zise:

— Ce rĕspuns îmĭ daĭ? o întrebă el.

— O! fugĭ! om fără suflet!... Imĭ eștĭ negru!...

De astă dată, însă, mișelia acestuĭ om merse până la culme. El o luă în brațe și o tîrî până la o sofa mare, ce sĕ afla în fundul camereĭ.

— Rĕspunsul tĕŭ, femee nebună, va fi acela pe care 'l voiŭ da eŭ!...

O luptă crâncenă sĕ încinse între slaba femee și vînjosul Domn, care de astă dată nu maĭ vedea nimic înaintea ochilor.

— Ajutor!... strigă Marióra în culmea disperăreĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

Mai mulți țărani înarmați cu topóre și ciomege înaintează pe câmpie având pe Corbea în fruntea lor care le comandă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— In van! zise Alexandru, nimenĭ nu te va auzi.

— Nimenĭ?... Nicĭ chiar Dumnezeŭ?...

— Nicĭ el!... Astăzĭ sunt singurul tĕŭ stăpân.

— Dómne aĭ fost așa de crud pentru mine!... esclamă biata Marióră cu lacrămile uscate pe albiĭ seĭ obrajĭ.

— El a fost crud, și eŭ voiŭ fi bun!...

O ultimă sforțare, făcu Marióra, și forțele-ĭ slăbiră sub brațele viguróse ale neomenosuluĭ Domn. Un ceas după acea tiranu eși de la Marióra cu privirea unuĭ om beat, și cu inima plină de satisfacțiune!...

Sĕrmana nenorocită!...

— La o femee, singura dificultate este de a căpĕta prima eĭ favóre, de aci bucuriile curg ca și apele isvoruluĭ, limpede și neturburată de nimic. Astfel făcuse acest Domn nesățios, și sĕrmana victimă suferea în tóte zilele amărăciunea rușineĭ sale.

— Iată-te întreținuta Domnuluĭ, cugeta ea, în momente de dureri și deziluziuni. Mult maĭ dulce ar fi mórtea!... Sermanul Corbea, cât mĕ iubea!.... Și cu ce sórte amară 'ĭ sĕ răsplătește!... Cu tóte astea simț că nu maĭ am mult de trăit! Voiŭ sfârși odată cu el póte! Dar ce decepțiune!... El va muri ca un martir, și eŭ ca o degradată!... O! viață otrăvitóre!... Mister nepătruns, care facĭ din om tot ce este maĭ jos și maĭ murdar! Suflet întinat în rele, care sfărămĭ cea maĭ dulce simțire numaĭ pentru pasiune infernală și neomenósă!... Pentru ce am născut pe acest pământ, când n'am avut a culege de cât spinĭ veninoși din grădina acesteĭ lumĭ înșelătóre!... Maica mea!... Unde eștĭ tu?... Unde eștĭ, să'ți vezĭ copilul în abisul cel maĭ înjosit!... Unde eștĭ să-ĭ vezĭ durerile și cel puțin, tu, să-ĭ zicĭ: eŭ te ert scump copil! te iert căcĭ vina nu este a ta, ci a nóstră, a mea și a tatăluĭ tĕŭ, care n'aŭ știut să prețuiască adevĕrata fericire!...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvana.ro/mdr

Dar vaĭ!... Aci sunt singură!... Nu mĕ aude nimenĭ!... Nu e nimenĭ, care să sĕ înduioşeze la durerile mele!...

Astfel disperă Marióra în culmea nenorocireĭ, şi nimenĭ n'o auzea, nimenĭ nu venea să'ĭ spue o vorbă de mângăere, o vorbă care s'o facă a uita pentru un moment acea stare înjositóre în care sĕ afla.

Trecuseră treĭ lunĭ şi ea nu ştia nimic de cât aceiaşĭ viaţă obicinuită, nu vedea pe nimenĭ de cât pe mizerabilul eĭ posesor şi pe tîrîtorul Gruia.

Corbea, ştia el tóte acestea?... O! dac'ar fi ştiut, lanţurile ar fi fost prea slabe pentru dênsul într'o asemenea stare mizerabilă!...

El spera!... Aştepta în tóte zilele să vie Marióra, ea însă nu sĕ arăta. Era încredinţat că dênsa plecase cu mumă-sa în oraşul lor, ca să'şĭ adune mica avere ce le rĕmăsese şi că sĕ va întórce în scurt timp. Trecuseră însă treĭ lunĭ, şi ea nu maĭ sosea.

Pe de altă, parte, muma Marióreĭ, o căuta pretutindenĭ, dar în zadar!... Nu-ĭ putea da de urmă. Voea să sĕ ducă la Corbea, în închisórea luĭ; păzitoriĭ însă aveaŭ poruncă a nu maĭ lăsa pe nimenĭ.

Treĭ nenorociţĭ în treĭ părţĭ, şi nimenĭ nu era să le dea vr'un ajutor, o mână de scăpare, o vorbă de mângăere.

Trecuseră treĭ lunĭ şi tóte căutările mumeĭ fură în zadar.

Trebuea în cele din urmă să afle de urma eĭ saŭ cel puţin să sĕ încredinţeze dacă maĭ trăeşte saŭ nu.

Spre acest scop, ultima eĭ speranţă era de a sĕ duce la Gruenĭ la muma luĭ Corbea, şi acolo să întrebe să afle saŭ de nu să spue nenorociteĭ luĭ mume sórtea fiuluĭ eĭ şi luând'o cu dênsa să aibă o fiinţă cu care să împărtăşéscă cumplita eĭ durere.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
www.statraonsilvaria.ro/mdrr

XI.

Să trecem acum la óre care fapte istorice, care ne vor da desnodământul acesteĭ grele situaţiunĭ ale celor treĭ victime şi împreună cu muma luĭ Corbea, patru. — Iată ce ḑice Bolintineanu asupra tronuluĭ luĭ Alecsandru al III, înainte de a fi resturnat:

Alexandru al III, căzuse într'un fel de efeminare. El simţise că Mihaĭ, vĕrul sĕŭ, o să-ĭ ea locul la domnie, o poliţie furişă urmărea pe Mihaĭ în tóte părţile şi raporta Domnuluĭ tóte faptele şi vorbele luĭ. In acest timp vistierul Iane scrie luĭ Mihaĭ să caute să facă legăturĭ cu principele Transilvanieĭ Sigismund Batori, cu care el însuşĭ întrase în vorbă. Tot de-odată scrie şi Domnuluĭ ţăreĭ Românieĭ să înceteze de a prigoni pe nepotul sĕŭ.

Alecsandru al III-lea sĕ împăcase cu Mihaĭ înfaţă-ĭ, dar în ascuns îl iscodea şi îl bănuea. Mihaĭ din parte-ĭ scrie luĭ Batori după ordinul unchiuluĭ sĕŭ, făcênd un tabloŭ dureros de starea ţăreĭ, în care inundaseră Turcii, din pricina slăbiciuneĭ luĭ Alecsandru al III-lea şi pregăti ast-fel pe prinţ la ideia uneĭ alianţe între Valachia, Moldova şi Transilvania împotriva Turcilor.

Nu trecu mult şi Domnul începu din noŭ a'l prigoni. Mihaĭ presimţind perderea sa apropiată, sĕ hotărî să treacă în Transilvania. Astă dată proectul sĕŭ isbuti. El trecu în Transilvania şi sĕ duse la principele Sigismund Batori. Aci prin mijlocirea luĭ Baltazar Batori, el aruncă cele dintêiŭ temeliĭ ale unuĭ tractat de alianţă. Sigismund scrise luĭ Sinan Paşa să mijlocească la Pórtă a sĕ numi Mihaĭ, Domn în Valachia. Maĭ scrise şi ambasadoruluĭ englez Eduard cerêndu'ĭ intervenirea sa pentru Mihaĭ pe lângă Vizirul cel mare. Mihaĭ şezu două sĕptĕmânĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
www.starttransilvania.ro/mdr

în Transilvania. In cele din urmă el sĕ hotărî să sĕ ducă la Constantinopol. Partisaniĭ sĕĭ voiră să-l însoțească, dar abia putură să sĕ strecóre cu dênsul Stroe Buzescu, Radu, comisul luĭ Alecsandru al III-lea și câțĭ-va alțiĭ.

Alecsandru al III-lea luând știre despre acéstă fugă, începu a sĕ teme scrios. Scrise îndată la toțĭ Turciĭ, pe care îĭ credea protectoriĭ seĭ, făgăduind sume marĭ de banĭ ca să înlăture dorințele luĭ Mihaĭ asupra tronuluĭ țăreĭ.

Dar Vistierul Iane pregătise maĭ din 'nainte tĕrâmul. El duse doue-ₔecĭ miĭ galbenĭ luĭ Sinan Pașa, în numele nepotuluĭ sĕŭ, ca să capete tronul țăreĭ Românești.

— Nu vĕ smintiți! ₔicea el amicilor sĕĭ politicĭ, ₔată să fac aceasta, căcĭ este singurul mijloc a ajunge la tron, de unde în urmă am să scutur după țară rĕul robieĭ. O să mĕ vedeți umilindu-mĕ înaintea Turcilor, alergênd la margeoliĭ; rĕmâneți însă tarĭ în credința vóstră...

Mihaĭ zicea acestea și avea încredere în sine că le va face. Negreșit această purtare era întemeiată pe macsima: scopul iartă mijlócele. Dar daca vom lua în bàgare de seamă, că între Românĭ și turcĭ era o luptă de viață saŭ de mórte pentru ceĭ dintêiŭ, și lupta era să semene cu acea ce o are un leŭ cu o lăcustă. Mihaĭ ca să'și mulțumească o ambițiune personală, ar fi fost de osândit; ca capul uneĭ națiunĭ ale căreĭ lanțurĭ voește să le sfărame, este ertat și ênsuși lăudat: cea ce este o crimă la un om particular, la un om politic, și atât de supus, de multe orĭ este o virtute. De aci Brutus devine o fală pentru Românĭ. Uneĭ stăpânirĭ este de multe orĭ ertat a face o faptă ce unuĭ particular nu i sĕ iartă; căcĭ un

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro

stăpânitor, când face, are în vedere folosul tutulor și acésta cuprinde ideea mărinimiei.

Scrisórea luĭ Batori cătră ambasadorul englez avu isbêndă. Acest ambasador sĕ puse să lucreze în partea luĭ Mihaĭ; Sinan Paşa lucra pe de altă parte ca să înegrească înaintea Porțeĭ pe Alecsandru III-lea.

Vizirul hotărî să scóță pe Alecsandru III-lea și să dea Tronul Valahieĭ protejatuluĭ mândreĭ regine Engleze Elisabeta. Intr'o ḑi el chemă pe Vistierul Iane și'ĭ dete ordin să spue boerilor să facă actul de plângere împotriva luĭ Alecsandru III-lea cu dorință de a întări Domn pe Mihaĭ.

Atuncĭ marele Vizir subscrise un raport cătră Sultanul, ce sĕ numește Talnize, cu cuprinderea următóre: „Alecsandru, Domnul de astăḑĭ al Valahieĭ, asupreşte fórte pe supușiĭ împĕrățieĭ tale, încât mulțĭ din locuitoriĭ țăreĭ ca să'șĭ scape onórea, averea și viața, sunt nevoiți să treacă în țărĭ streine, iar alțiĭ vin aicĭ ca să ceară protecție împotriva Domnuluĭ celuĭ rĕŭ, și fiind că aceasta este cu totul împotriva împĕrățieĭ tale și a folosuluĭ țăreĭ, pentru aceea, de va fi și plăcerea Impĕrățieĭ Tale, am socotit că este de folos să scóță maĭ sus numitul Domn, și în locul luĭ să sĕ pue Mihaĭ, fiul luĭ Pătrașcu Vodă, pe care îl cunosc că este om drept, credincios și bun.“

Pe acest raport Sultanul scrise cu mâna sa: „*Mugebinge amiel oluna*“ adică: „*să fie cum scric maĭ sus.*“

Indată ce sĕ puse această resoluțiune, Mihaĭ fuse chemat acasă la marele Vizir. Mihaĭ pornește însoțit de aĭ sĕĭ. Acolo Kehaiaoa Vizirului îl primi cu bună-voință; îl duse în cabinetul sĕŭ, îl învită să ședă, apoĭ îĭ ḑise:

Majestatea sa Vizirul, cunoscênd meritele tale a rugat pe Sultanul ca să te numească Domn peste

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://ev.stat.transilvania.ro/mdr

țara Valahieĭ, așa dar, prin credința ta, ca să te arĕți harnic de încrederea cea înaltă, ca nu cum-va prin lenevirea saŭ necredința ta să rușinezĭ înalta persónă a Vizirului.

După acest discurs Kehaea sĕ duse în cabinetul Vizirului și 'ĭ dete știre că a venit noul Domn.

Vizirul trimise îndată pe Kehaiaó ca să întroducă pe Domn. El îl învită într'o cameră vecină. Aci află înșirați pe două părți ómenii Vizirului până la ușa cabinetului. Domnul cu aĭ sĕĭ, trecu printre dênșiĭ; îndată ce întră, Vizirul îl pofti să șadă pe o sofa, și avênd în dreapta sa pe Kehaiaoa. Mihaĭ căta să sĕ supue la tóte formalitățile prescrise de datine, căta să sărute mâna Vizirului, de unde sĕ retrase la o distanță de un pas.

Vizirul îĭ dise:

— Bine aĭ venit!... Prea înălțatul, prea dreptul și prea mărinimosul Padișah aflând, că Domnul cel de până acum nu s'a arătat vrednic de înalta încredere, a poruncit să fie scos; iar eŭ l'am rugat să te pue pe tine în locul aceluia. Prea puternicul Padișah a ascultat ruga mea și s'a îndurat să reverse asupra capului tĕŭ mila sa. Datoria ta este să te arĕți recunoscĕtor printr'o rară credință: pe ceĭ drepți să'ĭ aperĭ, pe ceĭ rĕĭ să nu'ĭ trecĭ cu mânia ta. Să te mulțumeștĭ în veniturile prescrise de legĭ: pe supușĭ să nu'ĭ asupreștĭ, și darurile cătră Pórtă să le trimiți tot-d'auna la timp! De veĭ urma ast-fel bine va fi ție; iar de veĭ face din potrivă, sfârșitul tĕŭ va fi amar.

Mihaĭ rĕspunse prin dragomanul cel mare, esprimând recunoștința sa pentru împĕrătésca mărinimie, și că va face totul, să merite încrederea ce are în sine.

Atuncĭ Kehaeaoa îĭ aduse caftan, pe care 'l prezentă luĭ Mihaĭ ca să'l sărute. El îl sărută. Pe

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

urmă îl îmbrăcă cu caftanul peste cele l'alte vestminte. Mihaĭ cată să maĭ sărute mâna şi póla Viziruluĭ şi să'l róge să primească şi pe Vistierul Iane noul sĕŭ. Capu-kehaie sub apărarea sa.

Vizirul zise: bine, bine!... şi îndată îmbrăcă şi pe acesta cu un caftan maĭ ordinar. Mihaĭ maĭ sărută odată mâna Viziruluĭ, apoĭ sĕ retrase în tăcere cu toţĭ ómenĭĭ sĕĭ în cabinetul Kehaialeĭ, care purcese înaintea lor. Acesta îi gratulă încă odată, şi sclavii aduseră la toţi cafele şi şerbeturĭ. In acest timp comisul Viziruluĭ, dete ordin să sĕ prepare un cal fórte frumos îmbrăcat, două-zecĭ şi patru de ceauşĭ, patru *ciatirĭ* pedestri şi o mulţime de servitorĭ sĕ rânduiră să însoţească pe noul Domn în cale.

Servitoriĭ stropiră pe oaspeţĭ cu apă de trandafirĭ; aceasta era semn că trebue să plece. Eĭ eşiră: Mihaĭ sărută mâna Kehaealeĭ şi eşind încălecă. Maĭ mulţĭ caĭ eraŭ gătiţi pentru amicii luĭ Mihaĭ; înaintea lor mergeaŭ patru Ceauşĭ, pe urma lor Ceauşlar-emini cu ceĭ-alţĭ, după eĭ veneaŭ algalariĭ şi iciogatariĭ, şi după dênşiĭ Mihaĭ cu boeriĭ. Domnul mergea înconjurat de patru Ciatirĭ, maĭ aprópe de dênsul era Capu-kehaia al sĕŭ, apoĭ boeriĭ.

Acéstă suită sĕ îndreptă spre biserica cea mare a Patriarhieĭ. Orĭ pe unde sĕ arăta, ianicerii sĕ puneaŭ în rênd, în semn de onóre. Cetăţenĭ de tóte religiunile, sĕ ridicaŭ, puneaŭ mâinile pe piept şi plecaŭ capul.

Mihaĭ ajungênd la biserică, Turcĭ rĕmaseră la pórtă afară. Domnul descălică pe o piatră ce sĕ afla la uşa bisericeĭ, atuncĭ ceauşiĭ ḑiseră cu glas tare aceste cuvinte:

„Alah să dea Padişahuluĭ nostru şi Domnuluĭ viaţă lungă şi fericită!...“

La piatra de la uşă îl întâmpinară mitropoliţĭ, arhiereĭ şi preoţĭ, iar în uşa bisericeĭ, din 'năuntru.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Corbea, legat cu mânele la spate sĕ sforţézĕ a scăpa de cei doi sôimi, îmbrăcaţi turceşte. Bĕtrâna Voîchiţa, muma lui Corbea stă înspăimêntată la usa întredeschisă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

îl întêmpină însuşi Patriarhul bine-cuvêntându'l. De aci merse în strana menită pentru Domnĭ, un diacon. ceti, Patriarhul întră în altar însoţit de patru mitropoliţi. Mihaĭ le urmă în altar, acolo Domnul îngenunchind puse capul pe masă, patriarhul citi o rugăciune, ce sĕ citea înainte la încoronarea împĕraţilor şi îl unse cu mir. De aci sĕ duse în strana sa în cântecele tutulor. „întru mulţi anĭ."

Patriarhul îĭ ţinu un cuvênt de laudă, după acestea sĕ maĭ repetă cântecul întru mulţi anĭ pentru patriarhul. De aci patriarhul duse pe Mihai în mijlocul bisericeĭ unde îl întări cu împărtăşirea binecuvêntareĭ. De aci îl petrecu pănă la piatra de descălicare unde sĕ sărutară amêndoĭ. La pórtă îl întêmpinară Ceauşii cu strigărĭ şi sĕ duse la locaşul sĕŭ tot cu rândueala care venise aicĭ. A doua dĭ priimi vizita Patriarhuluĭ şi a Ambasadorilor saŭ a dragomanilor lor.

După aceasta veni rêndul darurilor între Turcĭ, pe urmă 'i sĕ trimise semnele de Domnie şi un drapel, cu o pompă maĭ mare de cât la numirea Vizirilor. Pănă a nu ajunge aceste semne la locaşul Domnuluĭ, Mihaĭ trimise pe Capu-kehaia al sĕŭ şi cu boerĭĭ, pe caĭ frumoşĭ îmbrăcaţi, la Murulum-aga, păstrătorul drapelelor unde eraŭ adunaţi ceauşii Vizirului. Acesta îĭ priimi cu mare pompă, în sunetul muzicilor turceşti. De aci pornirĕ prin cetate şi merserĕ cu toţiĭ la locaşul Domnuluĭ, unde Domnul îl priimeşte la scară.

Murulum-aga îl întêmpină cu aceste vorbe:

— Dumnedeŭ sĕ-ţi dea noroc la aceasta!...

Domnul luă steagul, îl sărută şi 'l dete stegaruluĭ sĕŭ. De aci învită la sine pe Murulum-aga căruia 'l dete o blană de samur şi bacşişul obicĭnuit.

Intr'o dĭ sĕ dete ştire Domnuluĭ că Dumineca are să fie înfăţişat Sultanuluĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaarhivaria.ro/mdr

In acea ḑi sĕ adunară la Divan: Vizirul cel mare, Muftiul, ceĭ-alțĭ Muftiĭ, Ianicer-aga, și alțĭ marĭ dregătorĭ. Pricinile înfățișate sĕ hotărîră maĭ repede în acea ḑi. După aceea sĕ chemă Domnul și boerĭĭ cărora li sĕ porunci să stea la rênd de la ușa Divanuluĭ de afară și până la ușa Divanuluĭ din năuntru. Atuncĭ sculându-sĕ Vizirul cel mare de la locul sĕŭ, întră la Sultanul și ĭĭ spuse că sluga sa, Domnul Valahieĭ, să rógă să i sĕ dea voe a merge în Domnia luĭ. După acea Muhtar-agasi dete poruncă să sĕ pue pe capul Ḑomnuluĭ o cucă cu pană de struț. Tefterpașa, îl îmbrăcă cu un caftan de mare preț; pe boerĭ îĭ îmbrăcă cu caftane maĭ ordinare. Atuncĭ doĭ capugiĭ apucară pe Domn de subțiorĭ, precum și pe alțĭ patru boerĭ fruntașĭ: capugiiĭ silesc pe Domn să plece capul până la pământ. Intrând, după ce pășește de două orĭ câte treĭ pașĭ, remâne stând drept în mijlocul Divanuluĭ. Sultanul sĕ îndreaptă cătră Vizir și ĭĭ ḑice să spue Domnuluĭ ceea ce este dator a face.

Vizirul ḑise luĭ Mihaĭ, maĭ tot aceleași vorbe ce 'ĭ-a ḑis la întâia vedere, la care Domnul rĕspunse prin termenĭ plinĭ de recunoștință.

Atuncĭ capugiiĭ scóseră pe Domn și pe ceĭ patru boerĭ tot după modul cu care întraseră.

Eĭ coborîră din seraĭ; comisul cel mare, dete ordin să aducă un cal decorat cu raft de aur bătut cu pietre prețióse și cu harșe cusută cu aur și argint, în stânga cu săbiĭ și în dreapta cu un buzdugan. Doĭ deliĭ țineaŭ calul la pórta curțeĭ, pe lângă cal staŭ doĭ alergătorĭ cu vestminte de fir și cu mânece de argint poleite cu aur.

Domnul încălecă și porni la patriarhie cu cea maĭ mare pompă.

Eșind de la Sultanul, Mihaĭ zise boerilor sĕĭ: „Scump aŭ să'mĭ plătească acești păgâni umilința ce 'mĭ făcură mie și țăreĭ mele!

Muzeul Digital al Romanului Românesc

După două zile Mihaĭ plecă spre țară, însoțit de boerĭ și de Turcĭ; ceĭ din urmă eraŭ în număr de două sute, spahiĭ și ieniceriĭ, având în capul lor un *emir*.

Intrarea luĭ Mihaĭ în țară fuse fórte fălósă... Cum ajunse la hotar, trimise o parte de Turcĭ și de Românĭ sub comanda luĭ Stroe Buzescu, ca să cuprindă scaunul Domnieĭ în Bucureștĭ.

Alecsandru al III-lea cum luă veste despre aceasta, plecă la Constantinopol, unde prin intrigile Domnuluĭ Moldavieĭ Ieremia, muri sugrumat de Turcĭ în Dumineca Floriilor.

Mihaĭ găsi țara într'o stare de plâns; tot era de făcut. Domniĭ din 'naintea luĭ, călcaseră în picióre legile și datinele țăreĭ.

Starea materială înfățișa o privire durerósă, din tóte părțile țăreĭ sĕ auḑea un lung gemĕt, ce sĕ întórse cătră Mihaĭ cerênd ușurare la suferințele poporuluĭ. Însă rĕul cel maĭ mare ce apăsa țara era aflarea Turcilor în țară și împilările lor asupra locuitorilor. Turciĭ călcând vechile tractate, sĕ vĕrsaserĕ în țară și împilările lor asupra locuitorilor. Turciĭ sĕ vĕrsaserĕ în țară făcêndu-și locașe și geamiĭ; cu venirea luĭ Mihaĭ, eĭ gândirĕ că vor afla și maĭ multă părtinire. Astfel ceĭ care sĕ aflaŭ în Valahia scriserĕ cărți la rudele, la amiciĭ și la cunoscuțiĭ lor din Turcia, să vie să sĕ așeze în acest raiŭ pământesc, unde totul resuflă pace și îndestulare. Atuncĭ Turciĭ din tóte provinciele Turcieĭ sĕ vĕrsară asupra țăreĭ ca niște rîurĭ ce es din pătulul unde provedința le-a constrêns. Afară de acestea Tătariĭ și Turciĭ de la hotare întraŭ din când în când în țară, în număr mare, să prade și să robească și sĕ înturnaŭ cu mulțime de prăzĭ și robĭ. Pórta Otomană părea că închide ochiĭ la tóte aceste cruzimĭ.

Mihaĭ scrise de multe orĭ la Pórtă, despre nă-

Muzeul Digital al Românilor Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

vălirea acestor Turcĭ, cerênd a sĕ respecta tractatele. Nu priimi nicĭ o dată nicĭ un rĕspuns.

Acestea făcu pe Mihaĭ să sĕ înverșuneze în contra Turcilor și a împilărilor, care sugeaŭ munca românuluĭ în țara sa.

X.

Iată ceace s'a petrecut în tot timpul cât *Corbea* a stat în închisóre și cât biata Marióră, devenise victima luĭ Alecsandru III, Domn crud și neomenos. Când el fugi la Turcĭ în Constantinopol, uitase să ia din graba sa și pe Marióra. Astfel ea rămase. Toțĭ lingușitoriĭ, toțĭ partizaniĭ luĭ Alecsandru sĕ făcuserĕ nevĕzuțĭ, până și Gruea. Ea rĕmăsese singură. Dar unde era să apuce?.... La cine era să sĕ ducă?.... Cuĭ trebuea să cĕră ajutor?... Nu știa!... locuința retrasă ce-ĭ dedese Alecsandru, o sustrăsese de la tóte cunoștințele ce putea să aibă asupra lumeĭ.

Devenită liberă ea merse la locuința mumeĭ sale, dar cocóna Arhondărescu nu maĭ locuea în acea casă. Nimenĭ nu știa unde plecase. Sĕrmana Marióra rĕmăsese ca un fulg în mijlocul valurilor.

Și cum? Nu avea ea óre la cine să sĕ ducă? pe cine să întrebe? Corbea nu maĭ trăea óre? Da!... Corbea trăea în închisórea luĭ, în care'și pierduse aprópe speranțele, cu tóte acestea ea nu maĭ îndrăsnea să sĕ arate privirilor luĭ!... sĕ credea nedemnă de dênsul!... I sĕ părea că vocea aceluĭ Martir o urmează pretutindenĭ, i sĕ părea că 'l aude pronunțând blestemul eĭ!... în sfârșit ea nu maĭ putea să apară înaintea luĭ Corbea, când apăruse altuea maĭ înaintea luĭ.

Din cercetare în cercetare ea află în sfârșit urma mumeĭ sale și când sĕ încredință, că ea este în Gruenĭ, porni spre partea loculuĭ. Acolo ea găsi pe D-na Arhondărescu, care slăbise cumplit din cauza sufe

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revista.transilvania.ro/mdr

rinţelor. De şi ea sĕ hotărîse, după cum ştim, să sĕ întórcă în Capitală împreună cu muma luĭ Corbea, dar óre-care afaceriĭ le maĭ întârziă.

Când sosise Marióra, ambele femeĭ şedeaŭ pe prispa caseĭ, şi amêndouĕ îşĭ plângeaŭ copiiĭ, victimeaĭ unor nesocotinţe culpabile.

La vederea eĭ, jupânésa Arhondărescu, scóse un ţipăt de bucurie amestecat cu gróză, cât pe aci să n'o recunóscă, aşa de mult sĕ schimbase.

Galbenă şi uscată Marióra, cea maĭ frumósă copilă de prin prejur, devenise bolnăviciósă şi melancolică. Cine ar fi putut acum cunósce pe acea Marióră încântătóre, cu faţa albă rozată, cu ochiĭ marĭ şi limpeziĭ, în această umbră a eĭ, slabă şi suferindă, în aceĭ ochĭ turburĭ şi înfundaţi.

De sigur că Corbea ar fi recunoscut'o! Dar vaĭ! această recunóştere, 'ĭ-ar fi părut maĭ amară decât închisórea luĭ; de sigur că la prima vedere, i-ar fi strigat: Marióră!... Dar la primele eĭ cuvinte, la prima eĭ privire, ar fi simţit asprimele uneĭ mânĭ hidóse care atinsese frumósele eĭ farmece; de sigur că Corbea ar fi iubit'o chiar în această stare. Un amor ca al lor nu sĕ şterge aşa de iute, acela ce iubeşte întâia óră şi sufere îndelungat acea iubire, remâne acelaş tótă viaţa. Corbea 'ĭ ar fi zis tot iubita luĭ Marióră! Negreşit, ea nu era vinovată. Dar iluziunea?... Ce devenise ea?... Nu perise óre cu primele raze ale purităţeĭ? Şi Corbea ce ar fi putut face, când această iluziune, acea lume plină de ideale sĕ stinsese? Ce-ar fi putut zice el?... Nimic!... Decât să sufere, să sufere mereŭ, să vadă în tot-d'auna o figură suferindă şi mâna întinsă a unuĭ seducător infam, să'şĭ apropie inima lângă sînul Marióreĭ şi o putere supra-omenéscă să 'l respingă departe. Într' adevĕr sórtea bietuluĭ Corbea ar fi fost tristă şi Mari-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

óra sĕ gândea adese-orĭ la tóte acestea. Câte o dată sĕ maĭ liniștea puțin și în locul aceleĭ tendințe de a fugi de Corbea, năștea un dor nemărginit... i sĕ părea că 'l aude vorbind, i sĕ părea c'o ia în brațe, i sĕ părea că-ĭ șoptește de iubire, și din acele visărĭ pline de fericire, din acele desmierdărĭ ale luĭ Corbea închipuit, ea sĕ deștepta îșĭ amintea locuința luĭ Alecsandru, îșĭ ascundea fața între mânĭ, și plângea, plângea ceasurĭ întregĭ.

XI.

Cât despre Corbea el sĕ deprinsese cu închisórea și ceea ce'l turbura numaĭ, era că de treĭ lunĭ și ce-va nu maĭ vĕzuse pe Marióra. O mie de ideĭ îĭ trecură prin cap și nicĭ una nu putea să'l întărească a crede cutare saŭ cutare întêmplare asupra bieteĭ Marióre.

Intr'o dimineață, temnicerul, un bĕtrân, ros de timp și de suferințele pensionarilor sĕĭ, veni ca de obiceiŭ să'l viziteze.

— Bună dimineața, băete, îĭ zise el.

— Mulțumim dumitale, îĭ rĕspunse Corbea.

— Cum maĭ petrecĭ?

— Ca la pușcărie, scumpul meŭ moșneag.

— Eĭ, ce vreĭ?... Așa e lumea. Trebue să ne supunem. Rĕul îșĭ are resplata, ca și fapta bună.

— Așa este; dar cum judecațĭ voĭ, rĕul este rĕsplătit prin bine și binele prin rĕŭ!...

— Eĭ aș!... Par' că tu aĭ făcut vre-un bine de-aĭ întrat aci.

— Am făcut cu tóte astea mult bine, și póte pentru aceea sunt aruncat în închisóre.

— Și ce bine aĭ făcut, când aĭ ucis pe acel proprietar mare, când aĭ îngropat de viĭ șease ómenĭ și când în cele din urmă te-aĭ resculat cu țăraniĭ sĕ răstoarnĭ pe Domn?...

Muzeul Digital al Școlii Ardelene
revista.transilvania.ro/mdr

— Aĭ dreptate!... Eŭ am fost aruncat aci fără judecată, și nimenĭ nu 'șĭ póte da seama de faptele mele. Cu tóte astea dacă voiŭ scăpa într'o zi tótă lumea va ști dacă am făcut bine saŭ rĕŭ.

— Ce tot daĭ cu binele?... Nu spuseșĭ singur că am dreptate, că recunoștĭ crimele tale?...

— Tóte aŭ fost minciunĭ saŭ maĭ bine, rĕŭ înțelese de ómenĭ. Dacă am omorît pe Ianache grecul, am făcut'o ca să scap alte două viețe nevinovate, pe a mea și pe-a Marióreĭ. Părinții eĭ cunoșteaŭ iubirea nóstră și cu tóte astea aŭ consimțit a o da aceluĭ grec neomenos, care după cc a supt munca bieților ómenĭ s'a înavuțit și voea ca pe lângă averĭ să le maĭ ea și fetele. Să știe că hotărîrea mea nu fusese de a omorî pe grec, ci de a mĕ omorî singur, când însă 'l am vĕzut silind pe acea copilă, când am auzit'o țipând și smulgându-sĕ din brațele luĭ nu m'am maĭ putut stăpâni, a trebuit să lovesc. Iată dar că prima mea crimă, după cum zicĭ, era ertată prin simplul fapt că acel om era maĭ criminal decât mine. Cât despre ceĭ 6 ómenĭ saŭ sbirĭ aĭ luĭ Chesat Efendi, eĭ veneaŭ să 'mĭ rapească calul, tot ce aveam maĭ scump după Marióra, mórtea lor era singura mea scăpare. Ș'apoĭ de unde știŭ că acești ómenĭ, după ce 'mĭ-ar fi luat calul nu m'ar fi dus și pe mine la neomenosul lor stăpân? Iată dar că și în astă crimă sunt nevinovat!

Cât despre resculare în contra Domnuluĭ, nu este adevĕrat; noĭ veneam să'ĭ cerem dreptate în potriva asupritorilor; iată tot!... Lingușitoriĭ tronuluĭ ne-aŭ pîrât și Domnul s'a încrezut lor. Din nefericire eŭ am fost pîrât de căpetenia lor și fără milă am fost aruncat în închisóre. Înțelegĭ dar, bunul meŭ bĕtrân, că nu sunt vinovat; înțelegĭ că este o **nedreptate** aceea ce mi sĕ face.

Muzeul Digital al Romanilor Ardeleni
revistatransilvania.ro/mdr

— Dacă tóte acestea sunt adevĕrate voinicule, eŭ voiŭ avea grije de tine. Stiĭ că vechiul Domn, Alecsandru al III-lea, nu maĭ este, el a şi murit, în locul luĭ s'a urcat pe tron, vĕrul sĕŭ Mihaĭ.

— Să fie cu putinţă?

— Tocmaĭ cum îţĭ spun.

— Oh! el îmĭ va da dreptate! El va şti să judece cu nepărtinire... O! Dómne, îţĭ mulţumesc, că prin această întêmplare voiŭ puţea să scap de aci, să vĕd pe Marióra, s'o întâlnesc!... O Dómne!... Fiĭ bine-cuvêntat!... Dar cine 'l va aduce până la mine? De unde va şti el că în acest locaş mormêntal zace un nenorocit?... Cine 'ĭ va spune, că eŭ sunt aci!...

Şi bietul Corbea sĕ întristă şi maĭ mult, încât el care nu plânsese nicĭ odată, simţi o lacrimă fierbinte pe obrajiĭ sĕĭ.

— Eĭ!... dise atuncĭ bĕtrânul temnicer!... Eŭ îĭ voiŭ vorbi de tine. Zilele acestea Vodă va veni să viziteze închisorile şi să vadă nedreptăţile, care s'aŭ făcut sub domnia predecesoruluĭ sĕŭ. Atuncĭ îĭ voiŭ spune şi de tine. Cel puţin, pe lângă atâtea blesteme, ce îngreunează bĕtrânêţele mele, voiŭ avea şi o binecuvêntare a unuĭ nevinovat.

— Oh!... îţĭ mulţumesc!... Faptele tale sunt prea marinimóse pentru a fi numaĭ bine-cuvêntate; te voiŭ iubi şi te voiŭ respecta tótă viaţa!... Te voiŭ ajuta cu tot ce voiŭ fi în stare.

— Eştĭ prea generos, tinere; — află că rĕsplata mea, orĭ-care ar fi, este prea târdie; eŭ m'am deprins cu viaţa mea, aşa că chiar tronul ar fi fără nicĭ o valóre pentru mine.

XII.

Peste 5 dile Mihaĭ colindă tóte închisorile şi toţĭ nevinovaţiĭ fură ertaţi. Ajuns aci, bĕtrânul tem-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
www.transilvania.ro/mdrr

nicer îl duse și pe la Corbea, care sĕ prosternă la piciórele Domnuluĭ, și'ĭ povesti tóte faptele sale, necruțând nicĭ crimele ce sĕvârșise.

— Ascultă, tinere, îĭ dise Mihaĭ. Tu aĭ făcut tot ce putea să facă orĭ-ce român cu simțimênt creștinesc. Dacă aĭ omorît pe nelegiuiții, aĭ scăpat țara de câte-va neghine. Fiĭ dar liber, și de aci înainte caută să fiĭ liniștit și să nu daĭ naștere la noĭ tulburărĭ. Acesta este liber de aḍĭ înainte, ḍise Mihaĭ temniceruluĭ.

Corbea sărută mâna și pólele bunuluĭ Domn, și după ce acesta plecă, bĕtrânul temnicer îl priimi în casa luĭ, apoĭ peste douĕ ceasurĭ Corbea eși din acel locaș de durerĭ și de suferințe nemângâiate.

Cum sĕ vĕḍu sub cer senin, el alergă la locuința Marióreĭ; dar nu o găsi nicĭ pe dênsa nicĭ pe muma sa. In casa lor sĕ mutaseră alțiĭ. In fine cercetă cu de-amĕnuntul și află ducerea cocóneĭ Arhondărescu la Gruenĭ. Despre Marióra însă nimenĭ nu știa să'ĭ spue nimic.

A doua ḍi de dimineață el porni spre satul sĕŭ, unde ajunse obosit de drum, dar vesel și bucuros, că va găsi pe Marióra lângă bĕtrâna Voĭchița împreună cu muma eĭ; căcĭ el nu'și putea închipui ca Marióra să lipséscă de lângă dênsa.

Voĭchița îl primi cu lacrĕmĭ în ochĭ de bucurie și în cincĭ minute nicĭ el nicĭ ea nu putură să scóță un cuvênt măcar.

In cele din urmă Corbea începu:

— Dar bine mamă unde este Marióra și cu maică-sa?... Ele nicĭ n'o fi știind de venirea mea, trebue să fie prin grădină... alerg să le găsesc.

Voĭchița îl privi cu un aer plin de întristare.

— Dar cum?... Tu tacĭ?... Nu'mĭ spuĭ nimic?... Pleci în pământ?... Să vedem, mamă, tu'mĭ

Muzeul Național al Literaturii Române
revistatransilvania.ro/mcr

ascunḑĭ ceva?... Atuncĭ m'aŭ minţit aceia care 'mĭ-aŭ spus că ele sunt aicĭ!

— Nu te-aŭ minţit de loc, copilul meŭ!...

— A! veḑĭ aşa!... Unde sunt?...

Voĭchiţa nu îndrăsnea să-ĭ spue nimic...

— Dar pentru Dumneḑeŭ, vorbeşte odată, ce va să ḑică asta?... Mĕ duc să le caut...

— In zadar!...

— In zadar!... Oh!... Iar vre-o nenorocire!...

— Da, copilul meŭ, ele sunt departe de lumea în care trăim... astă-ḑĭ sunt fiice curate ale luĭ Dumneḑeŭ!...

— Nu te înţeleg!...

— S'aŭ călugărit!...

— Asta-ĭ tot?... Nenorocirea nu este atât de mare pe cât o creḑĭ. Când cine-va sĕ călugăreşte sĕ póte lesne şi descălugări.

— Sermane!... cugetă în sine Voĭchiţa, dac'aĭ vedea pe iubita ta Marióra şi aĭ recunóşte-o întinată!..

Apoĭ cu un glas plin de întristare ḑise fiuluĭ sĕŭ:

— Da, Corbeo, sĕ pot descălugări... aĭ dreptate!...

— Şi la care mănăstire sĕ găsesc acum?...

— La Negreşti!...

— Bine, mamă, de azĭ încolo vom fi fericiţi!... Nimic nu ne va maĭ despărţi. Avem un Domn bun şi iubitor de poporul sĕŭ... el 'mĭ-a dat libertatea... şi tot el a înfierat asupririle veneticilor. Voiŭ pleca la Negreşti să vĕz pe Marióra şi s'o desbrac de hainele călugărieĭ!...

— Bine să-ţĭ dea Dumnezeŭ!.... ḑise Voĭchiţa.

A doua ḑi, prea de diminéţă, Corbea 'şĭ luă drumul spre mănăstirea Negreştĭ.

XIII.

Marióra şi cu muma sa, luaseră calea călugărieĭ; căci aceasta era singurul azil ce le maĭ rĕmânea.

Digitized by Biblioteca Astra Muzeului Național Român
revistatransilvania.ro/?dir

Într'adevĕr, ce maĭ aveaŭ ele de făcut în lumea profană, când viața nu era decât o povară. Ambele femeĭ sĕ crezură împovărate de pĕcatele strămoșilor lor și mănăstirea o socotiră ca cel maĭ bun și demn locaș de pocăire.

Maica starița le primi cu multă bunătate, și îngrijirile ce le da, eraŭ maĭ deosebite de cât a celor alte pocăite, maĭ mult încă ea le iubea căcĭ bietele femeĭ sĕ arătară așa de supuse și așa de bune, că atraseră simpatia bĕtrâneĭ superióre.

Dimineața ele sĕ duceaŭ în biserica mănăstireĭ și în cele maĭ pióse rugăciunĭ sĕ prosternaŭ din 'naintea altarului Maiceĭ Domnuluĭ, și împreună plângeaŭ cu șiróe de lacrămĭ. Seara, la vecernie, făceaŭ acelaș lucru, așa încât după câteva sĕptĕmânĭ ele sĕ credură aprópe iertate, și când începură a sĕ maĭ deprinde cu viața mănăstirească, veselia reapăru pe fețele lor, cu acea culóre cucernică care desparte pe mirenĭ de locuitoriĭ mănăstirelor.

Câte o dată Marióra sĕ gândea la Corbea și fórte des, la rugăciune, maĭ cu sémă, ea plângea amorul eĭ perdut, iar nu pĕcatele ce ar fi săvârșit. Ea era așa de pură, așa de nevinovată în adêncul sufletuluĭ eĭ, în cât negrul pĕcat nu putea să o maculeze. Lumea o târîse în abisul în care sĕ găsea, lumea o nenorocise, lumea prin urmare era vinovată și plină de pĕcate.

Une-orĭ când sĕ plimba prin pădure, cu surorile mănăstireĭ, ea sĕ oprea la triunghiul vre-unuĭ copac, și rĕmâind singură, sĕ gândea ceasurĭ întregĭ la tótă viața eĭ trecută, la tot ce avusese maĭ scump, la Corbea!...

Intr'o ḑi, una din surorĭ, o întrebă:

— Ce aĭ, sora mea, astăḑĭ eștĭ maĭ tristă ca în tot-d'auna.

Marióra sĕ uită cu durere la dênsa, fără a'ĭ spune nici un cuvênt.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Ş'apoĭ, urmă sora, tu eştĭ mult maĭ fericită ca noĭ, ca mine maĭ cu deosebire, aĭ o mumă lângă tine, care te iubeşte, aĭ tot ce nu avem noĭ, aĭ favórea şi iubirea superióreĭ nóstre. Să vedem... ce gânduri te turbură aşa de mult?

— Chiar de le-aĭ cunóşte, soră Olimpio, cu ce poţĭ a mĕ ajuta.

— Aşa e. Sunt prea mică şi fără putere, în faţă cu tine, dar din ḑiua în care aĭ venit, mi-aĭ părut aşa de bună, aşa de compătimitóre la suferinţele altora, că nu m'am putut opri, a nu prinde óre-care iubire pentru tine.

— Cât eştĭ de bună!...

— Ş'apoĭ 'ţĭ-aducĭ aminte: într'o zi eram bolnavă; nimenĭ n'a venit să mĕ vază... tu însă, aĭ stat lângă patul meŭ două nopţĭ întregĭ, m'aĭ îngrijit ca pe sora ta... 'mĭ-aĭ dat doftoriile ce aduseseşĭ când aĭ venit din oraş; şi când m'am sculat n'am avut să bine-cuvintez decât pe tine şi pe Dumneḑeŭ.

— Nu 'mĭ-am făcut decât datoria, scumpă soro. Inima mea era prea împovărată de rele şi trebuia s'o uşurez făcênd bine.

— De rele, ziceĭ?... Dar nu póte fi adevĕrat! Să fi făcut vre-o dată vre-un rĕŭ cuiva?.... Aĭ un suflet prea nobil, pentru a putea săvêrşi fapte condamnabile.

— Dacă am pĕcătuit eŭ, saŭ aceia cari m'aŭ încunjurat este acelaş lucru. Părinţiĭ meĭ aŭ fost vinovaţĭ şi eŭ trebue să sufer ca şi dênşiĭ blestemele cerului; suntem din acelaş sânge; — şi pĕcatele urmează de la părinţĭ la copiĭ.

— Nu... Te înşelĭ!... Să întêmplă cu totul altfel: părinţiĭ pot să fie ómeniĭ ceĭ maĭ mişeĭ, cu tóte astea copiiĭ lor devin ómenĭ bunĭ şi oneştĭ, saŭ din potrivă, părinţiĭ pot să fie ómeniĭ ceĭ maĭ probĭ, iar copiiĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/arr

lor să devie mișeĭ și nedemnĭ de numele lor. Eŭ sora mea, fac parte din acești din urmă; părinții mei aŭ fost bunĭ, iubitorĭ, onești, 'mĭ-aŭ arătat calea ce trebuea să urmez; eŭ n'am voit să-ĭ ascult și astădĭ după o viață degradată și plină de rușine, iată-mĕ la mănăstire. Oh! tu nu ești ca mine... nenorocirea ta este cu totul alta..... spunemĭ-o, scumpă soră, greșalele mele sunt așa de marĭ, că ascultând nenorocirile adevĕrate ale altora, mĕ mângâiŭ și 'mĭ dic: „dacă ceĭ nevinovați sufere, apoĭ eŭ care am pĕcătuit îmĭ merit pedeapsa.“

— Și ce aĭ putut greși așa de mult?...

— Născută în belșug și rĕsfățată de părinții mei, 'mĭ-am trecut copilăria fără să știŭ cum. Nu mĕ gândeam de cât la nebuniĭ și lucruri, care ruinează educațiunea unuĭ copil. Părinții mei, fie-le țĕrâna ușoră, 'și puneaŭ tóte silințele a 'mĭ arăta binele și rĕul, a mĕ face să cunosc diferința între unul și altul... Cu tóte acestea, germenele rĕuluĭ să înfiltrase în mine. Dojeana și pedeapsa nu fură în stare să mĕ îndrepteze. Sĕrmanii mei părinți cât sufereaŭ, eŭ rîdeam de dênșiĭ, când îmĭ vorbeaŭ de viitor, de-o viață liniștită și onestă; mie 'mĭ plăcea sgomotul, nebuniile svânturate — copilărești sĕ înțelege, — și când mĕ făcuiŭ mare era prea târdiŭ să'mĭ viŭ în fire. Bieții mei părinți... voiră să mĕ mărite, îmĭ găsiră un om cum sĕ cade, potrivit cu rangul meŭ; dar eŭ visam glorie și avere, un nume strălucit, un om din cea maĭ 'naltă societate și când unul din aceĭ seducătorĭ care 'și prefac simțimêntul într' o iubire înșelătóre, apăru în calea mea, eŭ mĕ încrezuiŭ într'ênsul și lăsând rușinea familieĭ mele am plecat după àcel om, fără să-ĭ cunosc planurile, fără să știe părinții mei... Nenorociții!.. Negreșit, că acel seducător nu putea să mĕ ia de soție legitimă. Eŭ,

Muzeul Digital al Românului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

dintr'o tréptă de ómenĭ de mijloc, el dintr'un neam mare şi avut peste mĕsură, sĕ mulţumi cu frumseţea şi tinereţea mea, şi atâta tot. După ce 'şĭ îndeplini ambiţiunea timpurie, mĕ lăsă pe-o cale nesigură, fără nume, fără sprijin, neavênd alt ajutor decât durerea, neavênd altă mângâere de cât sgomotul surd al degradărei, care mĕ încunjura. La delăsarea mea, îmĭ dete o mică sumă de banĭ, cu care 'mĭ tîrîiŭ ecsistenţa pentru câtva timp; — dar miseria bătu la uşa mea şi nimenĭ nu voia să mĕ asculte. Nu mĕ puteam duce la părinţiĭ meĭ, căcĭ le-aşĭ fi facut o rană şi maĭ mortală... In cotro era să apuc, cuĭ era să cer ajutor?... iată ceea ce mĕ întrebam, şi la glasul meŭ rĕspundea numaĭ ruşinea... Suferiĭ, mĕ sbuciumaĭ în braţele neavereĭ, dar în cele din urmă a trebuit să caz şi maĭ jos... Din victima unuĭ singur om, devenisem victima societăţeĭ. Acéstă mamă vitregă, rînjea la torturele mele, şi într'o ḑi când mĕ priviĭ singură, mĕ vĕḑuĭ aşa de jos, încât trebuiam să prefer a muri pe strade saŭ să'mĭ închid viaţa într'o mănăstire. Şi iată-mĕ!... Neagră ca pĕcatul, astă-ḑĭ sunt maĭ liniştită, o! fericită pot ḑice; căcĭ acest lăcaş tăcut este mult maĭ de preferat decât urgiile lumeĭ înjosite. Vezĭ dar că sunt vinovată, şi că pocăinţa mea, este dreaptă; dar tu?... te 'ntreb, aĭ putut săvêrşi vre-o dată asemenea fapte? Nu!... Faţa ta 'mĭ-o spune îndestul!... Inima ta 'mĭ-o dovedeşte!...

— Aĭ dreptate!... Suferinţa 'ţĭ este legitimă!... Dar eŭ pot óre să nu sufer: când nu sunt eŭ victima cea adevĕrată; ci un suflet nobil, drept şi iubitor, ca cel d'întêiŭ zîmbet de iubire?...

— Nu te înţeleg sora mea!...

— Eŭ, am iubit o singură dată, un singur om. Acest om din causa mea şi a părinţilor meĭ astăḑĭ zace în închisóre. Acest om şi-a sacrificat viaţa

Muzeul Digital al Românilor de Pretutindeni
revistatransilvania.ro/mdrp

pentru iubirea mea, și când am voit să 'l scap cerênd grația unuĭ suveran puternic, acesta în loc să 'mĭ dea mână de ajutor, m'a transformat în victima neomenóseĭ luĭ dorințĭ. Rușinată și nedemnă de acea victimă, am fugit, m'am ascuns, dar remușcarea mĕ urma pretutindenĭ. Nu era vina mea; dar un ce straniŭ 'mĭ sfâșia peptul, și trebuea să mĕ ascunz într'o întunerecime maĭ adêncă; mănăstirea 'mĭ-a părut îndestul de potrivită, ca să 'mĭ ascunz nenorocirea și iubirea mea desiluzionată.

— Și acea victimă, acel om care te-a iubit atât de mult, trăește și astăzĭ?

— Cine știe! Nu 'l-am vĕzut din ziua răpireĭ mele; căcĭ mizerabilul care m'a înfierat cu sigiliul rușineĭ, m'a închis, departe de lume, și nevĕzută decât de dênsul!...

Din acea zi ambele nenorocite sĕ iubiră ca două surorĭ adevĕrate, plângeaŭ împreună, sĕ rugaŭ împreună; iar momentele de bucurĭĭ palide și fugitive tot împreună le petreceaŭ.

Muma Marióreĭ, nu vrea să maĭ știe de nimenĭ; remușcarea 'ĭ era așa de cumplită, că de dimineață și până seara trăea în cugetărĭ profunde, în sufernițe continue.

Într'o Duminecă tóte maicele întraŭ în biserică cu obicĭnuita lor pocăință și după ce sĕ așezară în stranele lor, slujba începu.

In ajunul zileĭ, un bĕtrân pusnic ceruse ospitalitate mănăstireĭ și 'ĭ sĕ dete de evlaviósa stariță, care porunci să facă prea sfântuluĭ tóte onorurile cuvenite.

La slujbă, maica stariță ĭĭ oferi locul duhovniculuĭ mănăstireĭ, care lipsea de câte-va zile. Bĕtrânul călugăr citi *tatăl nostru* și *credul*, cu multă sfințenie, și tóte maicile imitându'l făcea nenumĕrate mătăniĭ.

După terminarea sfinteĭ leturghiĭ, el citi cazania, și

Muzeul Digital al Bucovinei
revista.transilvania.ro/mdb

tóte pocăitele sĕ mirară de o voce așa de dulce și de marele talent ce avea pustnicul de a citi.

Marióra însă, rĕmăsese rece și înmărmurită lângă strana sa. Vocea acestuĭ pustnic semăna întocmaĭ cu acea a luĭ Corbea.

In cele din urmă, tóte maicele împreună cu maica starița sĕ îndreptară spre ușă; numaĭ Marióra ca o statue își ațintise privirile asupra loculuĭ unde călugărul citise cazania, fără a băga de seamă că biserica era aprópe gólă.

Sora Olimpia însă, care vĕdu turburarea Mariórei fără a ghici și cauza, 'ĭ aduse aminte că slujba s'a terminat și că trebue să iasă; atuncĭ biata copilă tresărind ca dintr'un somn adênc, sĕ îndreptă cu pașĭ șovăindĭ în urma călugărițelor care eșeaŭ... In curte, ea băgă de seamă că acel pustnic sĕ uitase maĭ de multe orĭ lung la dênsa, și nu știa ce să creadă despre acel sfânt, care-ĭ reprezintă în tocmaĭ pe Corbea al eĭ. Cât despre mama Mariórei, ea fiind cam bolnavă în acea dĭ nu venise la biserică.

După aceea tot corpul călugăresc, merse la stăriție, unde sĕ întinse obștească masă. Călugărul sta în capul meseĭ; — iar alăturĭ cu el maica starița. Marióra ca prin instinct, urmase și ea pe camaradele eĭ, fără a'și aminti că muma sa suferea în singuratica eĭ chilie. Sĕ aședa la masă ca tóte cele l'alte, și nu făcu în tot timpul, de cât să sĕ uite și să studieze tóte mișcările străinuluĭ pustnic.

— Corbea!... este Corbea!... cugetă ea! și deveni galbenă ca ceara.

Călugărul observând această paliditate a Mariórei, sĕ stăpâni de a maĭ face semnele de maĭ nainte, care 'l trădaŭ cu desăvêrșire; căcĭ într'adevĕr, sub acea rasă, sub barba și peruca sură era chipul frumos și robust al luĭ Corbea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Corbea, avusese grijă mai înainte de a veni la biserică să tórne în vinul pregătit pentru masă o licóre dintr'o sticluță: ast-fel că această bĕutură ameți pe tóte călugărițele așa de nesimțit în cât la cel din urmă pahar, ele adormiră alăturea cu masa. Marióra bĕuse și ea la început un singur pahar, dar privirile eĭ fiind ațintite spre misteriosul pustnic, îl vĕdu cum își vĕrsa paharele sub masă, fără să le bea. Atunci ea nu sĕ mai îndoi, că este chiar Corbea, și refuză de a mai bea vin, dicĕnd că o dóre capul.

Când prea sfintele măicuțe pornise pe aripele unuĭ dulce somn, călugărul sĕ sculă repede de unde sta și luând de mână pe Marióra îĭ dise:

— Vino! să fugim de aicĭ!... și în acelaș moment își aruncă rasa, peruca și barba, și i sĕ înfățișă în adevĕrata luĭ închipuire.

Marióra, vĕdĕnd tóte acestea, scóse un țipĕt de bucurie și sĕ aruncă de gâtul iubitului eĭ.

— Aidem! să plecăm iubita mea!... Nimic nu te mai ține aci!... Eŭ sunt scăpat!... Vom fi fericiți. Nu aĭ nicĭ o teamă; puteam sa te iaŭ și într'un mod mai legitim; dar 'mĭ trebuea multă bătae de cap, pe când așa... o! vino! să plecăm; la marginea pădureĭ ne așteaptă o căruță cu caĭ fulgerătorĭ...

Marióra însă tremura din tóte membrele și 'șĭ ascundea fața între mâinĭ.

— Ce fel? Plângĭ Marióră?... Venirea mea 'țĭ face dar rĕŭ?... Vezĭ scumpa mea!... sunt tot eŭ!... Corbea!... Lumea este mare!... Fericirea ne surîde!... ne vom iubi de aci înainte în libertate... nu mai avem dușmanĭ!... Cum?... 'Țĭ întorcĭ privirea... Atunci, — sunt nedemn de tine?...

— Nu!... Eŭ sunt nedemnă de tine, isbucni Marióra, cu o voce sfâșiată și înecată de lacrămĭ...

— Ce-aĭ făcut?... Spune'mĭ mai repede! Dar vorbește... timpul trece!...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

— Pleacă Corbeo... te iubesc!... dar pleacă!... ceea ce aĭ făcut aci te póte compromite iar... lasă-mĕ să 'mĭ espiez greşala!... sunt vinovată!... Dar pleacă, pentru Dumneḍeŭ, te pot găsi servitoriĭ mănăstireĭ în această stare... şi descoperind purtarea ta... o! Aibĭ milă de mine!...

— Nu! nu voiŭ pleca fără tine!...

— Dar maica mea!... Cum o s'o las pe maica mea!...

— Ea ne va găsi maĭ târziŭ!...

— Dar ea nu va şti cu cine am fugit!... Va muri de ruşine.

— Dar înţelege-mĕ că n'avem vreme de pierdut... aide... să plecăm!....

— Nu pot!... Nu pot!...

Şi Marióra amintindu-şĭ din noŭ că este culpabilă în faţa luĭ Corbea... începu să plângă în cele maĭ sfâşietóre dureriĭ.

In culmea nerăbdăreĭ sale, el voi s'o târască dupe sine! dar era prea târziŭ... uña din călugăriţele care nu bĕuse mult, şi era prea puţin leşinată, sĕ deştepta şi vĕḍênd pe tóte cele-alte în starea în care sĕ aflaŭ, iar pe Corbea în sforţările de a răpi pe Marióra, începu să ţipe cât îi lua gura.

— Ajutor!... ajutor!..

Corbea sĕ repeḍi asupra eĭ şi voi să-ĭ astupe gura; dar în acelaş moment apărură pazniciĭ mănăstireĭ împreună cu servitoriĭ stariţeĭ şi luând pe Corbea drept un bandit, îl prinseră fără ca el să sĕ lupte împotriva lor.

— Lăsaţi-mĕ, le ḍise el, eŭ nu sunt aceea ce credeţĭ; sunt logodnicul Mariórei şi am venit s'o iaŭ de la mănăstire.

— Nu! Tu nu poţĭ fi un om de ispravă, strigă călugăriţa; pentru ce te-aĭ îmbrăcat în aceste haine

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

de pusnic? și pentru ce aĭ amețit pe aceste nenorocite? căcĭ trebue să fi aruncat ce-va în vin, negreșit!... alt-fel n'ar zace tóte în starea asta...

— Ne vom lămuri maĭ târziŭ, de-o cam-dată lăsați-mĕ liber... vedețĭ, eŭ nu m'am împotrivit câtușĭ de puțin... Dac'aș fi fost un om rĕŭ m'aș fi luptat cu voĭ... dar n'am voit, ca să vĕ dovedesc că nu am avut planurĭ urîte.

Ómeniĭ mănăstireĭ îșĭ deteră tóte silințele a deștepta pe amorțitele călugărițe, dându-le să respire oțet de trandafir și alte mirodeniĭ. Bietele maicĭ, una câte una, începură să facă ochĭ și când sĕ deșteptară rĕmaseră uimite de cea ce vĕzură.

Starița indignată până la suflet de această purtare a luĭ Corbea, voi să'l dea pe mâna dreptățiĭ; dar la stăruințele multora din maicĭ, și maĭ cu seamă la mărturisirile sincere ale înamoratului tînĕr, priimi să treacă sub tăcere batjocura ce le facuse. Iar cât despre Marióra, ea nu voi să'ĭ dea permisiunea de a pleca din mănăstire, decât până ce nu va consimți de bună voea eĭ.

Muma Marióreĭ fu înștiințată numaĭ decât de această întêmplare și sĕ mâhni fórte mult de faptul petrecut. Cu tóte acestea ea spuse fiiceĭ sale că póte să plece din mănăstire, dar că dênsa nu-ĭ póte urma, fiind bĕtrână și dorind a'șĭ espia pĕcatele în tot timpul de viață ce'ĭ maĭ rĕmânea...

Marióra sĕ lupta în sine și sĕ gândea cum să sĕ hotărască. Să lase pe mama sa în mănăstire și să sĕ ducă dupe Corbea, saŭ să rĕmâe aci renunțând la amorul eĭ și la cea maĭ scumpă ființă ce avusese pe pământ. Intre tóte acestea îĭ apărea umbra luĭ Alecsandru Vodă, care 'ĭ amintea rușinea și degradarea, și când îșĭ închipuia că tóte acestea trebuia să fie într'o zi cunoscute de Corbea, nu îndrăsnea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

nicĭ să'şĭ ridice privirile asupra luĭ, dar să maĭ plece cu dênsul! In cele din urmă, ea sĕ hotărî să descopere iubituluĭ sĕŭ că este nedemnă de dênsul, să'ĭ spue în fine că nu maĭ putea fi a luĭ, de óre-ce fusese a altuia. Pentru aceasta ea ceru camaradelor sale să o lase singură cu Corbea. Şi când acestea eşiră, ea căḑu în genunchĭ dinaintea luĭ, şi cu lacrămile în ochĭ ĭĭ zise:

— Corbeo!... Era o zi când nu mĕ gândeam decât la fericirea de a mĕ putea numi femeea ta; era o zi în care totul îmĭ apărea în tine, o zi în care eram mândră de a'ţĭ da tot ce aveam maĭ sacru. Astăḑĭ însă acea fericire a dispărut... inima 'mĭ-e sleită, nu de amorul tĕŭ!... Nu!... Acum te iubesc maĭ mult de cât tot-d'auna; dar pentru că înainte puteam să'ţĭ daŭ inima mea curată şi demnă de tine; pe când acum ea este neagră şi malucată ca şi pĕcatul.

— Ce zicĭ tu, nenorocito?

— Da! zic, că înainte de a fi a ta, am fost silită, fără voĭa mea, să fiŭ a altuia!...

— Dar aiurezĭ, sĕrmană? Vorbele tale 'mĭ înghiaţă sufletul!..

— Când te-am vĕzut închis, şi când n'am maĭ găsit mijlocul de scăpare, am alergat la Domn, 'ĭ-am cerut graţia ta... Dar el, m'a răpit... m'a dus departe... şi adormindu-mĕ cu o licóre...

— Oh!... putu să strige Corbea, şi căzu, cu ochĭ rătăciţĭ pe unul din scaunele de lemn, ce sĕ afla lângă dênsul.

Peste un moment el sĕ redeşteptă şi viind lângă Marióra o ridică de jos, şi luându'ĭ mâinile ĭĭ zise:

— Adevĕrate sunt acele ce'mĭ spuĭ?

— Da!...

— Şi tu eştĭ vinovată?...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
ev.stat.ansilvania.ro/mdr

— Judecă!...

— Să judec!... Dar ce drept am să judec?... Chiar dac'aĭ fi vinovată... chiar dac'aĭ fi consimțit la acéstă desonóre. ce puteaĭ să facĭ alt-fel?... Ți-am stricat viitorul ucigând pe destinatul tĕŭ soț, te-am tîrît în umilință și apoĭ în rușine, în degradare!... Da!... Eŭ te-am tîrît!... căcĭ dacă nu eram eŭ, tu puteaĭ fi fericită. Și te maĭ întreb acum dacă ești vinovată?... Nu Marióră, tu nu ești vinovată... ești martiră... aĭ suferit póte în libertate, atât, cât n'am suferit eŭ în închisóre... și aĭ făcut tóte acestea pentru mine, numaĭ pentru mine!.... O!... Nu ești vinovată Marióră!... Si chiar dacă te crezĭ vinovată, eŭ te iert! te iert, pentru că te iubesc!...

— Cât ești de bun!..

— Ah!... Să uităm tóte acestea, să acoperim tot acel timp cu ghirlande de fericire, să ne scuturăm de suferințe și să reîntinerim frumósele ceasurĭ de iubire, când tu te îndoiaĭ de amorul meŭ, și când eŭ îți rĕspundeam printr'un sĕrutat călduros. Vezĭ tu, Marióră, acum n'aĭ să te maĭ îndoești de iubirea mea... 'ți-am dovedit'o îndestul!

— Iți mulțumesc!... Da! Mi-aĭ dovedit'o!... Și încă atât de mult, că aș fi ingrată dacă nu te-aș asculta. Mĕ veĭ iubi însă ca și maĭ nainte?

— De-o mie de orĭ maĭ mult!...

— Nenorocită ce sunt!... Maĭ am încă pretențiuni!...

— Tu aĭ drept la tóte, scumpa mea, la viața mea chiar!...

— Iți mulțumesc!...

— Să plecăm dar de aci.

— Acum, când sunt iertată de tine, pot să plec, nimic nu mĕ maĭ póte reține.

— Afară de mine, rĕspunse de-o dată o voce

Muzeul Literaturii Românești
www.statransilvania.ro/mdr

Și în pragul ușeĭ apăru un om îmbrăcat în negru, ce avea aceiașĭ înfățișare ca a unuĭ procuror general din zilele nóstre. Acest om, saŭ maĭ bine acest preot al justițieĭ, era urmat de câțĭ-va seimenĭ.

— Cine eștĭ tu care cutezĭ să te arăți de stăpânitor al voinței nóstre! răcni Corbea plin de mânie...

— Drept orĭ-ce răspuns, omul îmbrăcat în negru rosti cu vocea-ĭ solemnă, următórele:

— In numele dreptățeĭ și al Domnuluĭ nostru Mihaĭ, te arestez!

Apoĭ îndreptându-sĕ către seimenĭ:

— Luați-l! zise el. Tu copilă svênturată nu veĭ eși din mănăstire până ce acest om nu va fi judecat.

— Orĭ-cine-ĭ fi, răspunse Corbea, mi-aĭ rostit un singur nume, acela al Domnuluĭ nostru Mihaĭ. Eĭ bine!... In numele acestuia, mĕ predaŭ. Dar eŭ n'am făptuit nicĭ o crimă, și el va judeca drept pe supușiĭ sĕĭ.

— Judecata o facem noĭ; Domnul întărește saŭ nu hotărîrile nóstre. Dar aci nu e timp de vorbă multă!... Luați-l și plecați!... sfârși a ḑice magistratul seimenilor seĭ.

Marióra scóse un țipĕt sfâșietor și căzu în brațele soreĭ Olimpia, care întrase cu mare parte din maicĭ la venirea magistratuluĭ.

Să vedem care a fost causa arestăreĭ luĭ Corbea. Cunóștem mijlocul ce întrebuințase el spre a putea lua pe Marióra maĭ ușor din mănăstire. Știm asemenea că starița iertase purtarea luĭ, aceasta era însă numaĭ o prefăcătorie, pentru că sĕ temea de Corbea. Aflând însă că ómeniĭ justițieĭ sĕ aflaŭ în ancheță într'un sat din pólele pădureĭ, trimise imediat să'ĭ cheme în ajutor. Pe când Corbea vorbea cu Marióra în năuntru, starița povesti judecătorului cele întêmplate, și acesta îșĭ făcu datoria.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

XIV.

Cinci zile în urmă, Marióra zăcea bolnavă în patul chilieĭ sale, vegheată de bĕtrâna eĭ mamă şi de Olimpia, care nu sĕ deslipise un singur moment de prietina sa.

— Cum îţĭ mai este, dise ea Marióreĭ, când aceasta sĕ deşteptă dintr'o adêncă cugetare.

— Azĭ sunt mai liniştită, sora mea, — mintea 'mĭ este mai puţin abătută. Cât eşti de bună; Cerul te-a trimes ca să-mĭ alinezĭ durerile.

— Imĭ plătesc datoriile pe cât pot.

— N'aĭ mai auḑit nimic de la închiderea luĭ Corbea?

— Până acum, nimic. Am trimis însă de ierĭ pe bĕtrânul Vintilă la Gruenĭ şi de acolo la Bucurescĭ să afle noutăţĭ; el trebue să vie astă seară.

— Să nu 'mĭ ascunzĭ nimic din cele ce'ţĭ va spune. Veḑĭ, acum sunt destul de bine, pentru a priimi orĭ-ce lovitură cu curagiŭ.

— Fiĭ încredinţată, nu'ţĭ voiŭ ascunde nimic.

Cătră seară sosi bĕtrânul Vintilă şi Olimpia îl eşi în cale.

— Ce aĭ să ne spuĭ tată Vintilă, îl întrebă ea.

— Ceea ce am aflat, nu e tocmaĭ ce trebuia să ştim. Corbea este închis în temniţă până sĕ va judeca.

— Dar despre judecată ce sĕ vorbeşte?

— Sĕ ḑice, că, după cercetările ce s'aŭ făcut, vina nu este tocmaĭ aşa de mare, şi că scăparea luĭ este sigură aprópe; dar aflându-sĕ că Corbea a fost închis în maĭ multe rênduri şi graţiat de Domn prin făgăduinţa de a nu maĭ face alte neorânduelĭ, va fi pedepsit maĭ greŭ de cum merită faptele luĭ din urmă.

— Şi de cine va fi el jedecat?

— Chiar de Divan. Sunt maĭ multe pricinĭ de o dată, între care şi aceea a luĭ Corbea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

— Domnul va avea mare milă de sĕrmanul Corbea?

— Aşa cred; Mihaĭ este un Domn milos la nenorocirile supuşilor sĕĭ; şʼapoĭ Corbea nʼa făcut de cât o glumă, el nʼa ucis pe nimenĭ, nʼa furat nimĕnuĭ nimic.

— De-a Dumneḑeŭ milostivire judecătorilor sĕĭ.

— Ceea ce este cam îndoios, urmă a ḑice Vintilă, este că Mitropolitul stărue să sĕ condamne culpabilul, sub cuvênt că a profonat sfânta mănăstire, batjocorind pe călugăriţe şi pe maica stariţa.

— Creḑĭ asta?...

— Am auḑit fórte sigur.

— Cum?..

— Am vĕḑut eŭ singur pe Prea sfinţia sa, ducêndu-sĕ la palatul domnesc: şi ḑupă o jumĕtate de ceas aduseră şi pe Corbea între seimenĭ. Am simţit că era vorba de dênsul şi mʼam strecurat printre servitoriĭ curţeĭ; Mitropolitul era în sala Domnuluĭ, unde întroduseră apoĭ şi pe Corbea. Peste cât-va timp îl scóseră din noŭ şi porniră cu el la închisóre; faţa luĭ era galbenă şi părea maĭ trist la eşire decât la întrare, ce a ce mʼa făcut să bănuesc că lucrurile merg cam rĕŭ. Mi-am închipuit însă că Corbea sĕ màlmnise póte la cuvintele ce ʼĭ-o fi vorbit Inălţimele Lor. Aş fi vrut să aflu totul; dar nʼa avut cine sămĭ spue; măine însă voiŭ pleca din noŭ şi voiŭ »duce noutăţĭ maĭ próspete; pănă atuncĭ mulţumiţi-vĕ cu atât.

— Bine, tată Vintilă, ĭĭ mulţumesc!... Dute la locuinţa dumitale, căcĭ póte aĭ nevoie de odihnă; măine înainte de plecare, cată să ne maĭ întâlnim.

— Am înţeles, sora mea. Te las cu sănĕtate: pe măine dar!

— Pe măine!...

Şi unchiaşul plecă, lăsând pe Olimpia să alerge la Mariôra să'ĭ povestească cele aflate.

Muzeul Digital al Românului Românesc

XV.

A doua ḑi de dimineaţă după ce bĕtrânul Vintilă vorbi ca la un ceas cu sora Olimpia, plecă la Bucureştĭ. El ajunse maĭ degrabă de cât s'ar putea crede şi când sĕ arătă la pórta palatuluĭ, mare 'ĭ fu mirarea, când vĕḑu pe Corbea liber şi îmbrăcat în haine de verzişorĭ cu gradul de căpitan. Bietul Vintilă, nu'ĭ venea să sĕ încréză ochilor sĕĭ. Cu tóte acestea sĕ îndreptă cu hotărîre către căpitanul care eşa din palat, şi 'ĭ ḑise:

— Mĕ iartă stăpâne, dar mi sĕ pare că semenĭ întocmaĭ cu...

— Cu cine?

— Cu... adecă...

— Cu Corbea, nu este aşa?

— Tocmaĭ!..

Dar de ce te mirĭ?

— Mĕ mir, pentru că te cunoştém alt-fel, şi acum...

— Cine eştĭ, bunule bĕtrân... căcĭ eŭ nu te cunosc... nu te-am vĕḑut nicĭ odată...

— Eŭ... eŭ sunt trimesul logodniceĭ D-tale, — Marióra.

— Marióra?... Urméză-mĕ atuncĭ, că am să 'ţĭ vorbesc.

Si bĕtrânul merse cu Corbea, ca la o jumĕtate de ceas. Acesta sĕ urcă cu grăbire într'o locuinţă mare, care părea să fie a vre unuĭ boer, într'adevĕr aci locuia Vistierul Iane.

— Aşteaptă-mĕ aci, ḑise Corbea luĭ Vintilă, înainte de a întra.

Şi bĕtrânul rĕmase afară, neştiind ce să créză de această minune.

— Maĭ alaltă-erĭ închis în puşcărie!.. Şi acum

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/muzeu

Căpitan!... Mari sunt minunile tale, *Dómne!...* qise bătrânul Vintilă.

In cel mai scurt timp Corbea să coboră, având în mână un pergament, apoi qise lui Vintilă:

— Vino cu mine, și după ce 'mi voiŭ termina afacerea, vom vorbi.

Să reintórseră la palat. Vintilă rémase în curte; iar Corbea să ureă cu acea hârtie și peste puțin reapăru. Luând pe Vintilă cu sine, el să îndreptă de cea-l'altă parte a curței palatului, unde locuiaŭ credincioșii și mare parte din favoriții tronului. Amêndoi pătrunseră într'un apartament compus din patru camere. Corbea vorbi:

— Nu-i așa bunule bătrân, că acéstă locuință e mai bună decât puscăria?

— Nici vorbă!.. Dar cum s'a întêmplat?... Eŭ...

— Cum 'ți-e numele?..

— Vintilă.

— Apoi să vedi, moș Vintilă, Domnul nostru e mult mai gegeros decât ómenii și popii sêi. Mitropolitul ținea să fiŭ condamnat: Domnul însă, după cercetările ce 'mi-a făcut în mai multe rênduri, a vêzut nevinovăția mea. Eŭ 'i-am inspirat atâta încredere în cât, la devotamentul ce 'i am făcut și la curagiul ce a descoperit în mine, îmi qise că de aci înainte spre a fi apărat de ori ce rêutate, mă va privire ómenii sêi și m'a numit numai de cât căpitan, după cum vedi; 'mi-a încredințat și această locuință pe seama mea; astfel că poi qice: astăqi îmi surîde fericirea...

— *Dar Mariora?...* întrerupse Vintilă.

— *Ce face ea?..*

— *Este cam bolnavă. O!* a fost rău; dar astă-qi e *mai liniștită. Din qiua în care s'a întêmplat fatalul de mănăstire...*

Muzeul Digital al Românilor Românesc
new.stetransilvania.ro/mdr

— Sĕrmana copilă!... Cât trebue să sufere!... Uite... moș Vintilă... aș voi să o am chiar acum lângă mine; să împărtășim amêndoĭ fericirea; dar Domnul 'mĭ-a vorbit mult în această privință, el 'mĭ-a spus că avem destul timp de iubire; de-o cam dată trebue să fiŭ singur la Palat și peste cinci-spre-dece dile....

Peste cinci-spre-dece dile?..

— Peste cinci-spre-dece dile, ne vom cununa.

— Alerg dar să-ĭ spuiŭ această veste.

— Da!.. Să te ducĭ maĭ curênd; îĭ veĭ povesti tot; afară de acestea, ea va trebui să iasă din mănăstire, 'ĭ vom găsi o locuință în Bucuresti, astfel ne putem vedea maĭ des: și când ne vom cununa vom locui amêndoĭ la Palat. Până atunci trebue să fiŭ singur.

— Așa dar, Căpitane, eŭ pot pleca....

— Nu... Așteaptă. Marióra nu va putea eși din mănăstire fără voia Mitropolitului; ast-fel a fost hotărîrea luĭ, cu tóte dișele Domnuluĭ.

„Măria Ta liberedĭ pe Corbea; nu mĕ amestec în afacerile mirenilor; nu veĭ face însă și cu Marióra tot ast-fel; ea a fost causa uneĭ desonorĭ în mănăstire, trebue dar să sĕ pocăiască; și când îșĭ va espira pĕcatele atunci vom vedea!..." Iată ceea ce dicea Mitropolitul luĭ Vodă, când eŭ am fost liberat. Vodă însă, cu un glas amenințător îĭ respunse:

— Vom vedea!...

— Ce credĭ dar că sĕ va întêmpla? întrebă Vintilă...

Nimic! rĕspunse Corbea. Voința Domnuluĭ este maĭ presus de tóte. Când el va dice: Voesc! Totul 'ĭ sĕ va supune! Vedĭ dar că nu va fi nicĭ o piedică.

— Atunci ce credĭ că e de făcut?

— Să aștepțĭ până deseară, eŭ voiŭ merge la Domn și voiŭ implora grația sa. Până atunci, ține

Muzeul Digital al Românului Românesc
www.starransilvania.ro/mdr

astă pungă, ospătează-te bine prin oraș și deseară la șeapte ceasuri să vii să ne întâlnim.

— Mulțumesc Căpitane!...

Și Vintilă se îndreptă spre ușă:

— Te las cu sănătate.

— Să ne întâlnim sănătoși.

Corbea, remâind singur, cugetă la modul cum ar putea să vorbească Domnului, spre a'i da voe să ia pe Marióra din mănăstire, fără întărirea Mitropolitului. Nu cugetă însă mult: căci își dise:

— Domnul a fost pentru mine mai bun de cât trebuia, cată dar să mă iubească!... Voiŭ încerca ori cum și trebue să rĕușesc.

Nu mult dupe aceea, el fu chemat de stăpânul sĕŭ, — în acea di el era de gardă la palat, — care 'i dete noi ordine de împlinit. Când Corbea 'și termină misiunea, și veni la Domn să-i aducă resultatul, găsi momentul propice dea-i vorbi și de afacerea sa.

— Stăpâne, 'i dise el cu o voce blândă și rugătóre, ai făcut pentru mine cele mai mari bunătăți m'ai încărcat cu onorurile Măriei Tale, m'ai făcut căpitan, în fine mi-ai dat viața de atâtea ori.

— Ai meritat tóte astea, dise Mihai, cu o voce solemnă, dar plină de bunătate.

— Astădi îndrăsnesc a'ți mai cere încă o grație...

— Cine?

— Știți că logodnica mea, este încă în mănăstire. N'așĭ stărui s'o iaŭ de acolo, daca n'ar fi greŭ bolnavă. Măria Ta cunóște, că într'un asemenea loc căutarea unuĭ bolnav este prea slabă în raport cu o bólă grea. Decĭ grația ce vĕ cer, ar fi să capĕt libertatea Marióreĭ și s'o aduc în Bucurescĭ, spre a putea fi mai bine îngrijită.

— Aceasta, ar fi să nesocotesc voința sfinției

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro

Sale Mitropolituluĭ, şi cum nu găsesc vreme de discordiĭ între mine şi el, ar fi mult maĭ bine...

— Voinţa Mărieĭ Tale este sfântă, dar gândiţi-vĕ că póte muri de disperare. Orĭ cât ar cunóşte ea bunătatea ce ne-aţĭ făcut; totuşi, — femeile sûnt ciudate, ea nu sĕ póte încrede fericireĭ, până ce n va vedea cu propriĭ sĕĭ ochĭ. Afară de acestea temerea că această fericire să nu fie falsă, cred că o turbură şi maĭ mult.

— Pricina aceasta este cam grea, şi trebue să mĕ maĭ gândesc, rĕspunse Domnul în cele din urmă.

— Mĕ supun Mărieĭ Tale.

Şi Corbea era gata să sĕ retragă.

— Ascultă, 'ĭ maĭ ḑise Mihaĭ. Să încercăm şi póte vom rĕuşi. Iţĭ voiŭ da o scrisóre pentru Sfinţia sa Mitropolitul: acolo veĭ vorbi ceea ce 'mĭ-aĭ vorbit şi mie.

Înălţate Dómne... sĕ grăbi a ḑice Corbea cu un ton de mulţumire.

— Fă aceasta şi veĭ rĕuşi.

— Cât eştĭ de bun Măria Ta!...

— Dacă te-aşĭ socoti drept un linguşitor, atunci 'ţĭ-aşĭ înmărmuri aceste cuvinte pe buze; dar fiind că le socotesc ca pornite din adêncul inimeĭ tale, le primesc.

— Măria Ta...

— Pleacă acum şi isbêndă bună!...

Corbea sĕ închină şi eşi.

Cum scoborî scările, alergă la Mitropolie, unde fu întêmpinat de un bĕtrân călugăr.

— Vreaŭ să vorbesc Sfinţieĭ Sale Mitropolituluĭ, ḑise Corbea.

— Sfinţia sa nu primeşte pe nimenĭ, îĭ rĕspunse călugărul.

— Viŭ din partea Domnuluĭ, urmă Corbea.

— Cu ce solie?...

— Asta mĕ privesce!...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Şi călugărul uimit de modul cu care 'ĭ vorbea Corbea, crédu că e ceva fórte grabnic şi deschiḑênd uşa cabinetuluĭ Sfinţieĭ sale, ĭĭ ḑise:

— Atuncĭ întră.

Mitropolitul şedea pe o sofa, avênd înaintea sa pe o măsuţă o carte mare bisericească, scrisă cu litere de câte treĭ caturĭ.

La întrarea luĭ Corbea, părintele, 'şĭ ridică privirile şi'l întrebă:

— Cine eştĭ, voinice?...

— Corbea!... Căpitan Corbea!... rĕspunse el cu o voce aprópre sfiósă.

— Profanatorul mănăstireĭ?.. Protejatul Domnuluĭ?.. Si ce-aĭ putut căuta la mine, când am poruncit ca nimenĭ să nu mĕ turbure?

Drept orĭ-ce rĕspuns Corbea 'ĭ întinse scrisórea sigilată de Domn.

Mitropolitul o luă şi o deschise cu grăbire.

Ce voeştĭ de la mine, ḑise apoĭ adresându-sĕ luĭ Corbea.

Acesta repetă aceiaşĭ rugăciune ce făcuse luĭ Mihaĭ, însă cu maĭ multă evlavie, căcĭ el în faţa Mitropolituluĭ, crezu trebuinciósă această purtare.

In cele din urmă Mitropolitul luă hotărîrea, înduioşat maĭ mult de vorbele luĭ Corbea, care de 'astă dată, atrase óre-cum simpatiile prea Sfântuluĭ părinte.

— Bine! fiule, îţĭ daŭ voe să'ţĭ ieĭ logodnica din mănăstire; însă aceasta o fac, încreḑêndu-mĕ ţie, că veĭ şterge tóte greşelile tale trecute prin rugăciunĭ şi prin sacrificiĭ aduse a tot puterniculuĭ!...

Si sculându-sĕ merse la biuroul sĕŭ, şi scrise o *carte* către maica starița a mănăstireĭ Negreştĭ.

Corbea sărută de maĭ multe orĭ mâna şi pólele Sfântuluĭ Mitropolit şi eşi cu inima bătênd de bucurie.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Cătră seară veni și bătrânul Vintilă, și după ce Corbea mersese la Domn să'l vestească de rĕușită și să'ĭ mulțumească încă o dată, sĕ coborî jos unde găsi pe bătrân.

— A! iată-te moș Vintilă! treburile merg minunat, nu am să mĕ plâng de nimic Privește: iată cartea Mitropolitului cătră maica stariță, ea cuprinde liberarea Marióreĭ. Ține-o! când veĭ ajunge s'o daĭ chiar în mâna eĭ.

— Bine căpitane!

— Apoĭ a doua ḑi veți pleca spre Bucurescĭ. Până atuncĭ eŭ voiŭ căuta o locuință potrivită și când veți ajunge totul va fi gată. Înțelegĭ, Moș Vintilă, să vii chiar d-ta cu dênsa.

— Negreșit!

Ține acum baniĭ ce vĕ trebuesc pentru drum și pleacă.

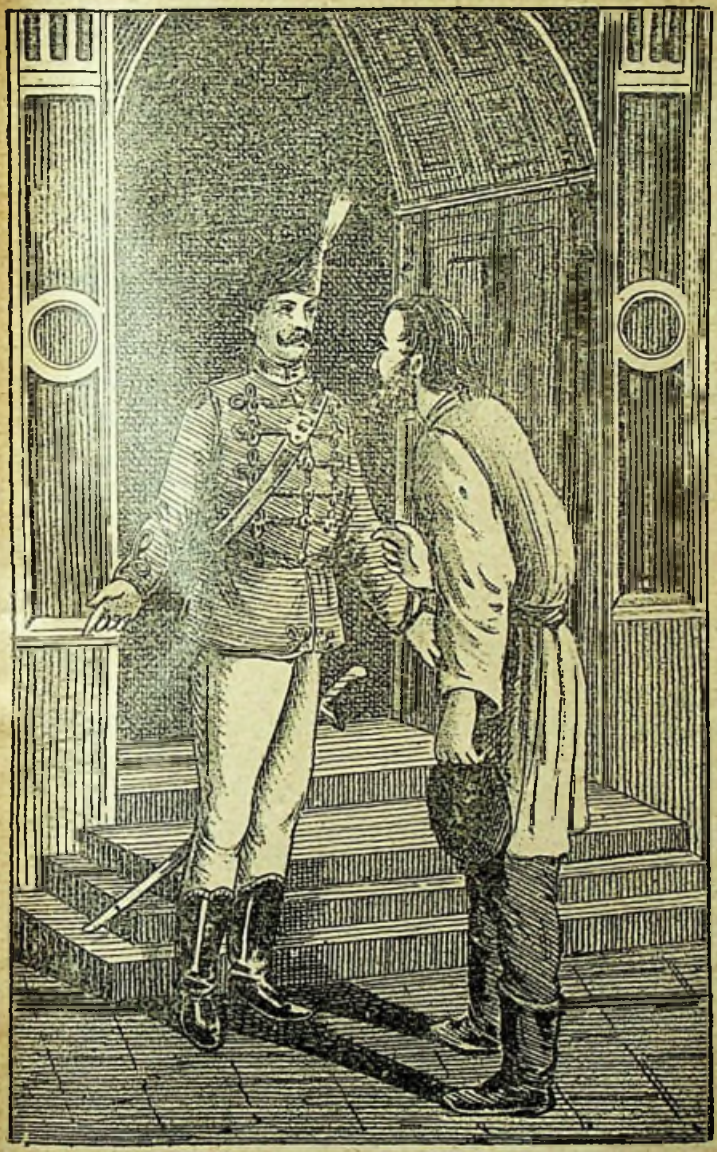
— Să ne 'ntâlnim sănătoșĭ, căpitane, ḑise Vintilă eșind!

— Să dea Dumneḑeŭ! rĕspunse Corbea.

Nu trecu mult, și el fu chemat de Domn pentru noŭĭ însărcinărĭ. Acesta 'l trimise ca să vorbească în secret Banului Mihalcea asupra unor conspirațiunĭ ce sĕ iscaseră sub conducerea Visteruluĭ Dan. Când Corbea, înțelese că sub acele mistere în acea conspirațiune pe de-o parte, în invasiunile Turcilor pe de alta, trebue să sĕ ivească un rĕsboiŭ crâncen, un fior trecu prin vinele luĭ. Era viteaz Corbea, dar de astă dată el sĕ gândea maĭ mult la Marióra de cât la gloriĭ rĕsboinice; și când îșĭ închipuia că o să sĕ despartă din noŭ de dênsa, sĕ întristă și maĭ mult.

Si într'adevĕr rĕsboiul era neînlăturabil; Mihaĭ, care nu maĭ putea suferi invasiunile și cruḑimele Turcilor, sĕ hotărî a sĕ scula asupra lor cu putere armată și a'ĭ estermina. Acesta era singurul mijloc

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

La pórta Palatuluĭ Corbea în costum de verdișorĭ stă în fața unuĭ bĕtrân care 'ĭ aduce aminte că îl cunóște. Corbea prin un gest arată că nu'ĭ amintesce.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

ce'ĭ maĭ rĕmăsese; eĭ apelase de multe orĭ la Pórtă, ca să sĕ respecte tractatele; ear Sultanul nicĭ nu voise să'l asculte.

Treĭ ḑile în urma plecăreĭ luĭ Vintilă, Mihaĭ adună sfatul boerilor sĕĭ ca să sĕ hotăréscă într'un fel. În Domn ardea dorința să'şĭ scape țara prin luptă, şi boeriĭ trebuiră să sĕ învoiască hotărîreĭ Domnuluĭ. Rĕsboiul dar era un ce sigur. Pregătirĭ sĕ făceaŭ pe fie-care ḑi, arme, tunurĭ, praf de puşcă şi maşine de rĕsboiŭ, sĕ grămădiră pentru acest scop. Sângele ferbea în vinele românuluĭ asuprit, şi când semnalul fu dat, toţĭ fură în picióre, hotărîţĭ a muri saŭ a'şĭ curăți pământul de neghina turcească.

In acele treĭ ḑile Vintilă ajunse şi sĕ întorcea cu Marióra de la mănăstire. Cum veni, Corbea îĭ eşi înainte, o aşeḑă în noŭa sa locuință şi acolo... cele maĭ dulcĭ momente, cea maĭ căldurósă iubire, eĭ o gustară neauḑiţĭ decât de inimile lor. De astă dată Corbea nu maĭ avea frică de rĕsboiŭ; din potrivă el surîdea, sĕ înveselea când auzea vorbindu-sĕ, şi iubirea 'ĭ creştea şi maĭ mult lângă Marióra luĭ.

Nu trecu mult şi prima lovitură sĕ dete. Resboiul începu şi Corbea trebui să meargă.

La Mitropolie sĕ făcu adunarea boerilor şi a căpetenilor oştireĭ. Mihaĭ apăru în mijlocul lor cu fața energică, plină de hotărîre şi iată ce le vorbi:

— Fraţilor de acelaş neam. Astăzĭ maĭ mult ca 'n tot-d'auna țara este prada nelegiuiţilor turcĭ, care 'şĭ fac din Domn o armă spre a putea suge cu maĭ mare înlesnire munca şi voința poporuluĭ; astăzĭ maĭ mult ca în tot-d'auna trebue să ne hotărîm a muri saŭ a scăpa țara de jugul barbarieĭ. Aruncaţivĕ privirile în casele bietuluĭ țăran: nu veţĭ găsi una singură care să nu geamă de biciuelile acestor lifte spurcate. Părinţĭ bătuţĭ şi batjocoriţĭ, fiice des-

Muzeul Digital al Românilor Românești
revistatransilvania.ro/mdr

onorate, mume lăsate cu ochiĭ neuscațĭ de lacrămĭ, fiĭ înfierați și masacrați, fără ca nimenĭ să le vie întru ajutor. Suferi-veți óre și de aci înainte să vedeți și să ridicați din umĕr la suferințile fraților noștrĭ?

— Nu!... Nu!... strigă mulțimea.

— Târgurile sûnt pline de veneticĭ, care jupóe și ultima sdrență după spinarea bietuluĭ român. Bisericile nóstre sûnt schimbate în geamiĭ turcescĭ, drepturile nóstre sûnt călcate în picióre!... Hotărîți-vĕ dar a muri saŭ a scutura lepra împilătorilor!...

— Da!... să murim saŭ să scăpăm!.... strigă din noŭ tótă adunarea.

Numaĭ Visterul Dan sĕ opuse la aceste sublime avênturĭ:

— Și eŭ împărtășesc ideile vóstre, dise el, și eŭ sûnt mișcat de aceste nelegiuirĭ. Dar óre acum să fie timpul uneĭ ast-fel de întreprinderĭ? Óre avem puterea a ne opune oștirilor numeróse ale Musulmanilor?... Teamă 'mĭ-e să nu cădem sdrobiți de la prima luptă.

Domnul aruncă asupra luĭ o privire fulgerătóre și ridicându-sĕ îĭ rĕspunse:

— Aĭ dreptul să te temĭ, căcĭ mórtea te înfióră maĭ mult de cât suferințile unuĭ popor întreg! Nu mĕ îndoiam că poțĭ concepe o asemenea idee!... Totușĭ sfatul tĕŭ era de prisos. Românul e puternic și hotărît, el știe să sĕ lupte piept la piept cu ₫ece dușmanĭ. Afară de acestea avem și ajutorul puteriloĭ vecine; așa că vom rĕuși în întreprinderea nóstră. Sunteți hotărîți fraților?... întrebă Mihaĭ pe toțĭ cĕ de față.

— Da!... da!... repetară glasurile.

Atuncĭ prea sfântul Mitropolit sĕ scólă și ridicând o cruce în numele mântuitoruluĭ, face ca să sĕ desfășure stindardul libertățeĭ, și toțĭ în strigăte d

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mdrr

ura! îl salutară. Domnul căpětă atunci tótă puterea de a conduce totul spre scăparea țăreĭ sale.

In câte-va nopți, prin planurĭ bine dibuite, toți turciĭ din capitală și din țara întreagă fură măcelăriți fără milă, și când înăuntru țăreĭ sĕ curăți de neghină, Mihaĭ trebue să 'șĭ concentre privirile spre hotare.

În fruntea armateĭ sale, avênd de căpitanĭ bravĭ pe banul Mihalcea, Radu Buzescu, Stroe Buzescu, Calomfirescu și alțiĭ plecă spre Giurgiŭ, ca de acolo să treacă în Rusciuc să supue pe Mustafa pașa. Corbea, sĕ afla și el printre căpitaniĭ luĭ Mihaĭ; dar ca maĭ tênĕr și de curênd întrat pe calea armelor, nu sĕ bucura de reputațiunea voinicească a celor alțĭ căpitanĭ. Mihaĭ însă avu grije să'l observe pas cu pas, și cunoscênd vitejia luĭ, îl încorajă și maĭ mult, spuindu-ĭ cuvinte măgulitóre.

Bietul Corbea, părăsise o parte din iubirea sa pentru a da pe cea maĭ mare patrieĭ sale, care suferea și sĕ sbuciuma în lanțurile robieĭ. El iubea pe Marióra. dar iubea și pe Domnul sĕŭ și maĭ cu sémă țara care îl născuse și căreia era dator viața. Sĕ despărțise de Marióra, dar cu inima plină de bărbăție.

— Mĕ duc, ḑise el, unde datoria mĕ chiamă. Tu fiĭ liniștită, Marióră; când mĕ voiŭ întórce veĭ fi singura mea fericire.

— Du-te, 'ĭ rĕspunse Marióra, și fiĭ demn de țara ta! După ce veți scăpa-o de barbarie, nu vom avea a ne maĭ teme de neajunsurĭ. Nimenĭ nu ne va maĭ supĕra.

Și în cele maĭ fragete și călduróse cuvinte, amorezațiĭ sĕ despărțiră, fără a cugeta măcar o clipă că rĕsboiul póte să aibă și urmărĭ rele, fără a cugeta la mórte, așa de inevitabilă uneorĭ în asemenea întreprinderĭ.

Nu mult după aceia, Marióra făcu tóte putin-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

ciósele și aduse pe muma sa de la mănăstire ca să stea împreună; dar ea rămase tot călugăriță, de și locuia acum cu fiică-sa în oraș.

XV.

Mihaĭ pentru îndeplinirea mareluĭ scop de a'șĭ scăpa țara trimise solĭ la Sigismund Batori, în Ardeal, ca să încheie alianța cu dênsul în potriva Turcilor. Sigismund vĕdênd aceasta, sĕ mulțumi fórte și promise ajūtor luĭ Mihaĭ, însă cu condițiunea ca acesta să recunóscă supremația Ardealuluĭ. Mihaĭ, pentru că politica îl silea, făcu acest pas, dar păstrând ca pe viitor a sĕ scutura și de această rușine.

Alianța sĕ încheiă în modul următor și Sigismund Batori dete următórea carte:

Noĭ Sigismund, din darul luĭ Dumneḑeŭ, a țărilor Ardealuluĭ, a Moldoveĭ, a țăreĭ Munteneștĭ și a împĕrățieĭ Rîmuluĭ Domn; a părților crăieĭ Ungureștĭ stăpânitor și a sĕcuilor oblăduitor. (1)

Dăm în știință, cu cartea de față, tutulor celor ce sĕ cade, că de bună facere luĭ Dumnezeŭ celuĭ prea bun, după ce am dobêndit cârma crăieĭ Ardealuluĭ, și după ce a început și gróza tirănieĭ Turculuĭ și a Tătaruluĭ a sĕ arĕta în țara ungurească, nimica alt n'am avut în cuget, fără cât lepădând și depărtând prietesugul nesuferituluĭ vrășmaș pentru a lor înșelătornicie și necredință republiceĭ creștinești: și fiind crăia Ungurească de multă lipsă înconjurată și maĭ în cele de pe urmă primejdiĭ aflată, câte ni s'ar cădea, după Dumnezeŭ, ajutorire și capărare și crăiile și țările asuprite de jugul Turcilor, din cumplita lor robie a le ridica și în cea veche și de óre când poftită vornicie a le înturna să putem; și acestuĭ

(1) Vezĭ Cronicele Românieĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

prea bun sfat, de care nimica luĭ Dumnezeŭ maĭ drag şi nouă nicĭ un lucru maĭ lăudat că va fi, şi nicĭ un leaz spre agonisirea numeluĭ nostru nemuritor şi maĭ de folos nu sĕ va putea afla. Pentru aceia ca să ridicăm din robia Turcilor crăia nóstră, adunând oştirile nóstre şi tótă gătirea oştenească măritului Domn Mihaĭ Vodă (carele lăsând necredinţa turcilor, pre sine împreună cu tótă boerimea maĭ 'nainte s'aŭ fost închinat), am nevoit, şi cu norocite lucruri şi cu multe rĕsbóe biruind vrăşmaşiĭ şi scoţêndu-sĕ din ţară, saŭ aşedat ţara şi volnicia sa cea veche; şi încă ostaşiĭ vĕdênd asupra rĕuluĭ norodului de la marginile Bulgarieĭ, biruind pe Turcĭ în ţara Bulgarieĭ, cu multe rĕsbóe şi cu mare peire într'ênşiĭ prădând târgurile şi satele şi olaturile Turceştĭ în ţara Bulgarieĭ, s'aŭ întors întregĭ în hotarele sale. Şi acea ţară care s'aŭ aşezat de noĭ în volnicie, pentru ca să sĕ pótă maĭ bine ocărmui în legea creştinească şi să sĕ pótă apĕra de vrăşmaşĭ, aŭ venit la noĭ dintru acea ţară cu plină poruncă şi volnicie a luĭ Mihaĭ Vodă şi a tutulor staturilor aceleĭ ţărĭ, să aleagă şi să încheie ponturile şi legăturile între amêndouĕ părţile.

Din partea luĭ Sigismund craiul, aŭ fost boeriĭ anume: Stefan Iosica Logofătul cel mare, Georgie Ravazdi Svetnicul a luĭ Sigismund şi Starostele cetăţeĭ Uivaruluĭ-Samos. — Iară din partea luĭ Mihaĭ Vodă şi a statuluĭ ţăreĭ Româneştĭ eraŭ: Eftimie Mitropolitul Târgovişteĭ, Teofil Episcopul de Râmnic, Luca Episcopul de Buzĕŭ, Mitrul Vel Vornic, Christea Vornicul, Dimitrie Logofătul, Danul Visternicul, Teodosie Visternicul, Radul Clucerul, Radu Postelnicul, Bordur Logofătul, Vintilă Clucerul, Stamati Postelnicul, şi Preda; în Beligrad în luna luĭ Maiŭ în 20 zile, pe calendarul Papistaşilor, în aniĭ 1595, aşezate şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

încheiate, dintru amêndouă părțile, fără vătămare păzite și ținute.

Întâiŭ noĭ, Episcopul și boeriĭ, stăpânea, și robiea tótă a Turcilor, ca unor necredincĭoși și călcătorĭ de lege, o vom lepăda; și toțĭ, cu o inimă și cu un cuget, așa noĭ, care ne aflăm aicea, cum ceĭ maĭ mariĭ și maĭ micĭ aĭ moșieĭ nóstre norod, împreună cu Mihaĭ Vodă, așijderea cu tot clirosul bisericeĭ și cu toțĭ boeriĭ, pre noĭ singurĭ săninatului Domnuluĭ Sigismund, din darul luĭ Dumnedeŭ țărilor Ardealuluĭ, a Moldoveĭ, a țareĭ Românești, a țărilor peste Munte și a slăviteĭ împărățiĭ a Rîmuluĭ, Domnuluĭ, a părților crăieĭ Ungurești stăpânitor, și a Secuilor oblăduitorĭ, iprocĭ... Stăpânuluĭ nostru milostiv ne supunem, și acestea împreună cu noĭ și a tot norodul țărilor nóstre locuitorilor, subt puterea luĭ o dăm; cu tótă deplina judecată priitóreĭ și amestecate împărățieĭ, și pe dênsul îl așezăm, îl înălțăm, cu o inimă și cu un glas a tótă țara, Domn noŭă, și țareĭ nóstre stăpân și craĭŭ de moșie, luând între dênsul acea nădejde ca Măria Sa pre noĭ și moșia nóstră în potriva tutulor grózelor Turcești, și a altor vrăjmași nu va apĕra și ne va acoperi; și pre noĭ în volnicia cea vechĭe că ne va păzi întru adevĕr; că ne va judeca precum pre alte țărĭ și domniĭ ale Mărieĭ Sale, supuse subt porunca sa, după aședămênturile și legăturile aceste, care pre acéstă vreme le aședăm dintru amêndoŭĕ părțile întru tăria acestuĭ lucru și întru mărturisire.

Întâiŭ noĭ, care cu chipurile ne aflăm credinței Mărieĭ sale, cu numele Domnuluĭ nostru luĭ Mihaĭ Vodă și a tótă țara luĭ, norodului facem jurămênt noĭ, și tótă țara luĭ, și urmașilor luĭ, cum că vor fi credincioși până la mórte, aceasta cu iscălitura mâinilor nóstre întărind. Așa și Mihaĭ Vodă, acum aședat

Muzeul Digital al Românului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

Domn și ceĭ pe urma luĭ Domnĭ, și tot statul țăreĭ Românești, vor fi datorĭ a păzi. Și de vreme ce seninatul Domn, stăpânul nostru milostiv, în țara nóstră nu póte sta și locui pururea, nouă, în locul sĕŭ, va pune Domn, pe care sfaturile țăreĭ cu staturĭ de obște și cu părere de la Maria Sa, vom pofti, care să fie știutor limbeĭ moșieĭ nóstre, și care va cărmui după orênduială, după vechea volnicie și deprindere și după orênduealĕ țara aceia, și care pricinile nóstre drept și cu orênduealĕ, după vechea volnicie și deprindere și după legăturile acestea-șĭ aședĕmênturĭ, și cu porunca seninatuluĭ Domnuluĭ nostru și aceluia ce va fi în urmă, să judece și să aleagă. Și pentru ca aceste mai drept să sĕ pótă ispràvi și urma, Măria Sa sub numele, și norocirea sa, după Dumnedeŭ steag oștesc, buzdugan și sabie Domnuluĭ de țară, ca unuĭ Namestnic al sĕŭ, îĭ va trămite; din care, să cunóscă toțĭ că este în locul sĕŭ pus și toțĭ, de la cel dintêiŭ până la cel de pe urmă, după aceste legăturĭ și aședĕminte, să fie ascultătorĭ Domnuluĭ, întru tot ce va porunci Măria Sa Craiul.

Așijderea Domnul de țară, pentru ca să pótă împlini maĭ bine datoria și slujba sa, dată după voia Mărieĭ Sale Craiuluĭ, și după folosul staturilor, 12 boerĭ, știuțĭ lucrurilor cu vêrsta și cu ispita, și istețĭ, să sĕ adaoge cătră dênsul; cu a cărora sfat, așa întru pricinile judecătóre, a le alege cum și întru isprava altor lucrurĭ. După aceste legăturĭ și aședĕmênturĭ, singur Domnul țăreĭ sĕ păzească să nu sĕ facă nimăruĭ strâmbătate pe cât este cu putință: și aceia boerĭ, precum cu socoteală numaĭ, și voia și cu știrea Mărieĭ Sale Craiuluĭ, și a lor sĕĭ, urmașĭ, sĕ vor pune așa, și cu aceiașĭ știre și voe să fie depărtațĭ de slujba și locul lor. Așijderea, ce sĕ atinge de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
rev.statransilvania.ro/mdrr

veniturile țăreĭ, de acele așa așeḑăm, cum, de câte orĭ sĕ vor face de Măria Sa, stâpânul nostru, în țara sa, în Ardeal, comisie, să sĕ trimiță boerĭ și din țara Muntenească la acea adunare, carii ar socoti, după voia Mărieĭ Sale și a urmașilor sĕĭ după trebuință a pune dărĭ pe țară. Si la acele adunărĭ și de obște a țăreĭ împreunărĭ să aibă loc deosebit ca și alțĭ trimișĭ, cu sloboda voiă a'șĭ da părerea și socoteala, să fie ceĭ dintêiŭ cu locul și cu vorba după Domnul și boerii din Moldova. Si birul așezat, îl vor spune numaĭ Domnuluĭ.

Și ceĭ 12 boerĭ! și boerii, vor cunóște de la Măria Sa, care vor fi aleșĭ și orênduițĭ, carii în toțĭ aniĭ, depline și îndestulate sume de cheltuelĭ și venitură să fie datorĭ a da seama.

Tóte hărăḑiturile, uricile și întăriturile a Domnilor celor dintêiŭ a țăreĭ, Măria Sa Craiul și urmașiĭ luĭ să lase neclintite precum staŭ; și pre urmă, sub numele și pecetea Mărieĭ Sale și a urmașilor luĭ, tóte acele cărți și direse să iasă: și prețul tutulor scrisorilor, făcute după lege și obiceiul aceleĭ țărĭ, să sĕ pue; iară moșiile să nu sĕ pótă harîzi altora, fără locuitorilor aceleĭ țărĭ.

Domnilor puși până la vreme, din veniturile țăreĭ aceea, după datoriele slujbelor lor, Măria Sa Craiul le va orêndui venit, pe pofta țăreĭ și a boerilor.

Tóte pricinele, după vechĭ legĭ și obiceiurĭ a țăreĭ, înaintea judecătorilor orênduițĭ să sĕ înceapă să sĕ judece, și înaintea Domnuluĭ și a douĭ-spre-ḑece boerĭ. După judecată, să sĕ obârșească osebite de tóte, și orĭ ce fel de pricinĭ de pedeapsă, atingêndu-sĕ de viața și averile boerilor însă să sĕ lase loc de milă și de ertare, și nicĭ viața, nicĭ averea boerilor ce 's de pedeapsă, fără știrea Craiuluĭ și a urmașilor luĭ să nu sĕ pótă lua. Eară de s'ar pedepsi cineva.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cu mórte, averea luĭ, după obiceiul ţăreĭ aceia, să meargă la rude şi la urmaşiĭ luĭ. Si într'acéstă orênduială şi ispravă să sĕ închidă tótă ţara Muntenească sub hotarele şi marginele cĭ vechĭ, despre partea Moldoveĭ şi a munţilor, despre Dunăre până la mijlocul matceĭ Dunăreĭ, de la Ruşava până la Brăila şi după vechile hotare şi margini să sĕ ia venitul ţăreĭ.

Tótă orênduiala bisericeĭ şi a preoţilor s'aŭ a călugărilor să o lase Măria Sa în vechĭa ţinere şi obiceiŭ: pravile, ţermoniĭ şi valniciile, să fie slobozĭ a'şĭ lua obicinuite veniturile sále; aşijderea şi tóte bisericile Munteniei, carĭ sĕ află în ţările Măriei Sale saŭ a urmaşilor, vor fi subt judecata aşeḑământuluĭ Mitropolituluĭ de Tîrgovişte după aşeḑarea legeĭ bisericeĭ şi orênduleĭ ţăreĭ aceia, şi veniturile sale să 'şĭ pótă lua după obiceiul de maĭ 'nainte.

Titulaş va avea Măria Sa şi urmaşiĭ luĭ de la Domn, şi de la tótă orênduiala ţăreĭ, aşa:

Prea sĕninatul Domn stăpânul Sigismund, din darul luĭ Dumneḑeŭ, a Ardealuluĭ, a ţăreĭ Moldoveĭ, a ţăreĭ Românescĭ şi a sfinteĭ Impĕrăţieĭ Romuluĭ, Domn, a părţilor Crăieĭ Ungureştĭ stăpân, şi a Sĕcuilor obláduitor, iprocĭ stăpânul nostru Milostiv.

Eară Domnul de ţară Dumnealuĭ Măritul Domn Mihaĭ Vodă, a ţăreĭ nóstre Românéştĭ, credinciosul nouă iubit.

Eară însuşĭ Domnul, la titulaşul sĕŭ, pe urmă sĕ nu sĕ pue cu *Mila luĭ Dumneḑeŭ*, nicĭ Tîrgul saŭ locul de unde va trimite cărţile sale la Măria Sa, la urmaşiĭ luĭ să nu sĕ pomenească.

Domnul ţăreĭ să aibă pecetea neamuluĭ sĕŭ, iară nu cea de obşte a Domnuluĭ ţăreĭ Muntenéştĭ, eară cu ceară roşie. Eară pecetea ţăreĭ sĕ fie la Măria Sa, şi la urmaşiĭ luĭ.

Boerĭĭ toţĭ sĕ vor chema aĭ Domnuluĭ de Ar-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
muzeu.statransilvania.ro/mdr

deal, nu a Domnului țăreĭ, și fieș-care va avea într'a-cel chip titulaș.

Domnul Muntenesc sĕ va scrie între șfetniciĭ de Ardeal.

Domnul țăreĭ prin solĭ, saŭ cu altă socoteală, cu nimenĭ din norodul strein saŭ din Domnĭ, fără slobozenia și voia de la Domnul Ardealuluĭ și de la urmașiĭ luĭ (și lor le va fi) nicĭ de une lucrurĭ să nu pótă socoti și a isprăvire. Ci când va fi trebuință ca aceea, să întrebe pe Măria Sa Domnul Ardealuluĭ și de la urmașiĭ luĭ, și lor le va fi pricine Domnuluĭ și a tótă țara, a le isprăvi și a le urni.

Ear de ostașiĭ Ungurescĭ, saŭ de alt neam de va face strîmbătatea vre unuia din locuitoriĭ țăreĭ din partea aceluia, căpitanul Domnuluĭ de Ardeal. care va fi pus acolo pentru cercătura vineĭ și a fapteĭ; așijderea de va face vre o silă cinevașĭ din locuitoriĭ Domnuluĭ țăreĭ vre unuĭ ostaș Domnuluĭ Ardealuluĭ, din partea aceluia, singur Domnul, prin Vornicul, să cerce județul fără nicĭ o zăbavă. Ear care, orĭ chipierilor boerilor orĭ curțeĭ, va face silă împotriva legeĭ și dreptățeĭ, să i sĕ facă cercetare de cap.

Intre ceĭ 11 boerĭ juraț să nu pótă fi neam de grec, și nicĭ o slujbă saŭ rênd care rimă de cârmuirea aceleĭ țărĭ, a avea să nu pótă.

Óspețile și hărăditurile ce sûnt obicinuite la Paștĭ și la Botezul Domnuluĭ Nostru Isus Hristos să sĕ facă din venitul țăreĭ.

Așijderea Domnul țăreĭ și toțĭ boerĭĭ, făcênd jurămêntu cu încredințarea sa Mărieĭ Sale Domnuluĭ de Ardeal și urmașilor luĭ, sĕ vor lega cu tainele credinței.

După aceste ponturĭ și așeḑămênturĭ, atuncea când sĕ va trimite steagul oștenesc Domnuluĭ țăreĭ, așijderea Măria Sa Domnul Ardealuluĭ, sĕ făgăduesce

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cu tóte puterile, cu baniĭ, cu puşcĭ cu earbă de puşcă şi cu altă gătire de óste în ţara Muntenească, împotriva tuturor vrăjmaşilor a o apĕra, a o sprijini, şi a o cărmui. După aceste legăturĭ şi aşeḑământurĭ urmaşiĭ luĭ vor face. Pentru a căruĭ lucru o încredinţase şi vecînica pomenire Măria Sa Domnul Ardealuluĭ, întâiŭ şi noĭ, chipurile ce le am pomenit maĭ sus, dintru amêndouă părţile spre a ovăşire aceste ponturĭ şi aşeḑământurĭ cu iscăliturile de mânile nóstre şi cu peceţiile nóstre obicinuite le vom întări şi întemeia. Lucratu-s'aŭ aceste în Belgrad.

Şi iată îndată singur Sigismund, Craiul şi Domnul de Ardeal, tóte cele maĭ de sus scrise ponturĭ şi aşeḑământurĭ, dintre amêndouă părţile, prefăcute şi încheiete, primindu-le neschimbate şi tare avêndu-le, cu iscălitura mâneĭ şi cu pecetia inelului nostru adevĕrat, a le întărire am vrut; şi pre acele a le tineri şi în neclătire a le păḑi, aşa şi cu a urmaşilor noştri nume (când vor sta eĭ stăpânitorĭ) credinţa şi cuvêntul nostru Domnesc ne legăm. Lucratu-saŭ aceste în oraş în Belgrad, Maĭ în 20 de ḑile, anul de la Christos 1595.

XVI.

În urma acestuĭ contract de alianţă, Sigismund Batori trimise ajutor luĭ Mihaĭ, care purcese în contra Turcilor.

După maĭ multe lupte sângeróse, în diferite locurĭ, Mihaĭ ajunse lângă Silistra; aci găsi cetatea bine întărită şi o asediă. Trecură maĭ multe zile fără a sĕ da însă o luptă decisivă.

Era o frumósă dimineaţă de iarnă. Tótă nóptea ninsese. Vêntul făcuse pe câmpurĭ, icĭ movile de zăpadă, colo văĭ, pierdute între două şiruri de munţi albĭ; maĭ departe cele maĭ frumóse zigzacurĭ, brăsdând

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

câmpiile, ca și cum o mână omenească ar fi presărat pe ele flori de zăpadă. Dimineața sórele apăruse cu razele-i ernatecĭ, care fluturaŭ ca niște bețe aurite ce acopereaŭ pământul. Sub zidurile cetățeĭ Silistra, era taběra luĭ Mihaĭ. Tunurile sĕ auzeaŭ din când în când, și grelele ghiulele despicaŭ aerul producênd un sgomot sinistru. Mihaĭ strînse pe totĭ căpitaniĭ sĕĭ fruntași, ca să sĕ sfătuească dacă trebue saŭ nu să dea o luptă hotărîtă. Sfărșitul sfatuluĭ lor fu favorabil: căcĭ totĭ cu inimile pline de curaj strigară: sa ia cetatea saŭ să móră subt ḑidurile eĭ.

Sĕ dete semnalul de pregătire; o mare grabă era în tótă óstea. De la soldat și pănă la Domn, era un entusiasm crescênd. Sĕ aștepta porunca de asalt. Nimenĭ nu știa însă când sĕ va da, — la ce oră. Domnul își avea tactica luĭ, prin care rĕușea în tot-d'auna.

Printre rĕsboinicĭ, cum știm, era și Corbea, el, care 'și lăsase tot ce avea maĭ scump, pe Marióra, pentru a merge acolo unde 'l chema datoria.

In acea dimineață, el eșise la ușa bordeiuluĭ, în care își avea locuința cu mare parte din ceĭ de rangul sĕŭ, și vĕḑênd timpul frumos, un sóre strălucit călătorind pe cerul senin, simți ca un fior ascuns, și fără voie sbură cu mintea către Marióra.

Atuncĭ ochiĭ i sĕ umplură de lacrămĭ și un dor nespus îl cuprinse.

— Marióră, cugetă el, cine știe dacă ne-om maĭ întâlni!... Sórtea armelor e îndoelnică!....

Câte cugetărĭ nu trecea prin mintea luĭ. Avea momente în care ar fi voit să deserteze; dar sĕ gândea la recunoscința ce datora Domnuluĭ apoĭ auzea cornul sunând și tunurile bubuind, și inima i sĕ împetrea, speranța i creștea... și din acea disperare și teamă de mórte îl îngăna:

Muzeul Digital al Românilor Românesc
Corbea
revistatransilvania.ro/muzeu

— O! ne vom vedea, Mariórо!... Aceĭ ce sĕ iubesc nu pot să móră.

In acea dimineață el însă ca nicĭ o dată el plângea, lacrămile o dovedeaŭ în destul; cu tóte acestea acea ḑi fuse singură, în care Corbea sĕ simțise maĭ nefericit. Splenódrea sórelui îl făcu așa rĕŭ, sunetele resboinice îl îngroḑiră așa de mult în cât o presimțire fatală sĕ întipări în mintea lui.

Așeḑat pe o laviță, ce sĕ afla în ușa bordeiului, el plânse, dar lacrămile înghețară pe genele luĭ; apoĭ cugetă alênc, suspină, și la tóte acestea un sgomot surd îĭ respundea. . sgomotul armelor ce sĕ auzea din întăririle turcilor, sgomotul lopeților, ce mânuiaŭ soldații românĭ, spre a răni zăpada de la ușile bordeelor.

O ghiulea turcească sĕ sparse în cóstele colibeĭ vecine, și Corbea tresări ca din visare. Un biet soldat, care rănea zăpada, fu spulberat de furiósa bombă, care sdrobind tot ce întâlnise în cale, pătrunse până în năuntru colibeĭ și acolo 'șĭ încetase furia. Din norocire însă în colibă nu sĕ afla nimenĭ, și nemilósa omorîtóre nu găsise de cât pământ și muniținĭ, care produse un sunet ascuțit la atingerea lor cu metalul revoltat.

Corbea privi cu nepăsare tristele resturĭ ale soldatuluĭ ucis și esaminându-le una câte una îșĭ ḑise:

— Ca mulți alțiĭ, sĕrmane băete!... Cine 'mĭ póte spune, că nu puteam fi eŭ în locul tĕŭ!.... Ghiuleaua s'a abătut cu câți-va pașĭ de la mine până la tine!...

Și cugetând acestea, Corbea privea pe mort împărțit într'o sumă de bucățele...

Sĕrmanul soldat! El care maĭ 'nainte rănea zăpada fluerând; acum nu era de cât niște diforme bucățĭ de carne. Capul îĭ era sdrobit și atĕrnând

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

numaĭ prin câte-va fibre musculare de trunchiul sĕŭ, fără mâinĭ şi fără picióre. Mulţĭ sĕ grămădiseră împrejurul luĭ, şi toţĭ îĭ plângeaŭ de milă.

In acelaş timp sosi şi porunca pregătireĭ de asalt. Corbea sĕ înfioră nu pentru că sĕ temea dar pentru că acel presimţimênt, care-ĭ prevestea o nenorocire, învia iarăşĭ în inima luĭ. S'apoĭ orĭ cât de viteaz ar fi cine-va, merge în foc cu speranţa de a muri saŭ de a învinge; dar când un presimţimênt, dureros îĭ spunea necontenit că-ĭ sĕ va întêmpla o nenorocire maĭ cumplită decât mórtea, atunci curajul dispare şi spaima sĕ înlocueşte chiar în inima cea maĭ nepăsătóre.

Dar Corbea, care lăsase departe inima şi întreaga luĭ gândire, cum putea să nu sĕ înspăimênte în faţa morţeĭ: maĭ cu seamă când mórtea luĭ ar fi causat şi pe aceia a Marióreĭ, a fiinţeĭ pentru care el îşĭ sacrificase tot trecutul?

Cu tóte acestea, datoria pe câmpul de rĕsboiŭ, trebuia să fie maĭ presus de tóte.

Spre mijlocul zileĭ când ordinul de asalt fu dat, Corbea cu compania sa întră şi el în foc.

Ce grozavă fu lupta! Mulţĭ românĭ zăceaŭ scăldaţĭ în sângele lor, mulţĭ fură prinşĭ; căcĭ Mihaĭ de astă dată pierdu bătălia, fără însă a fi respins de sub zidurile cetăţeĭ.

El trebuia să facă noĭ sforţărĭ şi trimise să-ĭ maĭ vie ajutóre. Când sĕ facu apelul, mulţĭ nu rĕspunseră. O parte din eĭ deveniseră prisonieriĭ turcilor, iar cea-laltă parte eraŭ morţĭ.

Corbea nu rĕspunse nicĭ el la apel. Cu tóte acestea nu sĕ găsea prin numĕrul morţilor.

Negreşit, el fusese prins. Ce nenorocire pentru dênsul!... ar fi preferat maĭ bine să móră alăturĭ cu fraţiĭ sĕĭ, de cât să cadă victima nelegiuiţilor inimicĭ.

Din toţĭ camaradiĭ sĕĭ de acelaş rang, numaĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

el avusese aceeași nenorocită sórtă; toți ceĭ-lalți prinși eraŭ numaĭ soldați.

El fu închis singur într'una din celulele cazărmeĭ turcești, și acolo îl aștepta o sórtă și maĭ aspră.

Tótă nóptea o petrecu în cele maĭ sinistre cugetărĭ, căcĭ vĕduse pe turcĭ cum masacrară pe ceĭ lalți prinși chiar în fața luĭ.

— Negreșit cugetă el, acești ómenĭ așteaptă de la mine vre-o trădare!... Dar nu!... Odată cu mórtea, nu voiŭ spune nimic!...

Culcat pe un pat de scândurĭ acoperit cu o rogojină, sĕ sbuciumă pănă la ḑiuă în cele maĭ marĭ torturĭ. O sentinelă păzea la ușa luĭ. Sĕ gândea la el, sĕ gândea la sórtea țăreĭ și a fraților sĕĭ; dar maĭ presus de tóte, sĕ gândea la Marióra. La această din urmă cugetare, ochiĭ i sĕ umplură de lacrămĭ și plânse ca un copil.

In ḑorĭ de ḑiuă, doĭ ianicerĭ, îl dusĕră între spângĭ în fața comandantuluĭ cetățeĭ.

Acesta, în contra obiceiuluĭ sĕŭ îl primi cu óre care blândețe și voi să rĕmâie singur cu dênsul.

— In zadar gonești pe acești ómenĭ, ḑise Corbea. Iți înțeleg cugetarea! Voești să afli de la mine secretele fraților meĭ!... Eĭ bine, nu veĭ afla nimic de la mine..

— Ascultă tinere, ḑise turcul cu bunătatea-ĭ prefăcută. Aceéa ce nu'mĭ poți spune de bună voe, o veĭ mărturisi de nevoe, atêrnă dar de la tine ca în locul bunătățeĭ să nu întâmpinĭ mânia mea.

— Bunătatea ta este numaĭ o lașitate, o micșorime de suflet. Adevărațiĭ vițeĭ sĕ luptă piept la piept cu inimicul; iar nu caută ca prin trădărĭ înjositóre să ajungă la scopul lor.

— Ia seama!... Aĭ timp să te hotărăștĭ!

— Hotărîrea 'mĭ am luat-o, din momentul în care m'am vĕdut în mâinele vóstre!

Muzeul Digital al Românului Românesc

— Ia seama, 'ți ḑic, reluă turcul cu un ton aprópe amenințător. Nu voiŭ ține socoteală de vorbele tale îndrăsnețe. Așa sunteți voi toți ghiaurii, care credeți că prinsórea și tăria de caracter este o glorie ce dobêndiți! Vĕ înșelați nenorociților!... In urma prinsóreĭ, urmează tortura și apoĭ mórtea cea maĭ cumplită!...

— Asta voesc și eŭ! Omorîți-mĕ; dar nu mĕ siliți să fac aceea ce ar aduce peirea neamuluĭ meŭ!...

— Ascultă!... N'avem vreme de perdut cu vorbele tale umflate. Hotărăștete să rĕspundĭ la întrebările mele saŭ...

In acelaș moment, Pașa, făcu un semn poruncitor celor ce 'l încunjuraŭ și aceștia supuindu-sĕ, Corbea rĕmase numaĭ cu comandantul cetățeĭ.

— De astă dată nu veĭ avea să te temĭ de nimenĭ, aruncà'ți mândria la o parte, ḑise turcul. Nu e nimenĭ care să ne asculte.

— Am ḑis odată, n'am ce spune.

— Te amăgeștĭ!...

— Eștĭ maĭ mic la suflet de cât te credeam.

— Nerușinat ce eștĭ, sĕ resti turcul, veĭ înceta odată cu insultele tale!...

— Eștĭ mizerabil, maĭ ḑise Corbea, cu un accent plin de dispreț și de ură.

— Eĭ la mine!... răcni de astă dată turcul plin de mânie.

Sala sĕ umplu de eniceriĭ.

— Luațĭ pe acest nesocotit și 'l închideți.

Ieniceriĭ îl încunjurară și eraŭ gata să plece.

— Stați, reluă pașa, maĭ lăsați'l!. Eșiți cu toții. Tu, Mustafa, rĕmâĭ!

Toți eșiră afară de un turc, cu mustățile răsucite, scurt și îndesat, care cu cel maĭ adênc respect sĕ apropie de stăpânul sĕŭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Mustafa, 'i ḑise paşa, ia pe acest îngămfat de sine şi 'l închide în înfundătura pivniţeĭ, — până ce 'ţi voiŭ da nouĭ porunci. — Bagă de sémă, zăvoreşte bine uşa.

— Mĕ supuĭ stăpâne!... ḑise Mustafa, făcênd o temenea până la pământ.

Corbea, fără a aştepta să fie forţat îşĭ îndrepta paşiĭ spre uşă, când paşa strigă:

— Nu pe-acolo; — Mustafa, eşiţi pe această uşă secretă, şi în sala vecină veţi găsi o uşă care respunde la spatele seraiuluĭ, pe acolo poţĭ pătrunde în pimniţă, fără să fiĭ vĕḑut de nimenĭ.

Corbea era strâns legat; astfel că n'ar fi avut nicĭ o putere împotriva iataganuluĭ lucios al luĭ Mustafa. Eşind din sală, el aruncă o privire despreţuitóre asupra paşeĭ, şi urmat de conducătorul sĕŭ eşi prin uşa secretă.

In cincĭ minute el sĕ afla în interiorul uneĭ subpământe întunecóse, încunjurat de patru ḑiduri umede şi neavênd nimic în jurul sĕŭ decât o peatră mare acoperită cu pae, care trebuia să-ĭ serve de culcuş.

După ce Mustafa, îl conduse înăuntru îl îmbrănci în fundul sub-pământeĭ, şi eşind puse doĭ drugĭ de fer de a curmeḑişul uşeĭ, care era de stejar şi închise cu lacătul singura comunicaţiune ce avea bietul Corbea cu ecsteriorul. Nu avea nicĭ o ferestrue măcar. Era închis ca într'un mormênt.

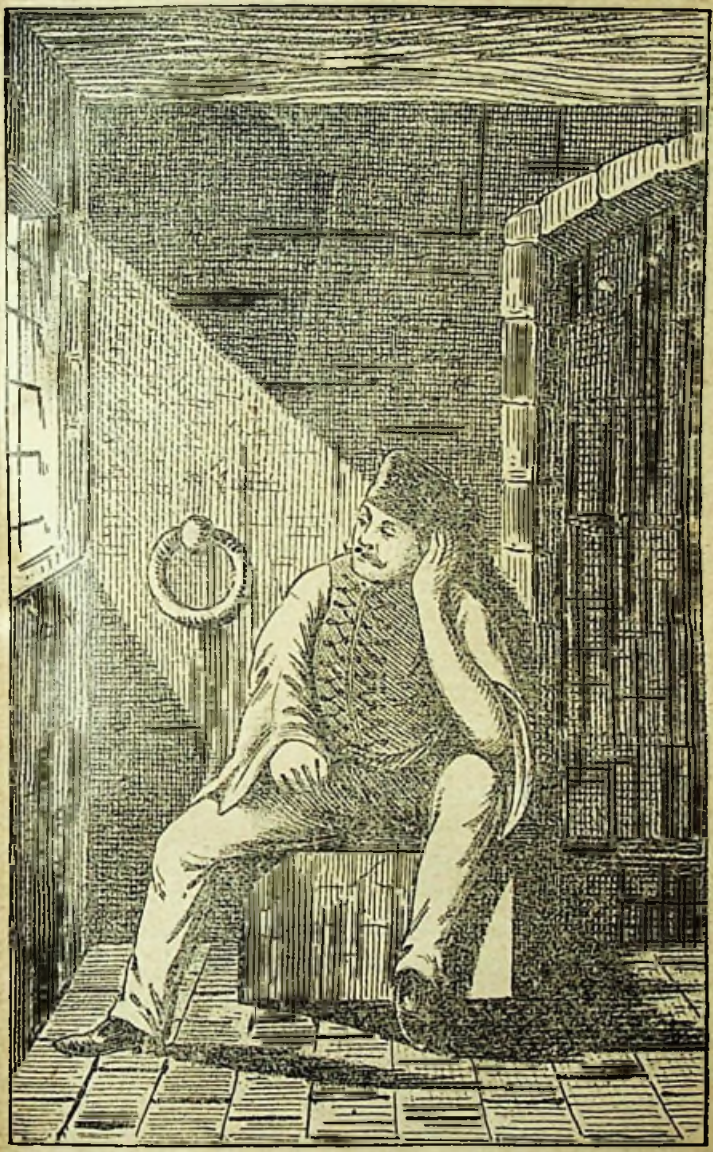
Peste câte-va momente, Mustafa sĕ reîntórse, avênd cu dênsul o pâine négră şi un ulcior cu apă.

— Iată resultatul încăpăţînăreĭ tale, ḑise acesta luĭ Corbea rînjind printre dinţi; — şi depuse într'un colţ pâinea şi ulciorul cu apă, pe care Corbea le privi cu durere, la lumina felinaruluĭ ce purta turcul.

Apoĭ Mustafa urmă:

— Dacă cum-va această locuinţă te înspăimêntă,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

Corbea în închisóre stă pe gânduri.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/morr

poţi să 'mi spui, paşaó este bun şi te póte erta.... numaĭ să te hotăreşti a'ĭ spune....

— Pieĭ din 'naintea mea!.. sclav tîrîtor ce eştĭ!... A! cum nu am putere să 'ţi sdrobesc capul sub această stâncă!...

— Tocmaĭ la asta mĕ gândeam şi eŭ... Dar de, ce să-ĭ facĭ, când nu ĭ putere, vorbele tale sunt de prisos.

Corbea sĕ întórse cu spatele spre turc, şi nu'ĭ maĭ dete nicĭ o ascultare. Acesta mirat de atâta tărie de caracter, nu găsi ce să 'ĭ maĭ spue, ci luând felinarul de jos, sĕ depărtă, după ce încuie uşa, rîdênd cu hohote înăbuşite, care sĕ perdeaŭ din ce în ce prin întunecósa pivniţă.

A doua ḑi, Corbea, — de şi nu ştia dacă e ḑiuă saŭ nópte, — sĕ simţi aşa de obosit în cât picĭórele-ĭ, abia 'l maĭ puteaŭ ţine. Era într'adevĕr în starea cea maĭ demnă de plâns. Cu tóte acestea el nu plângea; suferea numaĭ, dar sĕ mândrea că s'a putut stăpâni de a nu trăda secretele Domnuluĭ sĕŭ.

Paşa, apăru urmat de credinciosul sĕŭ Mustafa şi de doĭ ieniceriĭ, avênd câte un felinar în mână şi la vederea feţiĭ palide şi obosite a victimeĭ sale, scóse o esclamare plină de satisfacere.

— Iată-te!.... nemernicule, ḑise turcul. Iată ce sórtă ştiŭ eŭ să pregătesc acelora, care nu mi sĕ supun.

Corbea nu ḑice nimic. Dar paşa urmă:

— Nu mĕ îndoesc că acum te-aĭ hotărît să vorbeştĭ!

— Nu!...

— Nu?...

— Am ḑis!...

— Vom vedea dar!...

Şi ceĭ doĭ ieniceriĭ, la un semn al paşeĭ, scóseră de la cingătóre câte-un iatagan udat în saramură şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

începură a lovi în sĕrmanul Corbea, fără a ţine seamă unde loveaŭ. Corbea suferi ca un martir tóte acestea, fără a scóte, decât rare orĭ, câte un gemăt sfâşietor, care ar fi înmuiat inima celuĭ maĭ sĕlbatic om.

— Destul!... dise în cele din urmă paşa. Apoĭ sĕ adresă luĭ Corbea. Te aĭ hotărît? rĕspunde!..

— Nu!.. rĕspunse Corbea cu lacrămile sleite pe obrajiĭ sĕĭ.

Sĕrmană victimă!.. obrajiĭ sĕĭ eraŭ vineţĭ de loviturile streangurilor, ochiĭ 'ĭ eraŭ umflaţĭ, avea o figură aşa hidósă, încât dacă 'l-ar fi vĕdut Marióra ar fi înebunit de gróză.

— Vorbeşte!. răcni paşa din noŭ.

— Nicĭ odată, rĕspunse Corbea.

La un noŭ semn, ceĭ doui ianicerĭ săpară o grópă adâncă aprópe cât statura unuĭ om şi după ce puseră pe Corbea înăuntru, îl îngropară cu pământ până la umerĭ.

Atuncĭ, aceştĭ nelegiuiţĭ începură să'l scuipe şi să facă asupra-ĭ cele maĭ neomenóse murdăriĭ. O! era ceva oribil, Christos chiar suferise maĭ puţin ca sĕrmanul Corbea.

El nu maĭ vorbea. D'abia putea să respire. Peptul sĕŭ era apĕsat de ţĕrîna în care era îngropat.

După ce 'l batjocoriră ca la o jumĕtate ceas, îl scóseră din acel mormânt şi'l întinseră, maĭ mult mort de cât viŭ, pe stânca ce-ĭ servea de pat.

Paşa sĕ apropie lângă el, şi'ĭ zise:

— Eĭ!... ce zicĭ?... Aşa e că stiŭ să'mĭ rĕsbun?... Veĭ spune acum, aceea ce trebue să ştiŭ.

Corbea nu maĭ putea vorbi, dar o mişcare ce făcu din cap dovedea hotărîrea de a nu spune nimic odată cu mórtea.

— Iţĭ las un ceas să te gândeştĭ, zise paşa; când mĕ voiŭ întórce saŭ îmĭ veĭ spune tot ce ştiĭ, **ori** veĭ suferi şi maĭ amar chinurile ce îţĭ am pregătit.

Muzeul Național al Literaturii Române
revistatransilvania.ro/mdrr

Apoĭ, urmat de Mustafa și de ieniceriĭ, turcul eșĭ lăsând pe Corbea zăvorit în oribila luĭ subpământă.

D'abia ajunseseră la spatele seraiuluĭ, unde era întrarea secretă a pimniței, când un sgomot cadențat isbi urechile lor.... Tunurile bubuiaŭ cu îngrozire, țipite și sgomote confuze înăbușeaŭ aerul. Semăna a fi o luptă crîncenă.

Toțĭ cătaŭ în tóte părțile pe pașa, și nu puteaŭ să'l găsească. Când el apăru la lumina zileĭ, câți-va ianiceriĭ i apărură înainte.

— Inălțime, strigară eĭ turbațĭ, ghiaurii aŭ dat asalt cetățeĭ și sunt aprópe să învingă.

— Ce?... răcni turcul, e peste putință. Puterile lor sunt sleite prin lupta de deunăzĭ, ca să maĭ încerce nouĭ asalturĭ. O fi vre o încăerare neînsemnătóre.

— Nu, slăvite stăpâne, ascultă, lupta e grozăvă; porțile cetățeĭ sunt aprópe să fie sfărîmate.

Intr'adevĕr, sgomotul era înfricoșător și pașa 'șĭ ascuți urechea. De astă-dată sĕ încredință de pericol și alergă în mijlocul luptătorilor sĕĭ.

La sosirea luĭ, Turciĭ maĭ prinseră curaj, și o luptă maĭ grozavă sĕ încinse...

Dar, după un ceas, Româniĭ întraŭ triumfătorĭ în Silistra, și Domnul Mihaĭ, puse de arestară pe tóte căpeteniele cetățiĭ.

După ce sĕ asigură de orĭ-ce întêmplare neprevĕzută, soldațiĭ pătrunseră prin tóte casele, și fără a face masacruri, cum ar fi făcut póte Turciĭ într'o asemenea victorie, trăiră și chefuiră din bunurile Turcilor învinșĭ.

Căpitaniĭ, avênd în mijlocul lor pe Mihaĭ, sĕ ospĕtară împĕrăteșce, și care maĭ de care sĕ sileaŭ a ridica toasturĭ în onórea isbândeĭ.

Sĕ întrebaŭ uniĭ pe alțiĭ despre sórtea luĭ Corbea; dar când aflară că toțĭ prizonieriĭ fuseseră o-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

morîți, nu sĕ maĭ îndoiră și de nenorocita pierdere a acestuĭ brav căpitan.

Intr'un cuvênt ast-fel eraŭ petrecerile și părerile de rĕŭ ale Românilor, după ce cuprinseră Silistra.

XVII.

Să vedem acum, ce făcuse Marióra în timpul cât Corbea lipsea la rĕsboiŭ. Știm că din ziua în care plecase iubitul eĭ, rĕușise a aduce pe muma sa de la mănăstire, ca să locuiască împreună. Ast-fel avea o inimă de mumă, la bunătatea căreia să'și îndulcéscă suferințele. Ĭi lipsea însă acea inimă iubitóre la ale căreĭ dulcĭ accente să'și desvăleasc㠹 adêncul inimeĭ salc, la ale căreĭ priviri să sĕ arunce în brațele celeĭ maĭ inocente fericirĭ. Lipsea Corbea!.... și pentru Marióra tótă lumea devenise un haos fără marginĭ, un gol, care nu conținea de cât lașităț și mizerii. Suferea, sĕrmana Marióra, căcĭ iubea cu înfocare pe acela care de mult timp lipsea de lângă dênsa; plângea, căcĭ nu maĭ avea putere să'și înece suferința: dorea, căcĭ nimenĭ nu rĕspundea iubireĭ sale înflăcărate: Corbea plecase, și ea'l dorea atât de mult, încât tot timpul și'l petrecea gândindu-sĕ la dênsul.

Unica eĭ mângăere era înștiințările ce-ĭ trimitea Corbea, orĭ de câte orĭ ajungea unde-va pe câmpul de luptă. El o vestea de sănătatea luĭ saŭ de isbândile ce fraților sĕĭ săvĕrșiaŭ.

Indată însă ce Corbea fu prins, ea, nu maĭ primi nicĭ o veste și această o neliniști fórte mult. Neliniștea-ĭ creștea cu cât trecea timpul.

— O, Dómne!... cugetă că nu cum-va e mort?...

Și la această cugetare, ochiĭ 'ĭ sĕ umplură de lacrimĭ și începu să plângă cu hohot.

Muma eĭ vĕdênd disperarea ce-o cuprinsese

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://www.statransilvania.ro/mdrr

făcu tóte putinciósele spre a o încredința că presupunerile sale sunt nefundate. Dar Marióra rĕmase nemângăiată.

In sfârșit, ea sĕ hotărî să plece pe câmpul de luptă, să dea de urmele iubitului eĭ. Spre acest scop, ea, cu multă greutate hotărî pe muma sa s'o însoțéscă: și într'o diminéță porni spre Rusciuc, ca de acolo mergênd pe urmele Românilor să'ĭ ajungă la ultima lor poposire. Din Rusciuc un ofițer românesc sĕ oferi să le conducă până la Silistra și spre acest scop porniră împreună. Cătră seară ajunseră aprópe de un sat, care sĕ numea pe-atunci *Gorsco-Selo*. Nu sĕ opriră însă aci, căcĭ voiră să meargă maĭ repede. Trecuseră dar de *Gorsco-Selo* și eraŭ pe drum. Nu departe sĕ zărea o pădure.

Să-ĭ lăsăm în drumul lor, și să mergem 'naintea lor în mijlocul aceleĭ păduriĭ, ca să le servim de avant-gardă.

In mijlocul aceleĭ păduriĭ, încunjurată de arborĭ stufoșĭ sĕ ascundea o umilă căsuță. Pe din afară părea o locuință curățică și lăsa a sĕ înțelege că acolo locuesc ómenĭ bunĭ la suflet, dar că sărăcia saŭ póte cruzimea turcilor îĭ făcuse să trăiască în mijlocul pădureĭ. In dosul caseĭ, era o frumósă grădină, frumósă negreșit în timpul vereĭ; căcĭ în momentul în care o vedem de și iarnă, brazdele eĭ regulate, pomiĭ așezațĭ la rênd, lăsaŭ a sĕ vedea că era cultivată cu multă îngrijire. Inaintea caseĭ eșise o tênĕră fată. Ea avea ochĭ negri, fața-ĭ era zămbitóre și arunca grăunțe păsĕrilor domestice, care sĕ adunaseră grămadă împrejurul eĭ. Infățișarea feteĭ arĕta cea maĭ deplină sănătate; pĕrul eĭ în lungĭ códe de abanos, atărnaŭ pe umerĭĭ sĕĭ ca doĭ șerpĭ. Era îmbrăcată în costum țărănesc, ea era dar creștină. Ea sĕ numea Gherghina și era fiică de bulgar. In vêrsta de cincĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ani ea fusese în Rusia cu tatăl şi cu muma ei prigoniţi fiind de cruzimea turcilor. Peste câţi-va ani tatăl său se reîntorsese cu familia sa din nou în vechiul lor lăcaş; căci rĕutăţile turceşti mai încetaseră. Gherghina de abia mai ţinea minte calamităţile acelor timpuri, dar de câte ori îşi amintea, ori cât de slabă 'i ar fi fost amintirea, nu putea să nu se îngrozească. Afară de acestea suferinţele ce mai încercase în tot timpul vieţei sale, îi mai întăriseră inima.

Ea cunoştea fórte bine localităţile în care trăia şi dese ori le străbătea singură, în timpul verei ca şi în timpul erneĭ, fie pentru a culege flori şi fructe, fie pentru a aduna uscături cu care facea focul la rusticul cămin al locuinţeĭ lor.

Până la vêrsta de 7 ani, trăiseră moşul şi bunica sa; ea fusese bucuria bĕtrâneţelor lor. Bieţii bĕtrâni fuseseră ómeni buni şi oneşti; dar ei deveneaŭ şi mai buni şi mai blânzi, când aveaŭ lângă sine pe mica Gherghina. De câte ori eşa unde-va să se jóce, bĕtrânii deveneaŭ îngrijaţi, începeaŭ să socoté-că timpul cât trebuea să întârzieze, şi cu nerăbdare o aşteptaŭ la fie ce minut. Când Gherghina era cu ei, nu puteaŭ să'şi vază nici de lucru, atât de mult o desmerdaŭ şi o giugiuleaŭ. Când se întorcea de la jocurile ei copilăreşti; ei o aşteptaŭ pe prispa caseĭ, şi cum o zăreaŭ de departe începeaŭ să strige: Gherghiniţo!... Puişorule!... Şi Gherghina ca un căţeluş rĕsfăţat da fuga şi se arunca în braţele lor, sărutându-le mâinele şi obrajii.

In momentul în care vorbim ea era fată mare şi da grăunţe pasĕrilor.

Ea simţea o nespusă plăcere vĕdênd găinele la numĕr fórte mare, încunjurând câţi-va cocoşi de rasă, ciocnind cu o mare poftă grăunţele ce li se aruncase; mai cu deosebire iubea să'şi hrănéscă bibilicele şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

curcanii cu moțul roșu care să certaŭ și sĕ bătеaŭ, care mai de care să ajungă mai aprópe de stăpâna lor. Cât despre gâște, ea, nu putea să le sufere. Eraŭ așa de obrasnice încât une orĭ o apucaŭ cu ciocurile de póla rocheĭ, săsăind într'una. Ba încă, ce-va mai mult, un neobrăzat găscan sĕ cocoțase pe o putină cu varză, și de-acolo îșĭ băgase ciocul tocmai în copăița din care Gherghina svărlea grăunțele. Când Gherghina băgă de seamă cutezarea găscanuluĭ, acesta vrând să fugă, căzu drept în putina cu varză. Din norocirea luĭ însă, varza avea puțină zeamă, Gherghina grăbindu-sĕ îl scóse din putină scăpându-l de pericolul de a sĕ îneca acolo. Și apucându-l de cioc, începu să rîză cu hohot și apoĭ îl aruncă în mijlocul păsĕrilor, care vĕzêndu-l scăldat ca un șórece începură să-l bată cu ciocurile; iar mai departe un porc mirosindu-ĭ a varză sĕ repezi după găscan; era cât pe aci să'l mănânce ca pe niște foĭ de varză; dar Gherghina îl scăpă și de astă dată!

In același moment pórta curțiĭ sĕ deschise și apăru un bĕtrân 'nalt și plin de vigóre încă: avea pe spinare un cojoc de piele de óe, lung până la genunchĭ; în cap purta o mare căciulă neagră, iar în picióre o pereche de ciórecĭ albĭ în formă de șalvarĭ. Un pĕr cărunt îĭ atêrna pe umerĭ; o barbă albă 'ĭ acoperea pieptul; fața-ĭ era încă plină de acea fragezime, care sĕ mai păstréză de uniĭ bĕtrânĭ, care duc o viață regulată și nebrăzdată de vițiĭ.

Gherghina, cum îl zări, puse jos copăița cu grăunțe, prada lăcomiĭ păsĕrilor și eși întru întêmpinarea respectabiluluĭ bĕtrân.

— Bine-aĭ venit tătucă, ḑise ea, căcĭ acesta era într'adevĕr tatăl sĕŭ. Și îl sărută pe obraz.

— Bine te-am găsit, copilașul meŭ!... Și zicênd acestea începu a o săruta și mângâea pe obraz ca și cum ar fi fost un copilaș.

Muzeul Digital Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

— Unde-ĭ măta!... întrebă bătrânul, îndreptându-sĕ spre casă.

— Lucrează tătucă; îţĭ cóse sucmanul. Bătrânul întrase deja în casă şi zise:

— Buna vremea nevastă!...

— Bine-aĭ venit unchiaş, zise bătrâna mumă a Gherghineĭ, ducêndu-sĕ spre el şi lăsându'l a o săruta pe frunte.

Nenciu, aşa sĕ chema bătrânul, de treĭ ţile plecase după afacerile luĭ, şi acum întors în mijlocul familieĭ luĭ, era vesel şi bine-voitor. El sĕ aşează pe o laviţă, lângă pĕretele caseĭ, scóse de la brâŭ o lulea, o umplu cu tutun dintr'o băşică de boŭ, care-ĭ servia de tabachere, şi apropiându-sĕ de cămin puse de-asupra un tăciune şi trase cu sete fumul tare al luleleĭ. După ce trase de câte-va orĭ, Nenciu întinse luléua femeeĭ sale, care după ce fumă de vre-o douĕ orĭ, întinse la rêndul sĕŭ luléua fiiceĭ sale. Gherghina fumă tot restul luleleĭ şi după ce o scutură bine o dete tatăluĭ sĕŭ, care o şterse de pulpana sucmanuluĭ sĕŭ şi o puse într'o pungă formată din băşică de boŭ.

Acesta era un obiceiŭ fórte ciudat în casa luĭ Nenciu; dar el sĕ repeta maĭ în tot-d'auna.

După aceea Gherghina eşi în curte, închise paserile în coteţ şi îngriji de cele lalte trebĭ. Când termină afară, întră în casă ca împreună cu muma sa să pregătéscă de cină. O ólă de pămênt ferbea în clocote plină cu păsat. Bătrâna Velca, aşa sĕ chema muma Gherghineĭ, resturnă óla cu păsat într'o strachină mare şi o puse pe o masă de lemn cu piciórele scurte.

Gherghina ajută mumeĭ sale, şi după ce puse pe masă treĭ talere de lemn şi câte-va beţe în formă de furculiţe, luă cuţitul de la cingătórea bătrânuluĭ şi taia în bucăţĭ o fiertură de peşte sărat. De bĕutură puseră o ulcică cu rachiŭ fiert şi îndulcit cu miere.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Cina e gata, bădiță, zise Velca, punênd pe masă un opaiț cu seŭ.

Sĕ așezară cu toții la masă și înainte de a începe să mănânce, Nenciŭ, rupse o bucățică din peștele sărat, aruncă puțin din păsat și vĕrsă câte-va picături din rachiul îndulcit.

— Pentru sufletul moriților! dise el.

După aceia câte-și treĭ începură să mănânce ca niște flămânzĭ; după ce își scóseră în farfuriile de lemn, din modestele lor bucate; din când în când ridicaŭ la gură și ulcica cu rachiŭ îndulcit cu miere.

Cina sĕ terminase, când sĕ audiră la pórtă câteva lovituri puternice. Bĕtrânul cu mult sânge rece sĕ sculă și eși în curte; sĕ apropie de pórtă, puse mâna pe clanță și întrebă:

— Cine este?...

— De aĭ noștri, deschide moșule, sĕ audi dicându-sĕ de afară. In acelaș moment douĕ vocĭ rîdeaŭ cu hohot și bătăile în pórtă crescură.

Bĕtrânul trase clanța, — și imediat întrară în curte doĭ militarĭ, care după îmbrăcăminte părĕŭ a fi Românĭ. Intr'adevĕr așa și era: aceștĭ doĭ ostași sĕ înscriseseră în rîndurile luĭ Mihaĭ, după ce el trecuse dunărea cu aĭ sĕĭ; — eraŭ Românĭ din Dobrogia. Eĭ întrară în casă cu atâta sgomot ca și cum ar fi întrat în propria lor locuință. Bĕtrânul Nenciu, cunoștea pe unul din eĭ, căcĭ óre când îl maĭ găzduise; pe cel de-al doilea nu 'l vĕduse nicĭ odată.

— Credeam că n'o să ne maĭ deschiḑĭ, bade Nenciule, dise cel cunoscut, 'nalt, chipos și plin de vigóre.

— Dacă nu ne-aĭ fi deschis, sfărîmam pórta; nicĭ nu putem să facem într'alt fel cu niște câinĭ ca voĭ, mormăi cel-alt militar, ciupit de vĕrsat, și negru ca un țigan, după ce aruncă o lungă ochiadă frumóseĭ Gherghine.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Bĕtrânul sĕ făcu că n'audise aste cuvinte amenințătóre, și cu multă bună-voință îĭ pofti să șeadă. Militariĭ ședură, dar cel ciupit nu 'șĭ mai ridică ochiĭ de la Gherghina, care după cum sĕ părea, era singura pricină a venireĭ lor.

Nenciu aprinse luleaua și o întinse necunoscutuluĭ ḑicêndu-ĭ:

— Bine-aĭ venit în casa nóstră, voinice.

Dar el respinse cu dispreț luleaua bĕtrânuluĭ și sĕ resti;

— Nu ne trebue nouă lulele din gura vóstră; dă-ne mai bine rachiŭ de bĕut!...

Nenciu cu mândrie sĕ retrase din fața necuviinciosuluĭ mosafir și întinse luleaua celuĭlalt; acesta fumă de câte-va orĭ și o dete iar bĕtrânuluĭ.

— Nevastă, ḑise Nenciu Velkeĭ, dă voinicilor rachiŭ și ceva de-ale mâncăreĭ, și apoĭ ședu pe laviță, fumând mai mult ca în tot-d'auna din luleaua sa și aruncând din când în când asupra necunoscutuluĭ câte o privire furișe.

Vĕduse el multe oștirĭ și românești și turcești și tot felul de ómenĭ rĕĭ, dar ca în acea seară nu simțise spaima în sufletul sĕŭ. Cu cât sĕ uita la rĕutăciosul soldat, cu cât îĭ observa mișcările, cu atât neîncrederea 'ĭ creștea, cu atât frica îl înfiora. Și el, nu sĕ temea de dênsul saŭ de bĕtrâna luĭ Velka; dar, băgase de séma că urîtul soldat nu sĕ uita decât la fiica luĭ, la Gherghina, a căreĭ nenorocire bĕtrânul o presimțea. Cu tóte acestea el sta într'o liniște prefăcută, de teamă ca să nu supere mai mult pe aceștĭ ómenĭ.

Gherghina însă sĕ înfiorase de frică, sub privirele hidosuluĭ militar, și nu căta cătu-șĭ de puțin a'șĭ ascunde frica. I-ar fi fost cu neputință. Simțise că nerușinatul 'șĭ ațintise privirile asupra sînuluĭ eĭ,

Muzeul Digital al Românilor Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

şi ea, care lângă părinţii sĕi nu avea de ce să sĕ ruşineze, în faţa acestor ómeni, căta prin tóte silinţele să 'şi acopere sînul şi braţele.

Apoi ea înţelese că militarii vorbesc de dênsa: semnele lor ascunse, ocheadele repetate şi în sfĕrşit clătinarea capului lor, o făcură să sĕ indigneze fórte mult.

— Ce ḑicĭ, Istrati, n'am avut eŭ dreptate?... şopti soldatul cel 'nalt tovarăşuluĭ sĕŭ.

— Frumósă fată, respunse Istrati, turnând rachiŭ în ulcica celuĭ lalt, şi ţinênd ochiĭ îndreptaţĭ tot asupra Gherghinei.

— Aşa e? Imĭ ḑiceaĭ că mint în tot d'auna. Ia uită-te, unde maĭ găseştĭ tu aşa bucăţică?

— Da, Marine, aşa ḑiceam odată, dar m'am înşelat. Astăḑĭ n'am ce ḑice. Aşa frumseţe n'am maĭ vĕḑut. Da nu te uiţĭ ce haine are: să vede tot sînul... pe toţĭ draciĭ dacă nu m'aş stăpâni!.. Numaĭ dacă n'ar fi aşa de ruşinósă cum sĕ arată.

— S'o întrebăm... tu Istrati fă-te că tuşeştĭ, ea o să sĕ întórcă cu ochiĭ spre noĭ.

Lucrul să şi întêmplă, căcĭ la glasul sgârâitor al soldatuluĭ, Gherghina tresări şi 'şĭ întórse privirile speriate spre eĭ.

— Gherghino, ḑise Marin, de ce te speriĭ de noĭ. Nu 'ţĭ fie frică, noĭ suntem ómenĭ buniĭ de suflet... Apropiete, colea, şi bea puţin rachiŭ împreună cu noĭ.

Gherghina tresări de astă dată şi maĭ mult şi cu privirile fulgerătóre îĭ măsura cu dispreţ din cap până la picióre.

Nenciu ridică fruntea în sus şi cu o voce plină de bărbăţie, ḑise streinilor:

— Beţi-vă rachiul şi lăsaţĭ fata în pace, ea nu vĕ supĕră nimic.

Şi bĕtrânul urmă a'şĭ fuma luleaua, privind la tóte mişcările luĭ Istrati.

Muzeul Digital al Romanilor Romanest
revistatransilvania.ro/mdrr

Acesta însă nu sĕ nelinişti câtuşi de puţin la vorbele bĕtrânuluĭ şi urmă el în locul luĭ Marin a vorbi tinereĭ fete:

— Ce eştĭ aşa de ruşinósă, vin lângă noĭ să maĭ rîdem puţin. Dacă te ascundĭ, nu veĭ găsi nicĭ odată aceea ce doresc fetele tinere; noĭ suntem nişte băeţĭ care iubim fetişórele. La dracu! Nu sĕ póte să nu' ţĭ placă băeţiĭ; maĭ ales la vêrsta în care te găseştĭ.

Atuncĭ bĕtrânul ḑise iarăşĭ:

— Când mĕ voiŭ hotărî să 'mĭ caut un ginere, îl voiŭ găsi eŭ singur. N'avem nevoe de ast-fel de vorbe... Iar tu, urmă bĕtrânul cătră Marin, închide gura tovarăşuluĭ tĕŭ, şi învaţă'l să 'mĭ cinstească locaşul. Eŭ v'am priimit ca pe nişte ómenĭ de omenie; iar voĭ îmĭ rĕsplătiţĭ bunătatea prin rĕŭ.

Marin, însă, ameţit de rachiŭ, nicĭ nu vru asculte vorbele luĭ Nenciu. Dar peste un minut îĭ ḑi

— Bĕtrâne!... Nu te amesteca acolo unde nu 'ţĭ fierbe óla. Mie 'mĭ place fie-ta; eŭ vorbesc cu dênsa, nu cu tine!... dacă ţi-am venit în casă, am făcut'o numaĭ pentru ea!... M'aĭ înţeles?.... Dacă nu 'ţĭ veĭ băga minţele în cap, te-apuc de albaţĭ barbă şi te arunc afară cu uşă cu tot!..

Bietul bĕtrân sĕ sculă după laviţă şi cu o privire plină de mândrie, privi drept în faţă pe Marin beat şi îndărjit cum îl făcuse rachiul.

— In adevĕr, ḑise bĕtrânul, aĭ fost maĭ rĕŭ la suflet de cât te credeam. Ast-fel trebue să 'mĭ vorbeştĭ, după ce te-am primit în casa mea? Dacă nu te-aşĭ fi cunoscut, aş fi făcut acelaş fapt cu care tu mĕ ameninţĭ acum... Aide!... Eşiţĭ din casa mea, şi mergeţĭ cu D-ḑeŭ! Lăsaţi-mĕ în odihna bĕtrâneţelor mele!

— A!... Câine afurisit!... răcni Marin ca un taur şi sĕ aruncă la gâtul sêrmanuluĭ bĕtrân.

Istrati însă reuşi să descleşteze ghiarele tova-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

răşuluĭ sĕŭ din gâtul bĕtrênuluĭ şi îl făcu să şeadă jos, după ce sĕ maĭ liniştĭ puţin.

Nenciu turbat de mânie, voĭ să sĕ repeadă la Marin să'l sfâşie; dar Gherghina cu o mare repeţiciune sĕ puse între tatăl eĭ şi soldat.

— Linişteşte-te, taică, sĕ rugă ea cu lăcrămile în ochĭ, nu veţĭ că sunt beţĭ. Să nu-ţĭ facă vre-un rĕŭ... Nu veţĭ ce ómenĭ fără inimă sunt?...

— Lasă-ĭ în plata luĭ Dumneţeŭ, urmă a ţice şi bĕtrâna, care până acum ascultase cu multă răbdare; ăştĭ ómenĭ te pot omorî... Ia uite-te ce ochĭ de tîlhar. Parcă sunt fiare selbatice!

Intr'adevĕr, Marin era înfuriat... privirile luĭ eraŭ aţintite cu mânie asupra bĕtrânuluĭ; din mijlocul aceleĭ furiĭ scóse un răcnet înăbuşit şi apoĭ sĕ repeţĭ la óla cu rachiŭ şi o goli până în fund...

— Aĭ noroc cu tovarăşul meŭ, care nu mĕ lasă să te sugrum!... Altfel ţi-aşĭ fi sucit gâtul ca la o vrabie.

— Vino'ţĭ în fire, bĕtrânule, ţise Istrati luĭ Nenciu, noĭ vom pleca; am bĕut cât ne-a trebuit... şi iac'aşa!... acum putem merge.

Nenciu sĕ aşeţă din noŭ pe laviţă şi căută să sĕ maĭ liniştească, ştergându'şĭ fruntea de năduşeală.

Gherghina sĕ retrase într'un colţ al caseĭ aşteptând, cu nerăbdare să plece rĕutăcioşiĭ óspeţĭ; bĕtrâna Velka s'aşeţase lângă vatră şi numĕra cu spaimă bătăile inimeĭ sale.

In cele din urmă ceĭ doĭ soldaţĭ 'şĭ luară mantalele şi sĕ pregătiră a pleca. Marin cu ochiĭ înflăcăraţĭ sĕ îndreptă spre Gherghina.

— Nópte bună puişorule, mormoi el cu glasul luĭ de beţiv şi fără de ruşine apucase pe Gherghina de mĭjloc voind să o sărute.

Gherghina sĕ smuci cu putere din braţele luĭ şi silindu-sĕ a scăpa de neomeniile acestuĭ óspe, strigă:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Taică, nu mĕ lăsa.

Bĕtrânul ca o fiară sĕlbatică sări după laviţa pe care sĕ liniştise, sĕ puse între fiica sa şi Marin şi aducênd de umerĭ pe nerușinat îl îmbrânci de cea-laltă parte a caseĭ. Privirea bĕtrânuluĭ era înfiorătóre, ochiĭ eraŭ tulburaţĭ, buḑele îĭ tremuraŭ şi sĕ acoperiseră cu spumă.

Nu maĭ era bĕtrânul de maĭ nainte liniştit şi răbdător, nu maĭ era acel primitor a unor astfel de óspeţĭ nelegiuiţĭ; întreaga sa fiinţă sĕ transformase într'uă fiară sĕlbatică care muge şi sfâşie pentru a'şĭ apĕra puiĭ.

Muma vĕḑênd nenorocirea ce'ĭ ameninţa voi să sară în ajutorul bărbatuluĭ sĕŭ: dar ea nu avea putere, mintea i-sĕ turbură şi căḑu jos leşinată.

Istrati vĕḑênd acele ce sĕ întêmplaŭ, profită de ocaziune, şi sĕ repeḑi pe la spatele bĕtrânuluĭ şi luă în braţe pe Gherghina, care tremura şi sĕ desbătea în braţele miserabiluluĭ soldat.

Marin surprins şi ameţit întru câte-va de înfuriatul bĕtrân, sĕ repeḑi la un topor ce sĕ găsea după uşe şi maĭ înfuriat ca tot-d'auna îl ridică asupra bĕtrânuluĭ.

Gherghina înspăimêntată scóse un ţipĕt de disperare şi sĕ aruncă între tatăl sĕŭ şi ucigaş: Ea voia să primească lovitura ca să scape pe tatăl sĕŭ de la mórte: dar era prea târḑiŭ. Şiróe de sânge curgeaŭ pe obrajiĭ sĕrmanuluĭ bĕtrân, un răcnet sĕ auḑi din peptul luĭ sdrobit şi corpul sĕŭ căḑu jos fără putere. Gherghina în plânsete sfâşietóre sĕ aruncă pe cadavrul tatăluĭ sĕŭ.

Il chema mereŭ pe nume şi cu póla sucmanuluĭ sĕŭ îĭ ştergea obrajiĭ de sînge. Ea plângea, îşĭ smulgea pĕrul şi nu ştia cum să'l ajute. Căta să afle dacă maĭ trăeşte saŭ e mort. Dar ochiĭ luĭ sĕ în-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

chiseseră, fălcile i-sĕ încleștară și când Gherghina îĭ ridică capul între mâinile sale, el recădu ca o bucată de plumb.

Marin cu o privire rătăcită sĕ uita când la victima sa, când la toporul plin de sânge, dar ochiĭ sĕĭ oprindu-sĕ și asupra fecióreĭ, fruntea sa sĕ lumină ca și cum nu s'ar fi întêmplat nimic. Istrate luă pe ucigaș de mână, îl trase la o parte și-ĭ dise:

— Aĭ omorît pe acest bĕtrân, trebue să ascundem urmele crimeĭ tale; alt-fel suntem perduțĭ.

Marin tresări și mintea luĭ abătută și turburată de rachiŭ, începu să cugete la ceea ce făptuise.

Acum nu maĭ era beat, și plin de gróză, d'abia cuteza să arunce câte-o privire spre acel cadavru neînsuflețit. Sĕ gândi la crima și la pedeapsa cu care ar putea fi rĕsplătită, și prin mintea luĭ trecu ideea de a fugi.

— Trebue să ștergem tóte urmele, reluă Istrate, șoptindu-ĭ la urechie.

— Adevĕrul, trebue să ștergem tóte urmele, îngînă Marin cu vocea tremurătóre, dar cum, să ascundem aceste urme care îngrozesc?

— Iată cum, respunse Istrati pe șoptite:

Să ĭ legăm unul de altul, să închidem ușile bine, să dăm foc caseĭ și ea va arde fără să lase cea maĭ mică urmă.

Marin sĕ îngrozi din noŭ la acéstă nouă crimă; el nu sĕ aștepta nicĭ odată la ast-fel de propunere din partea tovarășuluĭ sĕŭ. De o cam-dată el nu voi să priméscă această propunere și mărturisi că propunerea luĭ este de-a sĕ preda singur în mâna justițieĭ; dar frica spênzurătóreĭ saŭ a uneĭ morțĭ teribile îl făcu să renunțe la această idee și să încline cătră aceea a tovarășuluĭ sĕŭ. Cu alte cuvinte pe lângă o victimă sĕ maĭ sacrifice încă două pe altarul nelegiuireĭ lor.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Prea bine, dise el, vom face ceea ce crezi tu de cuviință.

— Să lucrăm mai repede, urmă cel-lalt, pentru că, ascultă, cum fata lui țipă și smulge părul în desperare; la strigătele ei ne-ar putea surprinde cine-va.

— Să 'ncepem mai întêiŭ cu dênsa, s'o legăm; acelaș lucru vom face și cu bătrânii, ca să nu învieze în mijlocul flacărilor, zise Istrate c'un ton batjocoritor.

Și amêndoui răscoliră prin tótă casa, găsiră câte-va fringhii și se năpustiră asupra tinerei fete; ea vĕdu cu multă durere aceea ce i-se pregătea, dar ne putênd lupta cu forțele acestor ómeni, se lăsă a fi legată de vigurósele lor brațe. Cei doi soldați făcură acelaș lucru și cu bătrâna ei mumă și după ce se asigurară că nu mai pot mișca și ast-fel or ce pericol va fi înlăturat, luară focul din vatră cu o lopată de fer ce o găsiră, îl puseră în mijlocul casei și peste dênsul aruncară rogojini, cârpe, haine, vase de lemn, în fine tot ce-ar fi putut ațâța focul. După aceea închiseră bine ușile și o luară la pas repezi, fugênd îngroziți de crimele lor. Gherghina care vedea totul, simțind marea nenorocire ce o aștepta voi să mai scóță cel din urmă țipĕt, dar îi era cu neputință, căci fumul pĕtrundea în peptul ei.

Muma Gherghinei deșteptată în mijlocul acestei nenorociri teribile, era cât pe aci să móră pe loc, zărind focul care era aprópe să acopere casa întreagă și simțindu-se legată scóse un țipăt sfâșietor. O mulțime de idei salvatóre trecură prin mintea ei. Ea avea să scape dacă nu pe sine, cel puțin pe fiica sa.

In acel moment o idee trecu ca și un fulger prin mintea sa. Ea se tărî cum putu în mijlocul casei unde ardea cu vălvori focul aprins de cei doi omorîtori, și cu pericolul de a'și frige mânile, le întinse de-asupra flacărilor, ca ele să arză frînghia

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cu care era legată și ast-fel să pótă scăpa pe fiica sa. Peste câte-va minute casa sĕ umplu de un miros de friptură, căcĭ într'adevĕr mânele Velkeĭ, până să sĕ consume frânghia suferiră o friptură din cele maĭ grozave. Acelaș lucru făcu și cu piciórele, dar, ele nu suferiră mult, căcĭ sĕ deslegară maĭ repede... După ce sĕrmana mumă sĕ vĕḑu deslegată, sĕ tîrî cu tóte forțele ceĭ maĭ remăseseră până la copila sa, care zăcea întinsă pe pământ și cu ajutorul mânilor și a dinților rĕușĭ a o deslega.

— Acum fugĭ copila mea, plécă de-aci până e vreme...

— Dar d-ta mamă? ḑise fata abia vorbind.

— Eŭ?... Eŭ nu maĭ pot să trăesc... n'am putere să trăesc... Și sĕrmana femee abia maĭ putea vorbi.

— Mamă!... strigă cu disperare Gherghina.

— Pleacă!... Mergĭ... de... nunță... pe omorîtorĭĭ ta...tă...luĭ tĕŭ.

Abia putu să pronunțe aceste cuvinte și bĕtrâna Velka, căḑu fără simțire lângă bărbatul sĕŭ.

Gherghina remasă singură, vĕḑêndu-sĕ fără părinți, fără casă, fără nicĭ un sprijin, nu cugetă pentru un moment de cât la rĕsbunare... la o cumplită rĕsbunare. De aceia ea sĕ tîrî pe pământ până ce ajunse la ușé de eșire. Acolo trase un cârlig ce sĕ afla sub ușe, și care deschidea ambele canaturĭ, rĕușĭ să iasă afară. După ce respiră câte-va minute aerul curat, o porni prin pădure cu pașĭ grăbițĭ, uitându-sĕ prin prejur cu mare luare aminte, de teamă ca nu cum-va să fie surprinsă de ucigătorĭĭ părinților sĕĭ. In urma eĭ casa sĕ acoperise cu flacărĭ și Gherghina sĕ despărțea pentru tot-d'auna de părinții eĭ și de locașul în care crescuse.

Ajunsese spre mijlocul pădureĭ, când auḑi îna-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
ev.statransilvania.ro/mdrr

intea sa niște pași cadențați și mai multe voci, care convorbeau împreună. Credu că sunt ceĭ doĭ ucigași. Inima-i începu să bată mai tare. Frica o coprinse așa de grozav în cât încremeni în loc, fără să pótă merge nicĭ înainte nicĭ înapoĭ. Peste un minut își readună puterile și apucând printre arborii din dreapta sĕ piti în dosul unuĭ copac scorburos și 'și ascuți urechile să afle de unde venea sgomotul. Spre marea eĭ îngrozire, sgomotul în loc să descrească el creștea din ce în ce și sĕ apropia mereu. Atunci biata fată își făcu semnul cruceĭ și sĕ lăsă în voia luĭ Dumnedeu. Privirile-ĭ însă eraŭ îndreptate spre partea unde sĕ auḑeaŭ aceĭ pași. Când sĕ apropiă sgomotul, ea auḑi douĕ vocĭ de femeĭ și o voce de bărbat, care nu semăna câtuși de puțin cu acele ale ucigașilor. Bucuria sĕ întipări pe obrajiĭ eĭ, și la orĭ ce întêmplare sĕ hotărî să iasă în calea acelor călĕtorĭ și să le ceară ajutor.

— Ómenĭ buni, le ḑise ea, aveți milă de mine, scăpați-mĕ.. sunt o nenorocită...

— Cine eștĭ tu? întrebă ofițerul care conducea pe Marióra și pe muma eĭ; căcĭ ne aducem aminte de dênșiĭ cum dorind să ajungă mai repede în Silistra, treceaŭ prin acea pădure în toiul nopțeĭ.

— Sunt o nenorocită, urmă Gherghina, părinții meĭ aŭ fost uciși și casa nóstră, care sĕ află în crângul vecin, a fost arsă de doĭ ómenĭ nelegiuiți, doĭ soldați din oștirea românească, cărora le-am dat ospitalitate și eĭ ne-aŭ batjocorit, ucigând în urmă pe părinții meĭ.

— Și unde vĕ este casa?... întrebă din noŭ ofițerul.

— La o mică distanță de aci.

— Sêrmana copilă! murmură Marióra.

— Bine, fetico, ḑise ofițerul, vino cu noĭ, pó-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

te mai este încă vreme de scăpare, să mergem spre casa vóstră...

— Casa ne este chiar în drum, vom trece pe acolo; dar e prea târdiŭ; mama și tata sunt morți, iar casa a ars împreună cu ei.

— Și cine sunt acei soldați?

— Nu știŭ cum îi chiamă.

— Dar, dacă 'i-ai vedea, ai putea să-i cunoști?

— Da!...

— Bine atunci!... Îi vom descoperi. Acum aide cu noi... Fii pe pace, nu vei avea să te mai temi de nimic.

Ofițerul, Marióra și muma sa erau călări. — Gherghina fu ridicată de ofițer pe spatele șelei calului său, și cu toții porniră încet pe drum. Ei nu se mai opriră la casa Gherghinei; căci nu mai aveau ce căta; ea se prefăcu în cenușe. In zori de ziuă trecuseră pădurea și se opriră într'un sat unde se afla o parte din oștirea românéscă. Negreșit că acei doi soldați trebuiau să facă parte din acel corp. Ofițerul avu grijă, când întră în sat, ca Gherghina să nu fie vĕdută de nici unul din soldați. Cum poposiră, el denunță faptul comandantului acelui corp și acesta chemă la fața locului pe toți ostașii împreună cu tóte căpeteniile.

Apoi adresându-se capilor, comandantul întrebă:

— Cine a lipsit astă nópte din taberă?

O sumă de nume se pronunțară de cei însărcinați cu apelul și cu vegherea.

— Să se așeze toți în front, strigă comandantul. Porunca se îndeplini.

In acelaș moment ofițerul apăru, avênd în drépta sa pe Gherghina, și înaintară înlăturea comandantului.

— Cunosci pe vr'unul din ei? dise acesta Gherghinei.

Muzeul Literaturii Române
revistatransilvania.ro/mdr

Nenorocita copilă sĕ puse a esamina cu luare aminte tot frontul; şi oprindu-sĕ cu îngrozire în faţa unuĭ soldat palid ca ceara strigă:

— Iată'l! Ăsta-ĭ unul!... Ăsta a sdrobit cu toporul pe bietul meŭ tată!...

In adevĕr, palidul soldat era Marin, ucigaşul luĭ Nenciu.

— Ertare, ḑise el comandantuluĭ îngenunchind, am fost beat şi eŭ şi Istrati.

— Va să ḑică îl spuseşĭ şi pe celălalt nelegiuit?

— Bine! prea bine!... răcni comandantul.

In acel moment eşi din front şi Istrati şi sĕ aruncă la piciórele şefuluĭ sĕŭ.

— Sculaţi-vĕ! striga acesta cu un ton ameninţător.

Apoĭ sĕ adresă celor lalţĭ soldaţĭ.

— Aceştia să fie împuşcaţi ca nisce ómenĭ fără inimă, ca nişte câinĭ!... Saŭ nu!... Glonţul e departea meritată numaĭ de un viteaz. Pe aste miserabile fiare să le vêrîţĭ în ţeapă.

— Ertare!... ertare!... sĕ rugară ceĭ doĭ soldaţĭ.

— Nicĭ un cuvênt!... Luaţi-ĭ!...

Peste o oră, douĕ cadavre eraŭ înfipte în ţeapă, la marginea satuluĭ, unde sĕ adunaseră toţĭ sătenĭĭ cum şi mare parte din soldaţĭ ca să privească.

— Dumneḑeŭ să-ĭ ierte, ḑiceaŭ unĭĭ.

— Aşa le trebue! ḑiceaŭ alţĭĭ. Să fie spre învĕţare de minte.

— Eraŭ beţĭ! ḑiceaŭ mulţĭ.

— Dacă aŭ fost beţĭ, de ce nu s'aŭ ucis preĭ!.. replica o altă parte de privitorĭ.

XVIII.

Dar să lăsăm pe ceĭ doĭ soldaţĭ omorîtorĭ să-'şĭ dea ultima suflare în ţeapa îngroḑitóre şi să re-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

venim la victima lor rămasă în viață, la Gherghina, care nu mai știa cum să mulțămească ofițerului și celor două femei ce 'l însoțeau.

— Marióra, vĕdĕnd marea nenorocire a Gherghinei, că este orfană și fără de nicĭ un sprijin în lume, îĭ propuse să meargă cu ea, făgăduind c'o va avea ca o tovarășe a sa, ca pe o prietenă de nenorocirĭ.

Gherghina primi bucuros, și chiar în acea dĭ plecară împreună spre Silistra, unde Marióra ardea de nerăbdare să afle de Corbea.

In fine, după o lungă călĕtorie ajunseră în Silistra și primul lucru ce făcu Marióra însoțită de ofițerul care o condusese, era să sĕ ducă înnaintea Domnuluĭ Mihaĭ și să-ĭ ceară grația a cerceta de Corbea. Negreșit că ea ajungĕnd la Silistra, aflase că el fusese prins și că la luarea cetățeĭ nu s'a găsit nicĭ printre prisonierĭ, nicĭ printre morțĭ. Cu tótă durerea și disperarea eĭ, Marióra, tot maĭ avea o rază de speranță.

— Nu! cugeta ea, el nu e mort! Nu sĕ póte să fie mort!...

Sĕrmane fiinte iubitóre!... Pentru ele totul e imposibil. Chiar când viața îșĭ dă ultima suflare, când corpul devine rece și nesimțitor, lor tot li sĕ maĭ pare că inima bate, că sĕ mișcă, în fine speranța lor nu póte fi înghiețată nicĭ chiar de frigul morțeĭ.

Așa era și Marióra. Ea mersese la Mihaĭ, să îĭ ceară grația, a descoperi urmele luĭ Corbea. Acesta ĭ acordă tóte drepturile de a face orĭ ce va ști să-ĭ dea de urme. Spre acest scop, Domnul însărcină pe căpitanul Sburlea să o ajute orĭ unde va cere trebuința.

Cercetară cu deamăruntul în tóte părțile, dar nu descoperiră de cât, prin torturĭ de la ianicerĭĭ prinșĭ, cum că Corbea fusese întrodus în cabinetul Pașeĭ, dar că de-acolo nu'l vĕdusĕră eșind nicĭ viŭ nicĭ mort.

Digitized by Romániai Magyar Digitális Archívum
revistatransilvania.ro/mdr

O idee trecu prin mintea căpitanului Sburlea, și el dise Marióreĭ:

— Dacă n'o fi mort, apoĭ trebue să fie închis unde-va în saraiul paşeĭ.

— Așa 'mĭ închipuesc și eŭ, dise Marióra, cu fața înseninată.

Dar de treĭ dile, de când am intrat în Silistra, el va fi murit de fóme și de sete; cine ar fi putut bănui.

Ochiĭ Marióreĭ sĕ umplură de lacrĕmĭ, căcĭ ea cugeta un moment cu seriositate și'șĭ închipui că speranțele eĭ nu vor fi de cât visurĭ. Cu tóte acestea ea avea încă curaj.

— Să căutăm, dise ea, să căutăm în saraiul Turculuĭ.

In timp de douĕ ceasurĭ, nu remăsese loc necăutat, ascunzĕtórea nedibuită. Dar în van!... Corbea nu sĕ găsea nicăerĭ. Numaĭ pivnița remăsase necăutată: dar aci nu aveaŭ nevoe să maĭ între; căcĭ soldațĭ românĭ întraseră de multe orĭ, ca să sĕ proslăvească de vinurile delicióse ale Paşaleĭ și nu găsiră nicĭ o urmă de a luĭ Corbea.

Cu tóte acestea o ultimă încercare nu era nefolositóre. Marióra însoțită de căpitanul Sburlea și de maĭ mulțĭ soldațĭ, pĕtrunse până în fundul pivniței. Eĭ esaminaŭ cu luare aminte tóte colțurile, tóte cotiturile, când Marióra scóse un țipĕt sfâșietor, în urma căruia pronunță aceste cuvinte:

— Aicĭ este!... Oh! Dómne!... aicĭ este!... Auziți-l cum geme!

Toțĭ sĕ strînseră în jurul Marióreĭ. De-o cam dată crezură că a înebunit, dar în locul unde sĕ oprise Marióra vĕzură o ușă practicată în zid și două fiare puse de-a curmedișul aceleĭ ușĭ; iar în dosul eĭ sĕ auzeaŭ niște gemăte înăbușite.

Intr'o clipă sfărîmară acea ușă, și când pĕtrun-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

seră înăuntru, vĕdură la lumina felinarelor, pe bietul Corbea întins la pămênt şi muşcând ţĕrîna cu disperare, maĭ mult mort de cât viŭ.

El trăise acolo treĭ ḑile fără apă, şi gâtul i sĕ arsese de sete. Când întrară aceĭ care eraŭ să'l scape dela mórte el nicĭ nu putea să-ĭ simţă! nu maĭ avea cunoştinţă de nimic.

Marióra sĕ aruncă pe corpu-ĭ şi începu a-l striga pe nume, vĕrsând şiróe de lacrĕmĭ şi plângênd cu hohot. El însă era o fiinţă maĭ mult aprópe de mormênt.

Il ridicară din acea sub-pămêntă şi graţia uneĭ îngrijirĭ deosebite, Corbea tocmaĭ a doua ḑi îşĭ veni în fire şi începu să recunóscă pe aceia care-ĭ vorbeaŭ.

Mihaĭ, însuşĭ veni la patul sêrmanuluĭ Corbea ca să'l vaḑă şi să 'ĭ întinḑă mâna, arătându-ĭ bucuria ce simţea pentru scăparea luĭ.

Pe vremea acea, Vodă era părintele ostaşilor sĕĭ. Iubirea luĭ era din inimă, iar nu conţinută în discursurĭ, ticluite de cine ştie cine.

Numaĭ Marióra, din momentul când trebuea s'o cunóscă sĕ ascunse de Corbea. De ce? Toţĭ o sfătuiseră, că la vindecarea luĭ, să nu i sĕ arate de-o ḑată ca să nu-ĭ facă o prea mare bucurie, fapt care 'l-ar înebuni saŭ chiar omorî. De aceia, găsiseră cu toţiĭ maĭ prudent, ca să'l prepare maĭ întâiŭ şi pe urmă să sĕ vaḑă cu Marióra.

Când totul fu gata şi când Marióra sĕ arătă, eĭ sĕ strânseră în braţe, plânseră ca doĭ copiĭ, şi nu sĕ deslipiră unul de la peptul altuia de cât după un lung timp, după ce inimile lor bătură îndestul şi ochiĭ lor vĕrsară destule lacrămĭ de bucurie.

Eraŭ fericiţĭ frumoşiĭ tineriĭ, dar cu câte sacrificiĭ, cu câte suferinţe, nu-şĭ regăsiră eĭ fericirea. Cu tóte acestea, eĭ sĕ încredinţară, că nimic nu-ĭ va

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

mai despărți. Aveaŭ drept apĕrător pe Domnul țăreĭ, drept speranță o fericire nesfârșită: iar drept credință avea iubirea lor curată și păstrată cu prețul cel mai scump, cu espunerea vieței.

Când resbelul luĭ Mihaĭ cu Turciĭ fu terminat, óstea românească sĕ întórse în țară, și Corbea cu Marióra sĕ stabili în București unde duseră o viață dulce și neturburată. Muma Marióreĭ era geniul bun, care veghia în tot d'auna asupra lor; Gherghina devenise cea mai bună și cea mai devotată prietină a Marióreĭ, căcĭ ea fusese luată de femeea luĭ Corbea, întocmaĭ ca o adevĕrată soră. Nu mult după aceea, veni și muma luĭ Corbea, bĕtrâna Voĭchița să sĕ împărtășească la fericirea acestor copiĭ. Ea însă nu locui cu dênșiĭ în oraș, nu voise să stea de cât la țară; dar din când în când, și fórte arare orĭ, venea să-ĭ vadă și să sĕ bucure de norocirea lor.

De atunci trăiră tot restul vieței lor într'o iubire continuă, femeea făcênd fapte bune și caritabile față cu semeniĭ sĕĭ; iar bărbatul servindu-și țara ca un adevĕrat fiŭ.

FINE

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr